รายงานการประชุมวุฒิสภา
ทำหน้าที่รัฐสภา
ครั้งที่ ๑๖
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๕ นาฬิกา

ประธานวุฒิสภา : วันนี้มีสมาชิกมาร่วมการประชุม ๙๘ คนครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม สำหรับวันนี้ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒

(สำเนา)

ที่ ๔๗๐ วุฒิสภา

๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญ ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ประกอบด้วย

๑. พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

๒. พลตำรวจโท จำรัส มัณฑุกานนท์

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

๓. นายทวี แรงขำ
๔. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์
๕. พลตำรวจโท พิชัย กุลละวณิชย์
๖. นายมนูญ บริสุทธิ์
๗. นายสมภพ โหตระกิตย์
๘. พลโท สุข เปรุนาวิน
๙. พระยาสุนทรพิพิธ
๑๐. พลโท แสวง เสนาณรงค์
๑๑. นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล

ที่ประชุมกรรมาธิการได้เลือกข้าพเจ้าเป็นประธานกรรมาธิการ และนายสมภพ โหตระกิตย์ เป็นเลขานุการกรรมาธิการ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ท. แรงขำ

(นายทวี แรงขำ)

ประธานกรรมาธิการวิสามัญ

รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
พ.ศ. ....

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณานั้น บัดนี้ได้ดำเนินการแล้ว จึงขอเสนอผลดังต่อไปนี้

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

๑. คณะกรรมาธิการได้เลือกตั้ง นายทวี แรงขำ เป็นประธานกรรมาธิการ และนายสมภพ โหตระกิตย์ เป็นเลขานุการกรรมาธิการ

๒. ผู้ที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ชี้แจงแทน คือ นายเที่ยง เฉลิมช่วง และนายฉลอง กัลยาณมิตร

๓. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผู้แปรญัตติ ๘ คน คือ ๑. นายสานนท์ สายสว่าง ๒. พันเอก สนอง ถมังรักษ์สัตว์ ๓. นายสุวรรณ รื่นยศ ๔. นายประสิทธิ์ จุลละเกศ ๕. พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด ๖. นายประยูร กาญจนดุล ๗. หลวงประกอบนิติสาร ๘. นายดุสิต บุญธรรม

๔. ปรากฏผลของการพิจารณาดังต่อไปนี้

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	,,	,,
มาตรา ๑-๓	,,	,,
มาตรา ๔	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๕	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๑ บททั่วไป	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖-๗	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๘-๙	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๐	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๐ ทวิ	กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่	
มาตรา ๑๑	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๑ ทวิ	กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่	
มาตรา ๑๒	ไม่มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๓	,,	ไม่มีการแก้ไข

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๒ สิทธิเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้ง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๔	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๕	ไม่มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๑๖	มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๑๗—๑๘	ไม่มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๑๙	มีผู้แปรญัตติ	กรรมาธิการตัดออก
มาตรา ๒๐—๒๑	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๒	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๒๓	ไม่มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๒๔	,,	,,
หมวด ๓ ทะเบียนผู้เลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๕—๒๖	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๒๗—๒๙	,,	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๐—๓๓	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๓๔	,,	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๔ หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๕	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๓๖—๓๗	,,	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๕ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจ		

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

คะแนนและเสียงคะแนน	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๘—๓๙	,,	,,
มาตรา ๔๐—๔๑	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๔๒—๔๔	,,	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๖ ผู้แทนพรรคการเมือง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๔๕—๔๖	มีผู้แปรญัตติ	,,
หมวด ๗ การลงคะแนนเลือกตั้ง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๔๗	,,	,,
มาตรา ๔๘	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๔๙—๕๐	,,	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕๑	มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๕๒—๕๓	ไม่มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๕๔—๕๕	,,	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๘ การตรวจและการรวมคะแนน	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕๖—๕๗	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๕๘	,,	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕๙—๖๐	,,	มีการแก้ไข
หมวด ๙ การคัดค้านการเลือกตั้ง	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖๑—๖๒	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๖๓	,,	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ	ไม่มีผู้แปรญัตติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖๔	,,	,,

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๖๕	ไม่มีผู้แปรญัตติ	มีการแก้ไข
มาตรา ๖๖—๖๗	,,	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖๗ ทวิ	กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่	
มาตรา ๖๘—๗๒	ไม่มีผู้แปรญัตติ	,,
มาตรา ๗๓	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๗๔—๗๙	,,	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๘๐—๘๑	,,	มีการแก้ไข
มาตรา ๘๒—๘๕	,,	ไม่มีการแก้ไข

๕ สรุปผลการพิจารณาคำแปรญัตติเรียงตามลำดับมาตรา

มาตรา ๔ นายประสิทธิ์ จุลละเกศ และหลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติไว้ กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖ พันเอก สนอง ถมังรักษ์สัตว์ นายประสิทธิ์ จุลละเกศ นายประยูร กาญจนดุล หลวงประกอบนิติสาร และนายดุสิต บุญธรรม ขอแปรญัตติไว้
กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

อนึ่ง พลเอก กฤษณ์ สีวะรา นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ และนายสมภพ โหตระกิตย์ กรรมาธิการไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการ ขอสงวน

มาตรา ๗ หลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติไว้
กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๐ นายสานนท์ สายสว่าง ขอแปรญัตติไว้
กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๙ นายดุสิต บุญธรรม ขอแปรญัตติไว้
กรรมาธิการชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๑๖ นายสานนท์ สายสว่าง พันเอก สนอง ตมังรักษ์สัตว์ นายสุวรรณ รื่นยศ นายประสิทธิ์ จุลละเกศ พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด นายประยูร กาญจนดุล หลวงประกอบนิติสาร และนายดุสิต บุญธรรม ขอแปรญัตติไว้กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ ฯ

อนึ่ง นายสานนท์ สายสว่าง ขอแปรญัตติเพิ่มมาตรา ๑๖ ทวิ ความว่า "ข้าราชการจะลาออกรับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนจะต้องลาออกก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งสามเดือน" คณะกรรมาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการของผู้แปรญัตติเป็นหลักการที่ดีสมควรนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... และเป็นหลักการที่เคยมีอยู่แล้วในกฎหมายเลือกตั้งฉบับก่อน แต่เมื่อได้พิจารณาความในมาตรา ๘๙ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว คณะกรรมาธิการเห็นพ้องต้องกันว่า มาตรา ๘๙ (๕) ได้บัญญัติให้ข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำนอกจากข้าราชการการเมืองเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง การบัญญัติให้ข้าราชการต้องลาออกก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งสามเดือนไว้ในร่างพระราชบัญญัติเลือกตั้ง จะมีผลเท่ากับเป็นการแก้ไขความในมาตรา ๘๙ (๕) และอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะมิได้ดำเนินการแก้ไขตามวิธีการที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมาธิการจึงไม่อาจบัญญัติมาตรา ๑๖ ทวิ ของผู้แปรญัตติไว้ในร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง ฯ ได้ เมื่อได้ชี้แจงแก่ผู้แปรญัตติแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ แต่โดยที่หลักการ

Digitized by Arts and Culture Institute Knowledge Repository of Thailand

ของผู้แปรญัตติเป็นหลักการที่ดีและมีประโยชน์ คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอเป็นข้อสังเกตต่อรัฐบาลว่า หลักการให้ข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งลาออกก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งสามเดือนนั้นเป็นหลักการที่ช่วยส่งเสริมระบบการเลือกตั้ง ถ้ารัฐบาลสามารถวางระเบียบการลาออกของข้าราชการให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว ก็จะเป็นผลดีแก่การเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น

มาตรา ๑๙ นายประยูร กาญจนดุล และหลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติไว้ กรรมาธิการตัดออก

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒๒ นายประสิทธิ์ จุลละเกศ ขอแปรญัตติไว้

กรรมาธิการชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

นายสานนท์ สายสว่าง ขอแปรญัตติลดจำนวนเงินประกันจาก ๕,๐๐๐ บาท เหลือ ๓,๐๐๐ บาท

กรรมาธิการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๔๕ พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด และหลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติไว้ กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๖ พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด และหลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติไว้ กรรมาธิการแก้ไขให้แล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕๑ พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด ขอแปรญัตติไว้

กรรมาธิการชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

อนึ่ง นายสานนท์ สายสว่าง ขอแปรญัตติเพิ่มเป็นมาตรา ๗๗ ทวิ กรรมาธิการเห็นด้วย และนำไปเพิ่มในมาตรา ๑๑ ทวิ ผู้แปรญัตติพอใจ

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

อนึ่ง หลวงประกอบนิติสาร ขอแปรญัตติเพิ่มเติมเป็นมาตรา ๙๐ ทวิ ความว่า

"ผู้ใดโดยทุจริตกระทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดอันเป็นการลวงผู้เลือกตั้งให้สำคัญผิดเกี่ยวกับเลขหมายประจำตัวหรือการสังกัดพรรคของผู้สมัครคนใด หรือของตนเองในกรณีที่ตนเป็นผู้สมัครด้วย มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

กรรมาธิการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

๖. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขานุการ

(สำเนา)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

พ.ศ. .....

.....

.....

.....

.....

.....

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

๗๘๐

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. ....."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙

(๓) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๐

บรรดาบทกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"หน่วยเลือกตั้ง" หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"ที่เลือกตั้ง" หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"วันเลือกตั้ง" หมายความว่า วันที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"เขตเลือกตั้ง" หมายความว่า เขต (การปกครองของจังหวัด) ที่กฎหมายกำหนดให้ราษฎรในเขตนั้นเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนหนึ่งคน

"ผู้สมัคร" หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

"ผู้เลือกตั้ง" หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๖ การเลือกตั้งให้ใช้วิธี(รวม)แบ่งเขต

(เมื่อได้มีบทกฎหมายให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแสดงว่าจังหวัดใดจะพึงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้มีจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) จังหวัดใดมีราษฎรตามเกณฑ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้เพียงหนึ่งคน ให้ถือว่าเขตจังหวัดนั้นเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่ง

จังหวัดใดมีราษฎรตามเกณฑ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้มากกว่าหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดนั้นออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ในการแบ่งเขตนั้นให้แต่ละเขตมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้ โดยปกติให้ใช้เขตบรรดาอำเภออันต่อเนื่องใกล้ชิดกันเป็นเขต จังหวัดใดมีอำเภอที่มีราษฎรมากถึงขนาดที่จะถือเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่งได้ก็ดี หรือถึงขนาดที่จะเป็นเขตเลือกตั้งได้มากกว่าหนึ่งเขตก็ดี หรือในกรณีจำเป็นเพื่อการแบ่งเขตเลือกตั้ง จะกำหนดให้อำเภอนั้นเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่งหรือจะแบ่งเขตอำเภอนั้นออกเป็นเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต หรือแบ่งเขตอำเภอไว้ต่างเขตกันก็ได้ ทั้งนี้โดยยึดถือเขตตำบลเป็นหลัก

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

การแบ่งเขตให้กระทำโดยราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหกสิบวัน พระราชกฤษฎีกาแบ่งเขตให้ระบุว่าเป็นเขตเลือกตั้งที่เท่าใดของจังหวัดใด มีท้องที่ใดอยู่ในเขตเลือกตั้งและจำนวนประชากรในเขตเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๗ ในเขตเลือกตั้งใดถ้ามีผู้สมัครเพียงคนเดียว(ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีการเลือกตั้งได้ในเขตเลือกตั้งนั้น)ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง(เป็นสมาชิกสภาผู้แทน) โดยไม่ต้องทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๘ นายจ้างทั้งปวง ต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่ลูกจ้างในอันที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่ทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และองค์การของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยเกษียณอายุผู้ทำงานในองค์การของรัฐด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ผู้เลือกตั้งไม่จำต้องให้ถ้อยคำว่าตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่หรือลงคะแนนเลือกตั้งผู้ใด ไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๑๐ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใด มิให้นำมาตรา ๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ มาใช้บังคับในกรณีที่นำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศหรือสิ่งอื่นมาโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้ง (เว้นแต่การปิดโฆษณาสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือการนำสิ่งอื่นดังกล่าวในที่เลือกตั้งและภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

ให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้ง จัดทำความสะอาด ทำลาย หรือทำให้หมดไปซึ่งสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศที่ปิดโฆษณาหรือสิ่งอื่นที่นำมาไว้ตามวรรคหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวยังมิได้จัดทำหรือทำแล้วแต่ยังไม่เรียบร้อย ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดทำแทนโดยคิดค่าใช้จ่ายจากสมัครผู้หรือพรรคการเมืองนั้น)

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๑๐ ทวิ เมื่อได้มีประกาศระบุที่เลือกตั้งตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง แล้วห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นมาโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

มาตรา ๑๑ ในวันเลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ทั้งห้ามมิให้ใช้เครื่องขยายเสียงหรือทำเสียงอื่นใดที่เป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง ไม่ว่าจะกระทำในหรือนอกปริมณฑลดังกล่าว

ในกรณีที่มีการโฆษณาที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครผู้ใด โดยได้จัดทำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นไว้ในที่เลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้งอยู่แล้วก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนนมีอำนาจและหน้าที่ทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกปริมณฑลสามสิบเมตรดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ทวิ ในวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จำหน่ายจ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย กระทำการใดเพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้ง โดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร และห้ามมิให้เข้ามีส่วนช่วยเหลือในการเลือกตั้งด้วยประการใด ๆ ทั้งนี้เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น

มาตรา ๑๓ นอกจากหน้าที่ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ มีหน้าที่จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๒

สิทธิเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๔ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะ (มีสิทธิ) เป็นผู้เลือกตั้งได้ (ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สอบไล่ได้ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกหรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า และต้องมีคุณสมบัติอย่างใด)อย่างหนึ่ง อย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) (เป็นผู้ที่เคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร) สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่หกหรือมัธยมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

(๑ ทวิ) รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๒) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีเงินเดือนประจำมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน สมาชิกพฤฒสภา สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้(มีสัญชาติไทยซึ่ง)ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติจะ(มีสิทธิ)เป็นผู้เลือกตั้งได้ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔ และได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๑๖ ผู้สมัครต้องมีมาตราฐานการศึกษาโดยมีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้น (มัธยมปีที่หกหรือมัธยมศึกษาปีที่สาม) ประถมปีที่สี่หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ (ซึ่ง) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าหรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่า (นั้น) ชั้นประถมปีที่สี่หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้น

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๑๗ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะ (มีสิทธิ) เป็นผู้สมัคร (รับเลือกตั้ง) ได้ต้อง (เป็นผู้)มีคุณสมบัติ (ตามมาตรา ๑๖) เป็นผู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่หกหรือมัธยมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าหรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่หกหรือมัธยมศึกษาปีที่สาม และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) (เป็นผู้ที่) รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๒) เคยเป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ชั้นโทขึ้นไป หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นโทขึ้นไป

(๓) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน สมาชิกพฤฒสภา สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีอำนาจหน้าที่กระทำการเทียบชั้นข้าราชการตาม (๒)

มาตรา ๑๘ บุคคลผู้ (มีสัญชาติไทยซึ่ง) ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติจะ (มีสิทธิ) เป็นผู้สมัคร (รับเลือกตั้ง) ได้ต้องมีคุณสมบัติตาม (มาตรา ๑๖ และ) มาตรา ๑๗ และได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๑๙ นอกจากลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันที่สมัครรับเลือกตั้งต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง)

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้สมัครผู้ใดสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นอีก

มาตรา ๒๑ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใด ผู้สมัครต้องเป็นไปสมัครตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วยตนเองต่อผู้ว่าราชการจัง-

Legislative Institutional Repository of Thailand

หวัด ณ ศาลากลางจังหวัด แห่งจังหวัดที่เขตเลือกตั้งที่ตนสมัครนั้นตั้งอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับใบสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนว่า ผู้สมัครจะสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ให้ประกาศรับสมัครไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการรับสมัครหรือไม่รับสมัครให้ผู้สมัครทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๒ ผู้สมัครผู้ใดซึ่งได้รับแจ้งการรับสมัครจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วต้องนำเงินประกันการสมัครห้าพันบาท และรูปถ่ายหรือรูปภาพที่พิมพ์ชัดเจนเหมือนรูปถ่ายของตนเอง ขนาด ๘.๕ × ๑๓.๕ เซนติเมตร มีจำนวนสองเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้ง และของจำนวนอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น ไปมอบให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันได้รับแจ้งการรับสมัคร

เมื่อผู้สมัครได้มอบเงินประกันการสมัครและรูปครบถ้วนแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดทำประกาศซึ่งมีชื่อผู้สมัครและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครซึ่งจะใช้ในการลงคะแนน และรูปผู้สมัครปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และที่เลือกตั้งทุกแห่งในเขตเลือกตั้งซึ่งผู้นั้นสมัครโดยเร็ว

ผู้สมัครคนใดไม่นำเงินและรูปไปมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากการเป็นผู้สมัคร และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศถอนชื่อผู้นั้นจากการเป็นผู้สมัคร

มาตรา ๒๓ เงินประกันการสมัครนั้นเมื่อเสร็จจากการเลือกตั้งแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดคืนเงินให้แก่ผู้สมัคร เว้นแต่ผู้สมัครไม่ได้รับเลือกตั้งและไม่ได้คะแนนเลือกตั้งถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้เลือกตั้ง (ที่) ซึ่งมาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือถ้าผู้สมัครถอนการสมัครเสียเอง ให้ถือว่าผู้สมัครได้ยินยอมให้เงินประกันนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๒๔ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งไม่รับสมัคร ผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ (เขตเลือกตั้งนั้น) ศาลากลางจังหวัดตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัด

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

นั้น หรือต่อศาลแพ่งสำหรับจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีได้ โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนพิจารณา เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ศาลวินิจฉัยว่าให้รับสมัครหรือไม่ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเร็ว

ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับสมัคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรีบปฏิบัติตามคำสั่งศาล และให้นำมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และถ้าได้จัดตั้งกรรมการตรวจคะแนนขึ้นแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งคำสั่งศาลให้คณะกรรมการตรวจคะแนนทราบโดยเร็ว

การใดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและกรรมการตรวจคะแนนได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนได้รับทราบคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้น เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

หมวด ๓
ทะเบียนผู้เลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง

มาตรา ๒๕ ในเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลและนอกเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้งสำหรับแต่ละตำบลแยกตามหน่วยเลือกตั้งเป็นทะเบียนถาวรไว้ ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอ

มาตรา ๒๖ ในการจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้งให้ถือทะเบียนผู้เลือกตั้งที่ได้จัดทำไว้ก่อนแล้ว (ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙) และให้เทศบาลหรือนายอำเภอแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องโดยตรวจสอบกับทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และหลักฐานอื่นที่จะทราบได้

มาตรา ๒๗ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เริ่มมีคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งไว้ ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอ

ผู้ใดซึ่งเริ่มมีคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งยังไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ไปแจ้ง ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอหรือที่ทำการกำนันที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนั้น เพื่อให้ตนได้มีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ถ้าไม่สามารถไปแจ้ง

LIRT Legislative Information Repository of Thailand

ด้วยตนเองได้ จะมอบหมายให้ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะซึ่งเชื่อถือได้ไปแจ้งแทนตน หรือจะแจ้งโดยวิธีส่งหนังสือลงทะเบียนตอบรับทางไปรษณีย์ก็ให้ทำได้

มาตรา ๒๘ ทะเบียนผู้เลือกตั้งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตัวและชื่อสกุล

(๒) เพศ

(๓) วัน เดือน ปีเกิด

(๔) ที่อยู่ปัจจุบัน

มาตรา ๒๙ ผู้เลือกตั้งผู้ใดหรือผู้แทนพรรคการเมืองใดประสงค์จะตรวจดูชื่อของผู้เลือกตั้งในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอในเวลาราชการ ก็ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดให้ตรวจดูโดยมิชักช้า

มาตรา ๓๐ ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่มีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องต่อเทศบาลหรือนายอำเภอท้องที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่นั้น เพื่อให้ลงชื่อตนในทะเบียนผู้เลือกตั้ง

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเทศบาลหรือนายอำเภอเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องสมควรมีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ก็ให้สั่งเติมชื่อผู้ยื่นคำร้องลงในทะเบียนผู้เลือกตั้งโดยมิชักช้า ถ้าเทศบาลหรือนายอำเภอเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องไม่สมควรมีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ก็ให้สั่งยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง โดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับคำแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือ(ต่อ)ศาลแพ่งสำหรับ (ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี) ท้องที่ที่ไม่มีศาลจังหวัด โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำแจ้ง เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้ลงชื่อผู้ยื่นคำร้องในทะเบียนผู้เลือกตั้งหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังเทศบาลหรือนายอำเภอเพื่อปฏิบัติการตาม

CIRT Digital Repository of Thailand

คำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้แก้บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของเทศบาลหรือนายอำเภอก่อนได้รับทราบคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้นเป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

มาตรา ๓๑ (ในกรณีที่) เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว ให้นายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ ณ ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่าย และที่เลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สำหรับในเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล สำหรับนอกเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอ คัดรายชื่อผู้เลือกตั้งจากทะเบียนผู้เลือกตั้ง

มาตรา ๓๒ (ในกรณีที่) เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งแล้ว ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ (ถ้า)ผู้เลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งดังกล่าว

เมื่อนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้นั้น หรือสมควรยกคำร้อง (นั้น) ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง(นั้น) และให้แจ้งคำสั่ง (นั้น) ให้ผู้ถูกถอนชื่อหรือผู้ยื่นคำร้องทราบ แล้วแต่กรณี และให้นำมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ เมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ศาลแจ้งไปยังเทศบาลหรือนายอำเภอ ซึ่งผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้เลือกตั้งโดยมิชักช้า เพื่อบันทึกลงไว้ในทะเบียนผู้เลือกตั้ง และให้เทศบาลหรือ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

นายอำเภอประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาลปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาล หรือที่ว่าการอำเภอ

ในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว ให้นายอำเภอประกาศถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย และให้นำมาตรา ๓๐ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕
หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

มาตรา ๓๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ตามปกติให้ใช้เขตตำบลหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง

ถ้าตำบลใดมีจำนวนผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันคน ให้กำหนดหน่วยเลือกตั้งในตำบลนั้นเพิ่มขึ้น โดยถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละไม่เกินหนึ่งพันคน ทั้งนี้ เว้นแต่การแยกเป็นอีกหน่วยเลือกตั้งหนึ่งจะไม่สะดวกแก่ผู้เลือกตั้งในการไปลงคะแนนเลือกตั้ง แม้จำนวนผู้เลือกตั้งจะเกินหนึ่งพันคนแต่ไม่เกินหนึ่งพันเก้าร้อยคน จะรวมเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยเดียวกันก็ได้ หรือถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าในตำบลนั้นการคมนาคมไม่สะดวกจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้ เฉพาะตำบลในเขตเทศบาล ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งโดยให้มีจำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละไม่เกินสองพันคนก็ได้

เมื่อได้กำหนดหน่วยเลือกตั้งขึ้นแล้ว ให้ประกาศหน่วยเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอและสำนักงานเทศบาล เฉพาะในเขตเทศบาลนั้นให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งประกอบไว้ด้วย

(ห้ามมิให้) การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง (เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว) จะกระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และให้นำความในวรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ หน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง ให้มีที่เลือกตั้งแห่งหนึ่ง ที่เลือกตั้งนั้นต้องให้เป็นที่ซึ่งประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง

Legislative Institutional Repository of Thailand

เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ในเขตเลือกตั้งใด ให้นายอำเภอประกาศระบุที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในท้องที่ของตนไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง ประกาศของนายอำเภอดังกล่าวให้ปิด ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่าย และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๓๗ ที่เลือกตั้งให้มีลักษณะและเครื่องประกอบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน และเสมียนคะแนน

มาตรา ๓๘ ให้นายอำเภอแต่งตั้งข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน คณะกรรมการตรวจคะแนนแต่ละหน่วยเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการหน่วยละห้าคน และให้แต่งตั้งเสมียนคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งคนเป็นอย่างน้อย จากบรรดาผู้เลือกตั้งซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ และให้มีอำนาจถอดถอนและแต่งตั้งผู้อื่นแทนก่อนวันเลือกตั้งได้

ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเลือกกรรมการตรวจคะแนนคนหนึ่งขึ้นเป็นประธาน เมื่อประธานไม่อยู่ในที่เลือกตั้ง ให้กรรมการตรวจคะแนนเลือกกรรมการตรวจคะแนนอื่นเป็นประธานไปพลางก่อน จนกว่าประธานที่ได้เลือกตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจคะแนน ให้ถือว่ากรรมการตรวจคะแนนตั้งแต่สามคนขึ้นไปเป็นองค์คณะ

ในกรณีที่มีกรรมการตรวจคะแนนไม่ครบห้าคน ให้กรรมการตรวจคะแนนผู้ที่อยู่ทั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ เป็นกรรมการตรวจคะแนนให้ครบห้าคนไปพลางก่อน จนกว่ากรรมการตรวจคะแนนที่ได้ตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการตรวจคะแนน ให้นายอำเภอหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นมีอำนาจแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ คนหนึ่งเป็นกรรมการตรวจคะแนน และให้กรรมการตรวจคะแนนผู้นั้นแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ อีกสี่คนเป็นกรรมการตรวจคะแนนไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการตรวจคะแนนซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๔๐ กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนน ให้แต่งตั้งจากผู้เลือกตั้งซึ่งมีความประพฤติดี และสามารถอ่านและเขียนหนังสือไทยได้

ห้ามมิให้แต่งตั้งข้าราชการประจำ นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมือง เป็นกรรมการตรวจคะแนน

ห้ามมิให้แต่งตั้งผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองเป็นเสมียนคะแนน

มาตรา ๔๑ การลงมติวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจคะแนน ให้ถือเสียงข้างมาก (เป็นประมาณ) กรรมการตรวจคะแนนคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๒ ให้ถือว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนนตามมาตรา ๓๙ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๔๓ กรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในที่เลือกตั้ง หากปรากฏว่าผู้ใดกระทำตนเป็นที่ขัดขวางรบกวนในกิจการเลือกตั้ง หรือจะทำความไม่เรียบร้อยขึ้น กรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปเสียจากที่เลือกตั้งได้ แต่ต้องมิให้ขัดต่อการที่ผู้เลือกตั้งจะใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

มาตรา ๔๔ ก่อนเวลาเปิดการรับลงคะแนนครึ่งชั่วโมง ถ้ากรรมการตรวจคะแนนยังมาไม่ครบบองค์คณะหรือไม่มาเลย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙

หมวด ๖
ผู้แทนพรรคการเมือง และผู้แทนผู้สมัคร

มาตรา ๔๕ พรรคการเมืองแต่ละพรรคและผู้สมัครแต่ละคน มีสิทธิแต่งตั้งผู้เลือกตั้งเป็นผู้แทนพรรคการเมือง (ของตน) หรือผู้แทนผู้สมัคร ประจำอยู่ ณ ที่ซึ่งจัดไว้ในที่เลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้แห่งละหนึ่งคน

ที่ซึ่งจัดไว้สำหรับผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัคร ในที่เลือกตั้งนั้นให้อยู่ในลักษณะที่ผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัคร จะต้องได้เห็นการปฏิบัติกิจการของคณะกรรมการตรวจคะแนนได้โดยชัดเจน

หนังสือแต่งตั้งผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัคร ให้ทำตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(การยื่นหนังสือแต่งตั้งผู้แทนพรรคการเมือง) ให้ผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนผู้สมัครยื่นหนังสือแต่งตั้งผู้แทนต่อนายอำเภอที่ที่เลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้นายอำเภอบันทึกรับทราบ พร้อมด้วยลงวัน เดือน ปี ในหนังสือแต่งตั้งนั้นแล้วมอบคืนก่อนวันเลือกตั้ง

พรรคการเมืองหรือผู้สมัครมีสิทธิเพิกถอนผู้แทนซึ่งตนได้แต่งตั้ง โดยยื่นเป็นหนังสือต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้ง หรือต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนในวันเลือกตั้ง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๔๖ ผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนผู้สมัคร ต้องได้รับความยินยอมให้ดูการดำเนินการเลือกตั้ง และมีสิทธิทักท้วงได้เมื่อเห็นว่ากรรมการตรวจคะแนนปฏิบัติการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยยื่นคำทักท้วงเป็นหนังสือต่อประธานกรรมการตรวจคะแนนให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนออกใบรับ และนำเสนอคณะกรรมการตรวจคะแนนพิจารณาคำทักท้วงนั้น ให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนบันทึกคำทักท้วง รวมทั้งพฤติการณ์และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจคะแนนไว้ในรายงาน (ผลการเลือกตั้ง)แสดงผลของการนับคะแนน

ห้ามมิให้ผู้แทนพรรคการเมือง หรือผู้แทนผู้สมัคร กล่าวโต้เถียงกับกรรมการตรวจคะแนนหรือระหว่างกันเอง โดยประการที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการที่กำลังดำเนินอยู่

บทบัญญัติตามมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้สมัครโดยอนุโลม

หมวด ๗
การลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๔๗ บัตรเลือกตั้งและหีบบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะและขนาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีบีด (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครลงในบัตรเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๙ ในวันเลือกตั้ง ให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๕๐ ขณะจะเปิดการลงคะแนน ให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้เลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่าและให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง ใส่กุญแจ ประจำครั้งทับรูกุญแจไว้ และให้คณะกรรมการตรวจคะแนนบันทึกการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามมาตรานี้ โดยให้ผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย

LIRT
Digital Library Repository of Thailand

มาตรา ๕๑ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้เลือกตั้งที่จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการตรวจคะแนน เพื่อให้ตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง (เมื่อกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้งหรือผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้แทนเลือกตั้งและให้กรรมการตรวจคะแนนมอบบัตรเลือกตั้งและเลขหมายประจำตัวผู้สมัครให้แก่ผู้นั้นไปลงคะแนน)

ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อกรรมการตรวจคะแนน ผู้ที่มีบัตรประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล และพนักงานของหน่วยงานของรัฐ ให้แสดงบัตรประจำตัวนั้นต่อกรรมการตรวจคะแนน

เมื่อกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองผู้ใดทักท้วงให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และให้กรรมการตรวจคะแนนมอบบัตรเลือกตั้ง และเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครให้แก่ผู้นั้นไปลงคะแนน

หากมีผู้ทักท้วงตามวรรค (หนึ่ง) สามหรือกรรมการตรวจคะแนนสงสัยว่าผู้เลือกตั้งที่มาแสดงตนนั้นมิใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจสอบสวน (จากพยานหลักฐาน ทะเบียนผู้เลือกตั้งหรือบัตรประจำตัวประชาชน) และวินิจฉัยชี้ขาดว่า จะให้ผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยมีสิทธิลงคะแนนหรือไม่ คำชี้ขาดของคณะกรรมการตรวจคะแนนให้เป็นที่สุด ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่มีสิทธิลงคะแนน ให้ทำบันทึกคำวินิจฉัยนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๕๒ ผู้เลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งใด ให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะหน่วยเลือกตั้งนั้น (ในกรณีที่ผู้เลือกตั้งมีชื่ออยู่

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแห่ง) และให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะแห่งเดียว

ผู้เลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งหรือเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่นั้น โดยไม่ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ถ้าหน่วยเลือกตั้งที่ตนประจำปฏิบัติหน้าที่นั้นอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ให้ผู้เลือกตั้งตามวรรคสองซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่ แสดงหลักฐานคำสั่งแต่งตั้งต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนก่อนทำการลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

มาตรา ๕๓ ผู้เลือกตั้งผู้ใดรับบัตรเลือกตั้งและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครเพื่อลงคะแนนแล้ว ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด ให้คืนบัตรเลือกตั้งและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครแก่กรรมการตรวจคะแนนให้กรรมการตรวจคะแนนบันทึกการไม่ลงคะแนนนั้นไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และผู้เลือกตั้งผู้นั้นจะใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๕๔ ระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ห้ามมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง เว้นแต่จะมีความจำเป็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการลงคะแนนอันจะหลีกเลี่ยงมิได้ จึงให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเปิดได้โดยมิให้เอาบัตรออกจากหีบ และให้ปิดไว้ตามเดิม ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนกระทำต่อหน้าผู้เลือกตั้ง ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งและให้บันทึกแสดงเหตุในการเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง โดยให้ผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย

มาตรา ๕๕ ก่อนประกาศผลการนับคะแนน ห้ามมิให้กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนน แจ้งแก่ผู้ใดให้ทราบจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนนไว้ หรือ

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

ให้ทราบจำนวนคะแนนอันได้ลงไว้สำหรับบุคคลใด หรือให้ทราบว่าผู้ใดลงคะแนนหรือไม่

หมวด ๙

การตรวจและการรวมคะแนน

มาตรา ๕๖ เมื่อปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนนับคะแนนโดยเปิดเผยจนเสร็จในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน

เมื่อการนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนประกาศผลของการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งนั้น และรีบทำรายงานแสดงผลของการนับคะแนน และปิดหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อส่งไปยังนายอำเภอโดยเร็ว

แบบประกาศผลของการนับคะแนน รายงานแสดงผลของการนับคะแนน วิธีนับคะแนน วิธีประกาศผลของการนับคะแนน และวิธีเก็บบัตรเลือกตั้งบรรจุหีบให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๗ บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย คือ

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเลอะเลือน หรือไม่ชัดเจนว่า (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

(๓) บัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเกินกว่า (จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีในเขตเลือกตั้งนั้น) หนึ่งเครื่องหมาย

(๔) บัตรที่มิได้ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเลย

(๕) บัตรที่(ลงเลข)ปิดเครื่องหมายซ้ำกันหรือซ้อนกัน

(๖) บัตรที่ปรากฏว่ามีบัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายซ่อนอยู่ในบัตรนั้นอีก

(๗) บัตรที่มีเครื่องหมาย เครื่องสังเกต หรือข้อความอื่นใดนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวง

Legislative Institutional Repository of Thailand

บัตรดังกล่าวให้กรรมการตรวจคะแนนสลักหลังว่า "เสีย" และให้กรรมการตรวจคะแนนไม่น้อยกว่าสามคนลงลายมือชื่อกำกับไว้

ในการนับคะแนน หากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้เป็นส่วนหนึ่ง และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๕๘ ให้นายอำเภอรักษาทับบัตรเลือกตั้งไว้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้าจะต้องใช้หีบบัตรเลือกตั้งในการเลือกตั้งก่อนครบกำหนดหนึ่งปี ก็ให้ใช้หีบบัตรเลือกตั้งนั้นได้ และให้ทำลายบัตรเลือกตั้งกับเอกสารที่เก็บอยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งนั้นด้วย

ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งที่ได้กระทำในเขตเลือกตั้งใด ให้เก็บหีบบัตรเลือกตั้งที่ใช้ในเขตเลือกตั้งนั้นไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด

มาตรา ๕๙ ให้นายอำเภอส่งรายงานการเลือกตั้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยด่วน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรวมยอดคะแนนการเลือกตั้ง และประกาศผลการเลือกตั้งโดยเร็ว และให้รายงานไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อ (รายงาน) แจ้งต่อไปยัง(สภาผู้แทน)รัฐสภา

มาตรา ๖๐ (ในเขตเลือกตั้งซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้หนึ่งคน) ผู้สมัคร (คน) ผู้ใดได้คะแนนมากที่สุดในเขตเลือกตั้งใดให้ (ถือว่า) ผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (เป็นสมาชิกสภาผู้แทน) ในกรณีที่คะแนนมากที่สุดเท่ากัน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนเท่ากันจับสลากกันว่า ผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือไม่

(ในเขตเลือกตั้งซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนมากตามลำดับลงมาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนที่มีการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

ภายในบังคับแห่งวรรคสอง ในกรณีที่มีผู้สมัครหลายคนได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถเรียงลำดับผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนได้ตามจำนวนที่ให้ผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันนั้นจับฉลาก เพื่อให้ได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่เขตเลือกตั้งนั้นมีการเลือกตั้งได้)

การจับสลากตาม(ความในมาตรานี้)วรรคหนึ่ง ให้กระทำต่อหน้าผู้ว่าราชการจังหวัดตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๕

การคัดค้านการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง (หรือ) ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบอันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ หรือ (ก่อ) ศาลแพ่งสำหรับ (จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี) ท้องที่ที่ไม่มีศาลจังหวัด

มาตรา ๖๒ เมื่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งได้รับคำร้องคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยและให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น (หรือเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นได้)

(๒) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือแม้มิชอบ แต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะมีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น (หรือเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งนั้น) ให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

มาตรา ๖๓ เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งถูกคัดค้านนั้นขาดจากสมาชิกสภาตั้งแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง คำสั่งของศาลฎีกาซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนผู้ใดผู้หนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทน ก่อนที่ประธานสภาผู้แทนได้รับแจ้งคำสั่ง

หมวด ๑๐
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๔ นายจ้างผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๑ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเนรเทศออกจากประเทศไทยด้วย

มาตรา ๖๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของกรรมการตรวจคะแนนซึ่งสั่งตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ทวิ ผู้เลือกตั้งผู้ใดลงคะแนนหรือพยายามลงคะแนนมากกว่าหนึ่งแห่งอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๖๘ ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๖๙ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน หรือเสมียนคะแนนผู้ใด ฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนนผู้ใดโดยจงใจนับบัตรเลือกตั้ง หรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๑ ผู้ใดโดยจงใจกระทำด้วยประการใดให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนนผู้ใดจงใจไม่ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือกระทำการอันใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวงหรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๓ ข้าราชการ (ประจำ) หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ นายกเทศมนตรี เทศมนตรี กรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการตำบลผู้ใด ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (กระทำการอันใดอันเป็น (อุปการ) คุณหรือเป็นโทษแก่การเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๗๔ ผู้สมัครหรือผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เลือกตั้งผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้เลือกตั้งนั้นลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นมิให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๕ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เข้าสมัครรับเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๖ ผู้สมัครผู้ใดขัดขวางหรือพยายามขัดขวางผู้เลือกตั้งผู้ใดมิให้ไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้งหรือนำตัวไปจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้เลือกตั้งนั้นไปยังที่เลือกตั้งอย่างใดๆ ที่เลือกตั้งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดๆ ในลักษณะหรือด้วยวิธีการอื่นใดที่มิชอบด้วยกฎหมาย ในวันเลือกตั้งหรือก่อนวันเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๗ ผู้เลือกตั้งผู้ใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้ง หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๘ ภายหลังเวลาที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่ตั้งไว้เพื่อการลงคะแนนแล้ว หรือภายหลังเวลาที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นแล้ว ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพ หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือลักพาไป ซึ่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๙ ผู้ใดไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย จงใจกระทำการใดเพื่อขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้เลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนนหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังว่านั้น ภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้ ต้องระวางโทษ

CURT Chulalongkorn University Repository of Thailand

จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๐ ผู้ใดโดยทุจริต ทำเครื่องหมายหรือเครื่องสังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๑ ผู้เลือกตั้งผู้ใดโดยสุจริต ใช้บัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร ซึ่งมิใช่บัตรหรือ (เลข) เครื่องหมายที่กรรมการตรวจคะแนนแห่งที่เลือกตั้งนั้นมอบให้ลงคะแนน หรือนำบัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครที่ไม่ได้ลงคะแนนออกไปจากที่เลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๒ ผู้ใดลงคะแนนเลือกตั้งหรือพยายามลงคะแนนเลือกตั้ง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น ได้ลงบัตรหรือพยายามลงบัตร หรือแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือสิ่งที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนที่มิได้มีไว้สำหรับตน หรือที่ทำปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการตรวจคะแนนเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๘๓ ผู้ใดไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย นำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้ง หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนโดยผิดจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๘๔ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่เลือกตั้ง หรือในที่ประชาชนชุมนุมกันอยู่เพื่อรอการเข้าไปลงคะแนนเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

.....ข.....

.....

ขอเชิญ คณะกรรมาธิการ เข้าประจำที่

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

ประธานวุฒิสภา : คณะกรรมาธิการมีข้อความอะไรที่จะแถลงเพิ่มเติมบ้างหรือไม่

นายสมภพ โหตระกิตย์(กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการใคร่ขอประทานขอแก้ไขคำบางคำในมาตรา ๔๐ เพราะเหตุที่ว่าได้มีการพิมพ์บกพร่องไป คำที่จะขอแก้ไขในมาตรา ๔๐ นั้นอยู่ในวรรคที่ ๓ ในวรรคที่ ๓ ได้พิมพ์ตกคำว่า "ผู้แทนผู้สมัคร" ลงไป คณะกรรมาธิการจึงใคร่ขอเพิ่มคำว่า "ผู้แทนผู้สมัคร" ต่อจากคำว่า "ผู้สมัคร" ในวรรคที่ ๓ หรือบรรทัดสุดท้าย เมื่อได้เติมไปแล้วข้อความที่ถูกต้องจะมีดังนี้ วรรคสุดท้าย "ห้ามมิให้แต่งตั้งผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองเป็นเสมียนคะแนน"

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่าน

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... ชื่อร่างพระราชบัญญัติ ไม่มีการแก้ไข คำปรารภ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑ มาตรา ๒ และมาตรา ๓ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๔ มีการแก้ไข

นายสานนท์ สายสว่าง : กระผมได้อ่านมาตรา ๔ แล้ว เห็นว่ามาตรานี้มีความสัมพันธ์กับมาตรา ๖ ถ้าหากว่าสภานี้ให้ผ่านมาตรา ๔ ไปแล้วถึงการพิจารณามาตรา ๖ หากว่าจะยืนตามร่างเดิมก็จะขัดกัน กระผมใคร่จะขอกราบเรียนว่าให้รอการพิจารณามาตรา ๔ นี้ไว้ก่อน จนกว่าพิจารณามาตรา ๖ ซึ่งเป็นหลักใหญ่ แล้วจึงย้อนกลับมาพิจารณามาตรา ๔

ประธานวุฒิสภา : จะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ถือว่าที่ประชุมนี้ให้รอไว้ตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้เสนอไว้ ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๕ ไม่มี

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

การแก้ไข หมวด ๑ บททั่วไป ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖ มีการแก้ไข

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา (กรรมาธิการ) : ความจริงสำหรับมาตรา ๖ นี้ ผมในฐานะเป็นกรรมาธิการคนหนึ่งซึ่งสภานี้ได้เลือกเข้าไปแปรญัตติ ผมแพ้เขาในที่ประชุมกรรมาธิการส่วนมากเห็นว่าควรจะแบ่งเขต ผมกับท่านสมาชิกอีกบางท่านที่เป็นกรรมาธิการเห็นว่าควรจะรวมเขต ผมจึงขอสงวนไว้มาอภิปรายในที่ประชุมนี้ ท่านประธานที่เคารพ เรื่องการแบ่งเขตหรือรวมเขตนั้นความจริงบนสภานี้ก็ได้อภิปรายโต้แย้งกันเป็นจำนวนมาก และหลายท่านก็ได้อภิปรายและเข้าใจเหตุผลกันแล้ว ต่างฝ่ายก็มีเหตุผลซึ่งเป็นไปในทางดีทั้งนั้น แบ่งเขตก็ดี รวมเขตก็ดี ก็มีเหตุผลซึ่งควรจะได้พิจารณา แต่ผมเห็นว่าสำหรับการแบ่งเขตนั้นในระยะนี้ในเวลานี้ซึ่งจะมีการเลือกตั้งภายในระยะประมาณ ๓ เดือนข้างหน้านี้ ตามที่รัฐบาลได้แถลงไปนั้น ถ้าจะแบ่งเขตจะเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่รับสมัครเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการแบ่งเขตนั้นอาศัยจำนวนประชากรเป็นที่ตั้ง ไม่ได้ถือเอาเขตตามพื้นที่หรือตามภูมิศาสตร์ จังหวัดบางจังหวัดอาจจะแบ่งได้หลายเขต แต่ละเขตมีพื้นที่ไม่เท่ากัน แล้วประชากรก็แตกต่างกัน ตามที่กรรมาธิการได้แปรญัตติว่า ให้เอาตำบลมารวมกับอำเภอเพื่อจะเป็นเขตการเลือกตั้งด้วยนั้น เรื่องนี้จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะว่าทางกระทรวงมหาดไทยหรือทางรัฐบาลเองเป็นคนแบ่งเขต ไม่มีผู้แทนฝ่ายราษฎรก็ดี หรือฝ่ายที่เป็นกลางเข้าไปมีส่วนในการแบ่งเขตด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อทางรัฐบาลแบ่งเขตเองแล้ว ก็อาจจะแบ่งตามใจชอบ อาจจะเอาตำบลหนึ่งไปรวมกับอีกอำเภอหนึ่ง ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เท่าที่ผมได้พิจารณาตามการแบ่งเขตของกระทรวงมหาดไทยนี้ได้แบ่งไว้แล้ว เฉพาะอย่างยิ่งก็คือในกรุงเทพ ฯ บางเขตมีประชาชนถึง ๒๐๐,๐๐๐ คน แต่บางเขตมีประชาชนเพียง ๘๐,๐๐๐ กว่าคน ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างกันถึง ๑๐๐,๐๐๐ กว่าคน ก็ทำให้เห็นว่าความไม่เป็นธรรมได้เกิดขึ้นแล้ว และเรื่องนี้เองจะเป็นเรื่องการตรหาอย่างยิ่งว่า รัฐบาลได้แบ่งเขตเพื่อพรรคของตนเอง เพื่อผู้สมัครของ

Legislative Institutional Repository of Thailand

ตนเพราะว่าการที่ว่า แบ่งเขตให้จำนวนประชากรเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกันนั้น ไม่ทราบว่าเอาอะไรมาพิจารณาว่าเรือนพัน เรือนหมื่น เรือนแสน อาจจะผิดกันตั้งแสน อย่างที่ผมชี้แจงแล้วว่าในพระนครมีตั้งหลายเขต ซึ่งผิดกันเป็นเรือนแสน นอกจากนั้นเอาตำบลไปรวมกับอำเภอบางอำเภอ เพราะว่าการแบ่งอำเภอนั้นราษฎรจะไม่เท่าเทียมกัน ก็เอาตำบลบางตำบลไปรวมกับอำเภอ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจะทำให้เกิดความยุ่งยาก ผู้แทนหรือผู้ที่หาเสียงกับราษฎรบางตำบล ก็จะต้องวิ่งเต้นย้ายสำมะโนครัวเพื่อไปช่วยหรือเพื่อหาเสียงของตนในตำบลนั้น เจ้าหน้าที่รัฐบาลจะทำทันหรือสำหรับในระยะสั้น ๆ ซึ่งจะมีใน ๓ เดือนข้างหน้านี้ ก็จะต้องวิ่งกันหัวบั้นไปหมด คนที่จะหาเสียงคือคนที่สมัครผู้แทนก็วิ่งย้ายราษฎร ซึ่งเป็นพวกของตัวเข้าไปในเขตที่ตัวจะต้องเลือกตั้ง ดูจะสับสนกันไปหมด เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วผมเห็นว่า นอกจากความไม่เป็นธรรมแล้ว ทางรัฐบาลเองก็คงจะทำไม่ทันหรือถ้าทำทันก็จะเกิดเสียงครหาว่าทำไมช่วยตำบลนี้ทำทัน อีกตำบลหนึ่งทำไม่ทัน เป็นของรัฐบาลหรือถึงทำทันอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะเกิดเป็นข้อซึ่งไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นนอกจากนั้น ข้อที่สำคัญที่สุดข้าราชการตามรัฐธรรมนูญแล้วไม่ได้ระบุเลยว่า จะต้องลาออกเป็นเวลาเท่าไรจึงจะมาสมัครรับเลือกตั้งได้ แล้วท่านประธานที่เคารพ ท่านจะเห็นว่าตามข้อบันทึกของคณะกรรมาธิการซึ่งบันทึกไว้ว่า ไม่สามารถจะเขียนกฎหมายเลือกตั้งนี้ได้ว่าบังคับให้ข้าราชการลาออกเป็นเวลานานเท่าไรถึงจะสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วถ้าแบ่งเขต ข้าราชการลาออกวันนี้ อีก ๗ วันไปสมัคร ก็ถูก ก็ทำได้แล้ว ความเสียเปรียบความได้เปรียบจะเกิดขึ้นอย่างไร และข้าราชการก็สมัครในเขตของตัว เป็นนายอำเภอ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดก็สมัครในเขตของตัวนั่นแหละ ก่อนจะสมัครก็เอารถเอาเรือของราชการไปหาเสียงเสียจนได้ดีแล้วก็อีก ๗ วันก็ลาออก เขตที่แบ่งไว้นั้น ก็แบ่งเองโดยรัฐบาลแบ่ง โดยข้าราชการที่นั่นแบ่งเอง ก็ต้องได้ ต้องได้เปรียบ เรื่องนี้เกี่ยวกับความเป็นธรรม ถ้าว่ากฎหมายฉบับนี้จะออกก่อนการเลือกตั้งสักปีหนึ่งหรือสองปี พอที่รัฐบาลจะมีเวลาที่จะปรับปรุงการแบ่งเขตให้เป็นธรรม พอที่

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งจะมีเวลากลับตัว ผมก็เห็นว่าก็พอจะสนับสนุนได้ แต่ว่าในระยะนี้เพียง ๓ เดือนเท่านั้น ท่านประธานที่เคารพ ลองคิดดูซิว่า ๓ เดือนนี้เพียงแต่ว่าจะกลับตัวก็ไม่ทันอยู่แล้ว เขตที่แบ่งไว้อย่างที่ผมยกตัวอย่างนี่เป็นความจริงว่าได้แบ่งไปแล้วอย่างนั้น ราษฎรแตกต่างกันจำนวนเป็นแสนเอาความเป็นธรรมที่ไหนมา ฉะนั้นผมจึงยืนยันที่จะให้การเลือกตั้งเป็นไปในการรวมเขตตามร่างเดิม

พลโท แสวง เสนาณรงค์ (กรรมาธิการ) : กระผมเป็นกรรมาธิการผู้หนึ่งซึ่งสนับสนุนการแบ่งเขต และด้วยเหตุนี้จึงได้เห็นด้วยกับคณะกรรมาธิการฝ่ายข้างมากให้แก้ร่างเดิมของรัฐบาลจากรวมเขตมาเป็นแบ่งเขต ก่อนอื่นกระผมใคร่เรียนว่า ขอยืนยันในสภานี้ว่าการที่กระผมได้กระทำไปนี้กระทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจอย่างยิ่ง มิได้มีเจตนาที่จะไปหักล้างร่างเดิมของรัฐบาลแต่ประการใด นอกจากมีความประสงค์เพียงต้องการจะให้กฎหมายเลือกตั้งฉบับนี้เป็นกฎหมายที่รอบคอบและสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะฐานะกระผมถ้านอกสภาแล้วก็เป็นคนของรัฐบาลอย่างใกล้ชิดที่สุด และปฏิเสธได้ยาก แต่ในฐานะนี้ทำให้กระผมตระหนักดีที่สุดว่ารัฐบาลนี้มีใจกว้างและใจสูงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะท่านหัวหน้ารัฐบาลคือท่านนายกรัฐมนตรี ซึ่งท่านได้กล่าวไว้ในหลายโอกาสและในหลายสถานที่ แม้ในการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ทุกครั้ง ท่านบอกว่ารัฐบาลนี้สำหรับกฎหมายเลือกตั้งนี้เป็นกฎหมายการเมืองสำคัญ เพราะการปฏิบัติรัฐธรรมนูญจะสำเร็จผลหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับกฎหมายการเมืองฉบับนี้อย่างยิ่ง ท่านได้ให้ไว้บอกว่ารัฐบาลต้องการในหลักการเท่านั้น คือหลักการคือต้องการให้มีพระราชบัญญัติเลือกตั้งเร็วที่สุด เพราะมีเวลาเหลือน้อย นี่เป็นหลักการของรัฐบาล ส่วนในรายละเอียดอย่างไรนั้นปลีกย่อยอย่างไรนั้น ก็อยากจะให้ฝ่ายเป็นหน้าที่ของวุฒิสภาให้ทำหน้าที่ช่วยกันพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยเหตุด้วยผลให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมที่สุด มิใช่เป็นประโยชน์แก่หมู่ใดกลุ่มใดโดยเฉพาะ นี้

Legislative Institutional Repository of Thailand

ท่านได้ยืนยัน ซึ่งอันนี้กระผมเองรู้สึกว่าซาบซึ้งมาก และใคร่จะขอขอบพระคุณรัฐบาลซึ่งมีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าไว้ ณ ที่นี้ด้วย และถือว่านี่เป็นนิมิตที่ดียิ่งของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย สำหรับวุฒิสภานั้นกระผมคิดว่าวันนี้ก็เป็นวันที่เราจะได้ทำหน้าที่และบทบาทที่สำคัญที่สุด คือตามที่ได้รับมอบหมายว่าเป็นสภาแห่งเหตุผลและสภาแห่งการกลั่นกรอง เราอยู่ระหว่างกลางระหว่างบริหารและสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นในอนาคตเราก็ทำหน้าที่กลั่นกรองที่มาทั้งสองทางนี้ว่า ที่ส่งเข้ามานั้นเป็นประโยชน์ของส่วนรวมหรือเป็นประโยชน์ของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด นี่เป็นหน้าที่ของวุฒิสภาที่เข้าใจว่าไม่จำเป็น จะต้องกล่าวมากว่าเราได้รับภาระนี้อย่างไร แล้วก็ประการสำคัญคือกระผมคิดว่าในการที่จะมาอภิปรายกันในวาระนี้ถือว่าเป็นวาระเดียวอย่างที่ท่านประธานวุฒิสภาได้เคยแถลงไว้แล้วว่า อยากจะให้เสร็จสิ้นภายในวันนี้ จึงอยากจะใคร่ขอกราบเรียนในที่ประชุมนี้ว่าการอภิปรายในวันนี้ขออย่าให้ถือว่าเป็นเรื่องของการแพ้การชนะ ขอเป็นเพียงว่า เป็นการร่วมมือทางการเมืองด้วยกันทุกฝ่าย เพื่อต้องการพระราชบัญญัติเลือกตั้งที่ดีที่สุดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเวลาจำกัดนี้ ถ้าเป็นผลสำเร็จแล้วกระผมว่าศักดิ์ศรีหรือเกียรติยศคงจะได้แก่ทุกฝ่าย จะไม่ใช่แต่สภารัฐบาลเองจะได้อย่างเต็มที่ กระผมขอนำเข้าสู่ประเด็นในฐานะที่กระผมเป็นกรรมาธิการฝ่ายข้างมากที่เห็นว่าควรสนับสนุนการแบ่งเขตมากกว่าการรวมเขตนั้น เราได้พิจารณาในหลายแง่ ไม่ใช่พิจารณาเพียงแง่เดียว แง่สำคัญ ๆ ก็มีอยู่ ๔ แง่ด้วยกัน แง่แรกคือในแง่ตัวผู้สมัคร ผู้สมัครที่นิยมแบ่งเขตผู้สมัครที่นิยมรวมเขตต่างก็มีเหตุผลด้วยกันทุกฝ่าย ซึ่งกระผมจะไม่ขอกล่าวละเอียดไว้ในที่นี้ เพราะว่าท่านวุฒิสมาชิกผู้มีเกียรติก็ได้กล่าวได้อ้างเหตุผลกันในการอภิปรายวาระแรกอย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้แบ่งเขตอาจจะว่าใช้จ่ายน้อย เขตบริเวณแคบพวกรวมเขตอาจจะบอกว่าหาเสียงร่วมกันดี เป็นผู้แทนของจังหวัด ตัวแทนของจังหวัดที่เหมาะสมอะไรนี่ กระผมขอผ่านไป แต่ว่าถือว่าเหตุผลในแง่นี้เป็นเหตุผลของผู้

CIRT
Digitized by Chulalongkorn University Repository of Thailand

สมัคร คือมองเข้าตัวเองทั้งสิ้น ผ่านไปเป็นเหตุผลที่รับฟังแต่ยังไม่ควรถือเป็นเหตุผลสำคัญที่สุด

เหตุผลประการที่ ๒ คือเหตุผลในแง่ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติและงบประมาณแผ่นดิน สำหรับเหตุผลเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือการปฏิบัตินั้น อย่างท่านกรรมาธิการผู้มีเกียรติท่านได้กล่าวไว้แล้วก็บอกว่ามีทั้งข้อดีข้อเสีย และเป็นห่วงเกรงว่าทางเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะของกระทรวงมหาดไทยจะกระทำมิได้ในเวลาอันจำกัดเรื่องนี้เท่าที่กระผมได้ทราบ ตั้งแต่ต้นมาพระราชบัญญัตินี้กระทรวงมหาดไทยก็เป็นผู้เสนอในการแบ่งเขต และก็ได้ให้เหตุผลมาในแง่การปฏิบัติยืนยันว่าในทางปฏิบัติแล้ว ถ้าจะเอาทางสะดวกเรียบร้อย ทั้งในการแบ่งเขตเลือกตั้งก็ดี ในการจัดหน่วยเลือกตั้งก็ดี ทุกอย่างทุกประการนั้นแล้ว แบ่งเขตสะดวกกว่าเรียบร้อยกว่า ในแง่งบประมาณก็เช่นเดียวกัน งบประมาณในการแบ่งเขตถูกกว่ารวมเขต งบประมาณแผ่นดินที่ผ่านสภาไปแล้วนั้น ๘๒ ล้านนั้น ตั้งไว้สำหรับแบ่งเขต ถ้ารวมเขตก็อาจจะเพิ่มไปถึง ๑๐๐ ล้านหรือมากกว่านั้น ทางกระทรวงมหาดไทยตั้งแต่ท่านรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ท่านได้เคยยืนยันในเรื่องนี้ แล้วก็เหตุสดๆ ร้อนๆ คือเมื่อวานซืนนี้ กระผมได้ไปสัมมนาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ได้พังทั้งฝ่ายรวมเขตหรือแบ่งเขตจากประชาชน บางท่านบอกว่าขอในรายละเอียดโดยเฉพาะในหมวด ๗ ในมาตรา ๔๘ เรื่องเครื่องหมายที่กาบัตรเลือกตั้งว่าขอให้มีทั้งจุด มีทั้งตัวเลข เพราะประชาชนที่ยังไม่รู้จักตัวเลขมีมากในประเทศไทย เช่นในท้องถิ่นไกลๆ ทุรกันดาร ขอให้มีทั้งสองอย่าง กระผมก็ได้นำมาเรียนท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งท่านเป็นประธานกรรมาธิการครั้งนี้ว่า จะทำได้ไหมท่านบอกว่าถ้ารวมเขตไม่มีทางทำ จะให้มีทั้งตัวเลขทั้งจุดไม่ได้ แต่ถ้าแบ่งเขตแล้วทำได้ นี่กระผมขอกราบเรียนในรายละเอียดแต่อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติก็ตามในงบประมาณก็ตาม ถ้าเหตุผลในการรวมเขตว่าดีแล้ว เราก็ต้องทำให้ได้ เงินจะเสียก็ต้องยอมเสีย การปฏิบัติก็ทำจนได้ กระผมคิดว่าเป็นเหตุที่รับฟังเหมือนกัน แต่ก็ไม่สำคัญที่สุด

ในแง่ที่ ๓ แง่ของพรรคการเมืองแต่ละพรรค เพราะเราจะเล่นระบบพรรคต่อไปนี้ ในแง่ของการเมืองของ

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

พรรค พรรคแต่ละพรรคก็มีความในใจทางการเมืองของตนแต่ละพรรค บางพรรคก็บอกว่าถ้าแบ่งเขตแล้วจะได้เปรียบในต่างจังหวัด จะเสียเปรียบในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะพระนครธนบุรี บางพรรคก็บอกว่าถ้ารวมเขตแล้วจะได้เปรียบในต่างจังหวัด จะเสียเปรียบในเมืองใหญ่ บางพรรคก็หวังคนเก่า บางพรรคก็บอกว่าอยากได้คนใหม่เข้ามาบ้าง อันนี้ก็เป็นเหตุผลของแต่ละพรรค ๆ ซึ่งเป็นความในใจของการเมือง ก็เป็นเหตุผลมองเข้าตัวอีกนั่นแหละ เป็นเหตุผลที่พึงได้ แต่ก็ควรจะเป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด เพราะว่าในการเลือกตั้งครั้งหนึ่ง ๆ นั้น ในทรรศนะของนักการเมืองหรือจะเป็นรัฐบุรุษก็ตาม เราไม่ควรจะมองเฉพาะหน้า เราควรมองไกลไปหน่อย มองข้างหน้าด้วย เราจะหวังเพียงชนะคะแนนเสียงประการเดียวนั้นหาชอบไม่ ที่สำคัญที่สุดควรหวังชนะศรัทธาหรือน้ำใจประชาชนด้วย ถ้าจำเป็นจะต้องเลือกทั้งสองสิ่งนี้ คิดว่าควรเลือกประการหลัง คือ ชนะน้ำใจ หรือศรัทธาประชาชนมากกว่า เพราะว่าบางพรรคที่ชนะเสียงคะแนนเสียงมาเต็มสภา แต่ว่าไม่ชนะใจประชาชนก็อยู่ไม่ยั่งยืน มีปรากฏแล้วในอดีตหลายครั้ง เราควรจะชนะใจมากกว่า นี่ครับกระผม ในแง่ที่ ๓ แง่ของพรรค ก็เป็นแง่ที่มองเข้าตัวเหมือนกัน จึงมาถึงแง่ที่ ๔ ซึ่งกระผมถือว่าเป็นแง่ที่สำคัญที่สุด คือ เป็นแง่ของประชาชน และการสร้างระบบพรรคในประเทศไทย สำหรับแง่ที่กระผมถือนี้ เพราะว่าที่เราพูด ๆ กันมา หรืออภิปรายกันมามักจะพูดถึงตัวผู้รับสมัครเลือกตั้ง เราพูดถึงผู้เลือกน้อยเหลือเกิน คือประชาชน เพราะประชาชนนี้เป็นใหญ่ ระบบพรรคจะเกิดขึ้นได้ก็โดยประชาชน ระบบพรรคอยู่ที่ประชาชนไม่ใช่อยู่ที่สภาครับ สภาเป็นส่วนเล็กเท่านั้น ระบบพรรคที่แท้จริงอยู่ที่ประชาชน ระบบพรรคนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญของระบบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีระบบพรรค ระบบพรรคที่เข้มแข็งจะมีได้ก็โดยมีระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง นี่กระผมคิดว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดที่เราจะต้องสร้าง พิจารณาในแง่นี้คือแง่ประชาชนมองผู้เลือกเขาบ้าง ไม่ใช่มองผู้รับเลือกอย่างเดียวซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด สำหรับในแง่ประชาชน กระผมจะไม่เสียเวลามากจะขอตั้งตุ๊กตาง่าย ๆ ถ้าเป็นการแบ่งเขต ถ้าเป็นการเลือกตั้งแบ่งเขตแล้วหมายความว่าจังหวัดที่มีพลเมืองเกินกว่า

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

๑๕๐,๐๐๐ นี้ก็จะแบ่งเขตออกไป ซอยเขตออกไปตามปฏิภาคของจำนวนพลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ อาจจะมี ๑ คนก็จะมี ๒, ๓, ๔, ๗, ๘ อย่างพระนครธนบุรีนี้ ๑๕ นะครับ ๑๕ เขตตามจำนวนพลเมือง ไม่ใช่ตามจำนวนเนื้อที่ พรรคต่าง ๆ ที่เราพูดเรื่องพรรค นอกจากผู้สมัครอิสระ ทั้งนั้นอยู่กับมาตราที่ต่อไป เกี่ยวกับสังกัดพรรคหรือไม่นั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม กระผมถือว่าในการเลือกตั้งคราวนี้ใน ๓ เดือนข้างหน้านี้ เรื่องระบบพรรคได้ตื่นตัวขึ้นมาก พรรคที่ต้องการสร้างความเป็นปึกแผ่นก็จะต้องส่งผู้สมัครในนามของพรรคเกือบทั้งสิ้น นี่กระผมเชื่อเช่นนั้น เพราะฉะนั้นในการแบ่งเขตก็หมายความว่า พรรคก็เลือกคนของตัวคน ๆ หนึ่งไปเป็นผู้แทนเป็นทหารเอกของตนในด้านนั้นหนึ่งคน พรรคก็ต้องเลือกคนที่เข้าใจว่าดีที่สุดของพรรค ประชาชนเลือกประชาชนเป็นนายสีตามา ไม่รู้เรื่องของพรรคเลย ประชาชนแกก็เลือกบุคคลฉันรู้จักคนนี้ก็ดี เพราะว่าแกรู้จักตัว อย่างน้อยแกก็รู้จักคนนี้คือใคร แกก็กาบัตรง่ายที่สุด ประชาชนสะดวกประชาชนเลือกคนที่รู้จัก นี่พูดถึงคนไม่รู้เรื่องพรรค ถ้าประชาชนที่รู้เรื่องพรรคอาจจะเป็นครูสาครูประชาบาลรู้เรื่องพรรคก็มีปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือปัจจัยเรื่องพรรคมาพูด มาพิจารณาคนหรือพรรคแกชอบพรรคแต่คนไม่ค่อยไว้ใจ เมื่อไม่ไว้ใจแกก็ไปมองพรรคอื่นมีคนดีหรือไม่ แกต้องเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดแต่แกต้องเลือก แต่ถ้าชอบทั้งคนทั้งพรรคก็เป็นวิเศษ ผู้แทนแบ่งเขตชนิดนั้นมา ถ้าเลือกตั้งได้ขึ้นมาในลักษณะนั้น ถือว่าเป็นทหารเอกของพรรคปล่อยเดี่ยวได้ ทีนี้ถ้าหากว่าเป็นการรวมเขต ถ้ากรณีแบ่งเขต เราก็แสดงว่า ผู้แทนชนิดนั้นทำให้แกใจเดียวใจเดียวเด็ดขาดเข้าหลักว่าคนหนึ่ง เสียงหนึ่งนี่หลักทฤษฎีของการแบ่งเขต one man one vote ท่านทั้งหลายคงจะได้ทราบดีกันอยู่แล้ว ทีนี้ถ้าเป็นการรวมเขต แต่ละพรรคก็จะส่งบัญชี ตั้งบัญชีของคนขึ้นตามจำนวนผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นขึ้นได้ เช่นมี ๑๐ คน ก็ใส่ไปทั้ง ๑๐ คน ซึ่งในการคัดเลือกก็อาจจะมีทั้งคนดีดีมาก ดีน้อย ดีปานกลาง หรือค่อนข้างเลวผสมอยู่ในขบวนการนั้น ประชาชนมาเลือก ตาสีไม่รู้เรื่องพรรค แกมาแกก็มาดูชื่อใน ๑๐ คน นี่เห็นมี ๓ คนที่พอไว้ใจได้ คิดจะเป็นผู้แทนได้ รู้จักดี

Legislative Institutional Repository of Thailand

แกก็กาไป ๓ ชื่อ ไปมองดูอีกบัญชีหนึ่ง คนนี้ก็รู้จักกาเข้า ๑ ชื่อ ไปมองพรรคนี้เลียงเหล้ายาปลาปิ้งบ้าง พรรคสงสารกาไว้ ๑ ชื่อ อันนี้เองเป็นทางปฏิบัติของในการเลือกตั้งทั่วๆไป คิดอย่างนี้ซึ่งในลักษณะเช่นนี้เป็นการทำให้ผู้เลือกตั้งประชาชนต้องกลายเป็นคนหลายใจ แบ่งกันในส่วนต่างๆ คนเดียวเลือกหลายพรรค ผู้แทนที่ขึ้นมาในลักษณะนั้น เราไม่ทราบว่าประชาชนลักษณะใดกลุ่มใดสนับสนุน มีบางท่านที่เป็นห่วง ท่านวิตกอยู่ว่า ถ้าเราแบ่งเขตแล้วจะมีพวกที่ไม่มีความปรารถนาดีต่อบ้านเมืองไทยมุ่งร้ายต่อประเทศไทย พูดง่ายๆ พวกผู้ก่อการร้ายหรือ คอมมิวนิสต์หรือพวกอันธพาลเข้ามา เข้ามาก็จะซื้อเสียง ได้ล่วงเข้ามาเป็นบางเขตกระผมคิดว่าอันนี้ดังที่ท่านวุฒิสมาชิกอภิปรายไว้แล้วว่าควรจะบอกว่าเราอย่าไปหมิ่นประชาชนเขานะ โดยเฉพาะเรายอมรับว่าใน ๑๐ กว่าปีที่เรามีการพัฒนามานี้ การศึกษาของประชาชนสูงขึ้น เพราะฉะนั้นเขาก็ควรจะรู้จักเลือกคน ที่นี้สมมติว่าจะเป็นเคราะห์หามยามร้ายจริงๆ หลุดเข้ามาได้อย่างที่ท่านห่วงวิตก กระผมคิดว่าเราก็ไม่ควรจะไปหวงนัก เพราะว่าเราต้องการนักให้ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่ในดินให้มันโผล่มาบนดินเราจะได้รู้วิธีการแก้ไขเราจะได้ทราบทีเดียวว่า เขตนั้นเป็นแดงไปแล้ว เพราะเหตุใด เพราะว่าอิทธิพลก่อการร้ายคุกคามที่สุด หรือไม่ก็คงจะต้องมีข้าราชการไปข่มเหงราษฎรจนไม่เข้าข้างรัฐบาล อะไรเหล่านี้เป็นเหตุที่เราจะแก้ไขและเป็นเหตุที่เราจะสามารถทราบได้ทันทีว่า ในการแบ่งเขตนี้ ว่าผู้นั้นเป็นคนชนิดใด ถ้าเป็นการรวมเขตแล้วเราไม่สามารถทราบได้ สีชมพูก็อาจจะปนเข้ามาในกลุ่ม ๑๐ กว่าคนนั้น และนอกจากนั้นข้อที่เราห่วงว่า การที่จะแบ่งเขตที่จะมีบุคคลบางประเภทหลุดเข้ามานั้น เรายังมีมาตรการอีกมาตรการหนึ่งในทางบริหาร ในทางกฎหมายที่จะป้องกันได้อีก กระผมคิดว่าเรื่องนี้น่าจะบรรเทาความเป็นห่วงนั้นได้ และถ้าจะมีบ้างก็เฉพาะในบางเขต บางส่วนเท่านั้น ไม่ใช่ในทั้งประเทศไทยและนอกจากนั้นกระผมยังมีความรู้สึกโดยเฉพาะส่วนตัว ถ้าเป็นผู้ก่อการร้ายหรือคอมมิวนิสต์ที่ฉลาดไม่ทำเช่นนั้นเลยครับ เพราะการจะไปซื้อเสียงคนตั้งหมื่นตั้งแสนไม่ใช่ของง่าย อาจจะรับสตางค์ไปแล้วก็เข้าคูหาก็ไม่

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

โหวตเสียละได้ ถ้าเขาฉลาดมากแล้วเขาจะซื้อตอนเอาเป็นผู้แทนดีกว่าครับ ซื้อเหมาก็ได้ ซื้อปลีกก็ได้ ซื้อเหมาซื้อทั้งตัวเลยซื้อปลีกเอาเฉพาะลงตะแนนที่ในสภา ตอนนั้นละครับคอยช่วยกันระวังให้ดี เพราะฉะนั้นปัญหาประเด็นประชาชนนี่ กระผมคิดว่าในการแบ่งเขตเป็นเหตุผลที่ควรจะสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นในการสร้างระบบพรรค เพราะเราพูดกันเป็นนักหนาว่าประเทศไทยเราตั้ง ๓๐ ปีไม่เคยมีพรรคการเมืองตามความหมายเลย มีแต่พรรคสภาพรรคเลือกตั้ง พรรคของนักการเมือง แต่พรรคการเมืองตั้งขึ้นภายหลังที่เลือกตั้งแล้วก็มีมาก่อตัวกันที่กรุงเทพฯนี่ เพราะฉะนั้นต่อไปเราต้องการสร้างระบบพรรค ระบบพรรคที่เข้มแข็งที่มีความหมาย ที่มาจากประชาชน มาจากรากแก้วของท้องไร่ท้องนา นี่ไม่ใช่มาจากสภา เพราะฉะนั้นการแบ่งเขตชนิดนี้จะเป็นการที่ช่วยได้มาก ดังที่กระผมได้เรียนเมื่อกี้แล้วว่าผู้แทนคนหนึ่งที่ได้เลือกตั้งมาทำนองนั้นแล้ว จะเป็นทหารเอกของพรรค ซึ่งได้รับมอบหมายให้ต่อสู้ด้านนี้ด้านหนึ่งด้านใด ความผูกพันของผู้สมัครรับเลือกตั้งเช่นนั้น จะไม่ผูกพันที่ตัวบุคคล จะมาผูกพันที่พรรคเหมือนเข้าตรงกับศาสนา ทุกคนมีความสำคัญเท่ากันในการเลือกตั้ง ถ้าเป็นการรวมเขตก็จะกลายมีหัวหน้าสายมีหัวหน้ากลุ่ม เพราะว่าจะต้องมีคนที่เด่นในกลุ่มนั้นเป็นหัวหน้าสาย หัวหน้าทีมจะมีหัวหน้าสายภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนเหนือ ภาคกลางตอนล่าง ภาคใต้ตอนเหนือ ภาคใต้ตอนล่าง แล้วพวกนี้ละครับจะเป็นหัวหน้ากลุ่มที่เป็นแกนในพรรคต่อไป แม้พรรคนั้นจะเป็นพรรคใหญ่ จะเป็นพรรคใหญ่อย่างหลวม ๆ จึงเห็นว่าการแบ่งเขตนั้นจะเป็นการสนับสนุนการสร้างระบบพรรคในประเทศไทยได้อย่างดี นี่เป็นเหตุผลส่วนใหญ่ของกรรมาธิการฝ่ายข้างมากที่สนับสนุนให้การแบ่งเขต ในการอภิปรายขั้นกรรมาธิการก็มีท่านวุฒิสภาหลายท่านได้กรุณาเสนอการแปรญัตติในมาตรานี้ แต่ทุกท่านก็แปรญัตติในทางที่ขอให้เปลี่ยนเป็นแบ่งเขต ซึ่งเมื่อเข้ามาคณะกรรมาธิการแล้ว คณะกรรมาธิการชี้แจงแล้ว คณะกรรมาธิการฝ่ายข้างมากได้เห็นว่า ได้แก้แล้วจากรวมมาเป็นแบ่ง ท่านเหล่านั้นก็พอใจไม่ติดใจ กระผมขอขอบพระคุณ

CIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

ประธานวุฒิสภา : เพื่อประหยัดเวลาอย่างหนึ่ง ขอเรียนว่า ขอได้โปรดอภิปรายสลับกัน หรือแม้จะมีซ้อนกันก็แล้วแต่กรณีตามข้อบังคับข้อ ๔๔ ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจง่าย เพื่อความกระจ่างในประเด็นที่กำลังโต้เถียงกันอยู่

นายสานนท์ สายสว่าง : ก่อนอื่นกระผมใคร่จะขอกราบเรียนข้อเท็จจริงที่กระผมทราบมาว่า ในการที่คณะกรรมาธิการได้แก้ร่างเดิมจากรวมเขตของรัฐบาลที่ร่างมาเป็นแบ่งเขต มติในที่ประชุมของกรรมาธิการนั้นชนะกันเพียง ๑ คะแนน ๔ ต่อ ๕ abstain ๒ เพราะฉะนั้นใน absolute ถือว่าไม่เด็ดขาด เพราะฉะนั้นด้วยเหตุผลแล้วโดยข้อเท็จจริง กระผมจะพูดในหลักว่า เรากำลังจะส่งเสริมในระบอบประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนต้องมาจากเสียงประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นหลักที่เราจะสามารถทำได้ให้มากที่สุดที่จะมากได้ ทีนี้ถ้าเราไม่ส่งเสริมในระบอบประชาธิปไตยให้ผู้แทนมาจากประชาชนส่วนน้อย เราจะได้ชื่อว่า เราส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร ซึ่งเวลานี้เรามีระบอบเทศบาล สมาชิกเทศบาลก็เลือกรวมในเขตของเทศบาล ในเขตเทศบาลกฤษฎีกากำหนดไว้ใช่ไหม รวมแล้วก็มีระบอบสภาจังหวัด ก็เมื่อแต่ละอำเภอรวมแต่ละอำเภอขึ้นไปนั่งอยู่ในสภาจังหวัด นี่ระบอบสภาแห่งชาติคือสภาใหญ่ จะให้เลือกแต่ละเขตอำเภอไม่ใช่เขตจังหวัดมานั่งในสภาของชาติอย่างนั้นหรือ ก็เท่ากับย้อนไปในรูปของสภาจังหวัด ซึ่งเป็นสภาเล็ก เป็นสภาบริหารส่วนท้องถิ่น นี่ในระบอบประชาธิปไตย กระผมว่าแบ่งเขตไม่ถูก ในการที่จะส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย มีหลายท่านอ้างว่าในต่างประเทศเขาทำกันแบ่งเขต กระผมได้พูดหลายครั้งหลายหนว่าเรื่องต่างประเทศนี่เราก็ควรลอกเขามา แต่ว่าไม่ควรจะเอากันจน ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ทีนี้ทำไมในต่างประเทศเขาให้ผู้แทนเป็นรัฐมนตรีได้ ท่านทำไมมาเขียนรัฐธรรมนูญบอกว่าเป็นไม่ได้ ทำไมไม่อ้างบ้าง ในอังกฤษถ้าไม่ได้เป็นผู้แทนมาเป็นรัฐมนตรีอยู่ ถ้าเลือกตั้งไม่ได้ต้องลาออก อย่างนี้ท่านไม่อ้าง ท่านบอกว่าทีนี้เป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ทีนี้การรวมเขต ข้าพเจ้าขอกราบเรียนว่า

๑. เราจะได้ผู้แทนที่มีเสียงสนับสนุนทั้งจังหวัด

CIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

๒. คนที่ประกอบอาชีพมีหลักแหล่งฐานะและความรู้ ส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่เขตอำเภอเมืองในเขตเทศบาล

แต่ทีนี้ถ้าแบ่งเขตออกไป คนที่อยู่ในเขตเทศบาลซึ่งมีเสียงดีอยู่ในเขตเทศบาล แต่เสียงด้อยในบางอำเภอก็ไม่สามารถที่จะไปตีในเขตนั้นกับเขาได้ ก็คงจะดีอยู่ในเขตเดียวที่อำเภอเมืองตั้งอยู่ที่คนมีชื่อเสียงอยู่และประกอบอาชีพอยู่ ที่นี้เขตย่อยออกไปก็คงได้บุคคลที่ลดหลั่นความรู้ความสามารถตกลงไปกว่าเดิมอย่างนี้ไม่เป็นความประสงค์ที่เราอยากจะได้คนดีมีวิชามีความรู้มาช่วยกันจรรโลงประเทศชาติในรัฐสภานี้ แต่ทีนี้การที่เราเลือกรวมเขต คนหลายคนและประชาชนทั้งจังหวัดวินิจฉัย เขาจะเลือกใครก็แล้วแต่ เราก็อาจจะเสนอตัวคนเป็นจำนวนมากให้บุคคลจำนวนมากเป็นผู้วินิจฉัย กระผมว่าเป็นการเหมาะสมในระบอบประชาธิปไตย ส่วนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งเป็นกรรมาธิการที่อภิปรายไปว่า การที่กลัวคอมมิวนิสต์นั้น แล้วก็มีบางท่านอภิปรายในขั้นรับหลักการ หาว่ารัฐบาลนี้ร่างกฎหมายมาด้วยความกลัว แล้วท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้แก้ไปแล้วว่าท่านไม่ได้ร่างเพราะความกลัว ท่านร่างด้วยความมีเหตุผลและรอบคอบ และร่างเพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศชาติ คำแถลงของท่านนายกอันนี้กระผมรู้สึกซึ้ง คำว่า "มั่นคงและปลอดภัยของประเทศชาติ" ท่านต้องมีเหตุผลอะไรของท่านในคณะรัฐมนตรี แล้วกฎหมายนี้ก็ได้ทราบว่าในคณะรัฐมนตรีได้พิจารณากันนานเป็นพิเศษ ในปัญหารวมเขตหรือแบ่งเขต กระทั่งหลายครั้งหลายหน จนที่สุดจึงปรากฏรูปออกมาในแง่รวมเขต กระผมจึงเชื่อมั่นว่ารัฐมนตรีทุกท่านเป็นผู้รับผิดชอบต่อประเทศชาติและได้รับความไว้วางใจต่อรัฐสภานี้ คงจะไม่ได้ร่างกฎหมายชุ่ย ๆ ออกมา เพื่อไม่ให้เป็นประโยชน์เป็นความมั่นคงหรือเพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติ คงได้กลั่นกรองแล้วก็ศึกษาแล้วก็ค้นคว้าแล้วก็สดับตรับฟัง เพราะฉะนั้นในการที่ท่านแถลง แล้วว่าจะออกมาในรูปนี้ได้ กระผมเชื่อมั่นในคณะรัฐบาลนี้ว่า ได้ศึกษารอบคอบแล้วจึงได้ร่างมาในแบบรวมเขต ในเหตุการณ์บ้านเมืองปัจจุบันนี้หรือตามความต้องการในระยะอันสั้นนี้ ทีนี้กระผมจึงเชื่อว่าในการรวมเขตนั้นเป็นผลดีทั้งในแง่ประชาธิปไตยและในแง่เพื่อความเป็นธรรม และในแง่ที่จะได้บุคคล

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ส่วนมากเสนอตัวให้ประชาชนทั้งจังหวัดเลือกตั้งเข้ามานั่งทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ส่วนท่านบอกว่าท่านต้องการนักให้รู้ว่าคอมมิวนิสต์ดีกว่าอยู่ใต้ดินให้โผล่เข้ามานั่งในสภานี้ แล้วท่านยังบอกว่าระวังว่าจะมาซื้อผู้แทนไปนั่นแหละสำคัญ ขอประทานโทษ กระผมว่าจะเป็นการหมิ่นผู้ที่จะเป็นผู้แทนมากไป ถึงขนาดจะขายตัวให้กับคอมมิวนิสต์นี่ กระผมเห็นว่าคำพูดอันนี้รู้สึกจะรุนแรงให้ระวังคอมมิวนิสต์ว่าจะมาซื้อผู้แทนในสภา ถ้ากระผมฟังไม่ผิดบางจะเป็นอย่างนั้น ถ้ากระผมฟังผิดก็ขอยกโทษด้วย หวาดยิ่งกว่าที่จะไประวังคอมมิวนิสต์ที่จะไปเลือกตั้ง จะจริงหรือเท็จกระผมอยู่ห่างไกลวงรัฐบาล แต่กระผมได้ทราบข่าวตามหนังสือพิมพ์ว่า เงินตราไทยในต่างประเทศโดยเฉพาะตลาดฮ่องกงถูกซื้อไปเป็นจำนวนหลายสิบล้าน กระผมก็ไปนึกเอาว่าภาพเอาว่าเงินอันนี้ไปใช้ได้ไหมในเขตจังหวัดอื่นในประเทศอื่น เมื่อใช้ไม่ได้จะเอาไปใช้ทำอะไรในเมืองไทย กระผมก็คิดเดาไปว่าเขาอาจจะมีแผนทุ่มทุนในต่างประเทศมาใช้ในการเลือกตั้งของเมืองไทยเพื่อประโยชน์ของเขาก็อาจเป็นได้ ความจริงกระผมอาจจะผิดก็ได้ แต่เป็นเรื่องคิดเอาเอง ในฐานะการที่เราเป็นห่วงประเทศชาติ แล้วก็ถ้าหากเป็นไปอย่างนั้น ใครเขาจะมาบอกว่าข้าพเจ้าเป็นคอมมิวนิสต์ ท่านเลือกเถอะข้าพเจ้าเป็นคอมมิวนิสต์ กระผมเชื่อว่าเขาคงไม่บอกเช่นนั้น เขาอาจจะใช้กุศโลบายอย่างหนึ่งอย่างใดของเขา

อีกประการหนึ่งท่านบอกว่า ถ้าหากรวมเขตแล้ว ตาสี ตาสา นึกไปดูชื่อชอบใจใคร ก็กา ๓ คน ชอบใจ ชาติอีก ๒ คน อ้าว นั่นพรรคนี้ก็กา นั่นไม่ดี ขอประทานโทษ ท่านไม่เคยสมัครรับเลือกตั้ง เขาจะเลือกใครนี่เขาคิดออกมาจากบ้านแล้ว ออกจากประตูบ้านนี่มุ่งจะไปเลือกเบอร์อะไรแล้ว ไม่ใช่จะไปดูที่นั่นว่าจะกาเอาใครออกมาจากบ้านแล้ว ออกมาจากในมุ้งแล้วว่าจะเลือกใครนี่ เพราะเขาปักใจ นี่ไม่ใช่ว่าจะไปคิดเอาวันนั้นไม่ใช่ครับ

อีกประการหนึ่ง กระผมเห็นด้วยว่าท่านจะแบ่งได้อย่างไรให้ความเป็นธรรม อำเภอ ๒ อำเภอ ประชาชนจะพอก้ำกึ่งกันไหม เพื่อความเป็นธรรมจะแบ่งได้อย่างไร เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่า ในระยะนี้เราควรจะรวมเขตเหมือนอย่างเราเคยกระทำมาแล้ว ความเสียหาย

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ก็ไม่ได้มีอะไร ส่วนท่านเป็นห่วงงบประมาณว่าจะหมดเปลืองมากหากว่ารวมเขต ก็มันหมดไปยิ่งกว่านี้ ท่านยังทำได้ ถูกใคร ๆ เอาไปตั้ง ๑๐๐ ล้าน ท่านยังปล่อยได้ แล้วมันเรื่องอะไรจะมากันที่เราจะมาส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเงินไม่เท่าไร ท่านไปเสียดายเงิน ซึ่งกระผมไม่เห็นด้วย ยิ่งกว่านั้นท่านยังเป็นห่วงเจ้าหน้าที่ว่า จะทำไม่ได้ถ้ารวมเขต ก็ทำมารู้จักกี่สิบหนก็ทำได้ ถ้าเจ้าหน้าที่คนไหนปฏิเสธว่าทำไม่ได้ กระผมก็ว่าควรลาออกไป ให้คนที่เขาทำได้เขาเข้าไปทำ เพราะฉะนั้นเหตุผลอย่างนี้กระผมไม่เห็นด้วยทั้งในแง่การเงินและทั้งในแง่เจ้าหน้าที่ เพราะฉะนั้น ในการรวมเขตกระผมมีความนึกคิด อาจจะติดนิสัยว่ากระผมเป็นผู้แทนมาเก่าก็ได้ แต่ว่ากระผมยังมั่นใจอยู่ว่าเราได้คนทั้งจังหวัดสนับสนุนเรานี่ เราปลื้มใจดีกว่าได้คนเพียงอำเภอเดียวแล้วบอกเขาว่าเขาสนับสนุนเรา เรายังภูมิใจว่าเรายังเป็นผู้แทนของจังหวัดนั้น ถ้าหากกระผมได้เลือกเป็นผู้แทนของอำเภอสามพราน อำเภอนครชัยศรี กระผมจะไปคุยได้อย่างไรว่ากระผมเป็นผู้แทนจังหวัดนครปฐม เวลานี้เราอาจจะรวมคนไทยไม่ให้แตกแยกให้สามัคคีกัน คนไทยทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ให้สามัคคีกัน ทีนี้ในผู้แทน แกผู้แทนเขตโน้น ฉันผู้แทนเขตนี้ พอใครมาหา แกไปหาผู้แทนเขตโน้นซิ เขตของแก แตกกันใหญ่ ทีนี้รวมกันมาหาคนนี้ไม่เจอ ไปหาคนนั้นเจอ เอ้า ผู้แทนของเขาเหมือนกัน ความแตกแยกก็ไม่มีในบ้านในเมือง ความรู้สึกแบ่งเขาแบ่งเราก็น้อยลง ฉะนั้นกระผมไม่เห็นด้วยในกรณีที่การรวมอำนาจการแก้มาเป็นการแบ่งเขต เพราะฉะนั้นกระผมขอยืนยันตามร่างเดิมที่รัฐบาลได้เสนอมา โดยอาศัยคำพูดแถลงในสภานี้ของท่านนายกรัฐมนตรีว่า ร่างมาเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศชาติ

พันเอก สนอง ถมังรักษ์สัตว์ : กระผมขอแสดงความคิดเห็นของท่านวุฒิสมาชิกคนหลังที่สุด ในประเด็นแรกที่เดียวท่านได้กล่าวถึงเรื่องความเป็นประชาธิปไตย นี่เป็นเรื่องหลักการหลักวิชา ท่านบอกว่าผู้แทนที่จะเป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องมาจากผู้แทนจังหวัด ถ้าเป็นผู้แทนแบ่งเขตแล้วไม่ใช่เป็นประชาธิปไตย อันนี้ถ้าจะพูดตามหลักของท่านผู้นั้นแล้วเรื่องจังหวัดก็อาจจะน้อยไป จำเป็นจะต้องเลือกผู้แทนทั้ง

CURT Legislative Repository of Thailand

ประเทศเสียด้วยซ้ำไป แต่นี่ก็จะเป็นการพูดอย่างประชดประชันไปสักหน่อยหนึ่ง และในแง่หลักการทางหลักวิชาแล้วเป็นที่ยอมรับกันว่าความเป็นประชาธิปไตยนั้น คือเราได้ผู้แทนที่ดีที่สุดจากประชาชนเข้ามาทำหน้าที่สะท้อนภาพในรัฐสภา นั่นแหละคือหลักประชาธิปไตย และโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ ความเปลี่ยนแปลงก็ได้วิวัฒนาการไปมากมายจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ถ้าท่านผู้อภิปรายคนที่แล้ว เข้าใจถึงเรื่องเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและรูปของรัฐสภาและการแยกอำนาจนิติบัญญัติกับบริหารอย่างแท้จริงแล้ว ท่านอาจจะไม่พูดอย่างนั้นก็ได้ กระผมได้เคยอภิปรายในครั้งที่แล้วว่า เนื่องจากรัฐสภานั้นมีวุฒิสภากับสภาผู้แทน การที่สภาทั้งสองส่วนนี้จะทำหน้าที่สร้างประชาธิปไตยให้ประเทศไทย กระผมพูดว่าสร้างนะครับ ทั้งสองส่วนนี้ถ้ารู้จักหน้าที่ซึ่งกันและกันดีแล้ว ประกอบกันเพื่อจะทำหน้าที่นี้ได้ผลดียิ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ลักษณะของผู้แทนที่จะเข้ามาก็ยิ่งยืนยันย้ำใหญ่ว่าจะต้องเป็นผู้แทนที่ราษฎรเขาเลือกอย่างใจเดียว เลือกอย่างเห็นว่าเป็นคนของเขาจริง ๆ ไม่ใช่เลือกอย่างชุลมุนวุ่นวายมาเป็นผู้แทนจังหวัด ส่วนท่านที่ว่าเป็นความภูมิใจ ผมเป็นผู้แทนจังหวัดไม่ใช่ผู้แทนเขต อันนี้ก็เข้าหลักที่ว่าท่านมองเข้าตัวท่านเอง เป็นการมองเข้าตัว ไม่ได้มองจากในแง่ของประชาชน นี่เป็นประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒ ที่นี้ท่านก็มาบอกว่ายืนยันว่าร่างกฎหมายของรัฐบาลนั้นก่อนที่จะส่งเข้ารัฐสภานั้น ได้พิจารณาแล้วอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ชุ่ย ๆ อันนี้กระผมก็ไม่อยากจะอภิปรายซ้ำ เคยพูดไว้ในครั้งแรกแล้วว่า ความรอบคอบของรัฐบาลนั้นไม่สมบูรณ์ที่จะกำหนดให้กฎหมายฉบับหนึ่งออกมาใช้กับประชาชนได้ กระผมได้กล่าวในวันนั้นแล้วว่า ความรอบคอบของรัฐบาลนั้นอาจจะเป็นความรอบคอบของผู้ที่คุ้นเคยอยู่กับส่วนของระบบราชการ เป็นข้าราชการมีอำนาจคุ้นเคยอยู่ต่อการสั่งการจัดระเบียบ เมื่อคิดอยากจะทำอะไรก็สั่ง ฉันเข้าไปจัดระเบียบ นี่จะว่าไปก็คล้าย ๆ กับมองเข้าตัวเหมือนกันแหละครับ แต่อันนี้ถ้าจะพูดให้ถูกทางหลักวิชาก็มองในแง่ของระบบราชการเหตุผลอันนี้เองจึงยืนยันออกมาจากเจตนาของท่านหัวหน้ารัฐบาลอย่างที่ทราบกัน

CIRT
Chulalongkorn University Intellectual Repository of Thailand

แล้ว ได้อภิปรายมาแล้ว ท่านจึงได้พูดไว้ในวันแรกว่าเหตุผลของท่านนั้นเป็นเหตุผลของรัฐบาล ไม่ใช่เหตุผลเด็ดขาด และในการที่ต่อ ๆ มาก็พูดยืนยันแน่นอนว่าท่านต้องการดุลพินิจของรัฐสภาด้วย อันนี้ก็หมายความว่าเจตนารมณ์ของรัฐบาลก็ดี หรือเจตนารมณ์ของผู้ที่มาแก้ไขกฎหมายภายหลังก็ดี หรือแม้แต่มติมหาชนที่แสดงออก ส่วนมากทางหนังสือพิมพ์ ทางประชาชนส่วนใหญ่ เขามุ่งส่งเสริมสถาบันประชาธิปไตยของเรานี้ให้มันคงจริง ๆ คือก็อยากให้ทุกสิ่งทุกอย่างนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง เมื่อเป็นอย่างถูกต้องก็หมายความว่าวุฒิสภานี้ควรจะได้ใช้ดุลพินิจด้วย ความรอบคอบของวุฒิสมาชิกเป็นความรอบคอบอีกส่วนหนึ่ง คือความรอบคอบในแง่มองจากแง่ประชาชน ผลประโยชน์ของประชาชน อันนี้พูดไปคนที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมองเห็นเข้าใจกว่าคนที่มองจากข้างล่างขึ้นมา ไม่ค่อยจะตรงกับคนที่มองจากข้างบนลงไปนัก อันนี้เป็นความรู้สึกที่ประชาชนส่วนใหญ่เขารู้สึกกันอยู่ ที่นี้ในแง่นี้ก็เลยอยากจะย้อนมาถึงท่านกรรมาธิการคนแรกที่กล่าวว่าเกรงเรื่องครหา กระผมก็ขอกล่าวแก้เสียในทีเดียวกัน เกรงว่าการแบ่งเขตจะแบ่งไม่ได้ยุติธรรม จะเป็นที่ครหาว่ารัฐบาลเอาใจตำบลนั้นเขตโน้น เขตนี้ไม่เอาใจ เรื่องคำครหาของรัฐบาลนี้ เราซึ่งเป็นวุฒิสมาชิกได้รับแต่งตั้งมาจากพระบรมราชโองการและรัฐบาลเป็นผู้เลือกขึ้นมานี้ เราตระหนักดีว่าเราทุกท่านนี่ไม่ต้องการให้รัฐบาลได้รับการครหาเลย เพราะเหตุนี้จึงได้มาช่วยกันทำหน้าที่อันนี้ และที่กระผมต้องขอเรียนอีกทีว่า ข้อครหาของรัฐบาลนี้มีข้อชุบชิบอยู่บ่อย ๆ ครับในหนังสือพิมพ์ก็มี สภาการเฟก็มี ก่อนจะเข้ามาในสภานี้ เมื่อ ๒-๓ วันก็ยังได้ยินอยู่ว่ารัฐบาลนี้ที่กรรมาธิการมาแปรญัตตินี่ก็เล่นละคอนครับ เล่นละคอนบ้างนี่คือข้อครหาหรือว่าเอาเถิด กฎหมายร่างอันนี้กลับเข้ามาสู่สภาแล้ว อย่างไร ๆ ก็ต้องยกมือขึ้นพรึบพรับให้กับรัฐบาล เพราะว่าร่างเดิมเป็นอย่างนั้น นี่ก็เป็นข้อครหาอันนี้แหละครับ ข้อครหาอันนี้น่ากลัวเกรงอย่างยิ่งที่เราควรจะมาช่วยกันขจัดข้อครหาอันนี้ให้หมดไป ไม่ใช่เรื่องที่หวั่นเกรงกันที่แรก อันนั้นเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่มหาดไทย และก็ได้รับคำชี้แจงมาพอเป็นทางการแล้วว่า ไม่มีอะไรที่น่าวิตก ที่นี้กระผมขอย้อนมาแก้ข้อของวุฒิสมาชิกคนสุดท้าย ในเรื่องเกี่ยวกับการ

Legislative Institutional Repository of Thailand

ซื้อเสียง อันนี้กระผมได้รับความเห็นมาจากข้างนอกครับ เป็นใบปลิวหนังสือเวียนมาถึงก่อนที่จะเข้าสภานี้ ประชาชนที่เขาห่วงใยในเรื่องที่จะต้องให้แบ่งเขต เขาให้ความเห็นไว้อันหนึ่งก็เข้าที่ดี เขาบอกไว้ว่าที่ซื้อเสียงนะ รวมเขตซื้อได้ง่ายกว่าครับ เพราะว่าจะซื้อแบ่งเขตก็ต้องซื้อทั้งเขต แต่รวมเขตนี่ม้วนกันเข้ามาก็ซื้อติดเลขท้ายสองตัวสี่ ซื้อเสียงสัก ๒ อำเภอก็พลอยติดเข้ามาแล้ว นี่แหละครับ นี่ก็เป็นเหตุผลหักล้างอีกอันหนึ่ง อันนี้กระผมก็ขอสรุปแต่เพียงแค่นี้ว่า ท่านวุฒิสมาชิกที่ห่วงใยในเรื่องประชาธิปไตยก็ดี หรือศักดิ์ศรีของการเป็นผู้แทนจังหวัดก็ดี อันนี้เรากำลังมายืนอยู่ระหว่างทรรศนะ เกือบจะเรียกได้ว่า ๒ ทรรศนะ ทรรศนะเก่าซึ่งยังติดอยู่กับความเคยชินเก่า ๆ ความภาคภูมิเก่า ๆ กับทรรศนะใหม่ซึ่งกำลังจะวิวัฒนาการไปซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงซึ่งเป็นความต้องการของประชาชน อันนี้กระผมก็ไม่อยากจะพูดว่าเป็นความต้องการของประชาชนด้วยตัวกระผมเองหรอกครับ วันนี้กระผมก็อ่านหนังสือพิมพ์พบ คือหนังสือพิมพ์หลักเมืองวันนี้ กระผมจะอ่านให้ฟังนะครับ หนังสือพิมพ์หลักเมืองฉบับวันที่ ๓๑ พาดหัวว่า "นิสิต – นักศึกษาพอใจจะเลือกตั้งแบ่งเขต วอนวุฒิสภาฟังเสียงประชาชน" ในเนื้อข่าวก็มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้ครับ การหยั่งเสียงและวิจัย เรื่องว่าแบ่งเขตและรวมเขตดีกว่ากันนั้น ได้กระทำเมื่อเดือนเมษายนโดยมีนิสิต–นักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทจากหลายสถาบันเป็นเจ้าหน้าที่สำรวจภายใต้การดำเนินงานอย่างใกล้ชิดของคณะอาจารย์นั้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ปรากฏออกมานั้น แสดงว่าประชาชนนั้นพอใจการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตมากกว่ารวมเขต อันนี้เป็นงานทางวิชาการครับ กระผมก็ขอยุติเพียงเท่านี้ครับ

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม): ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ดำเนินงานทำงานอยู่ใต้ ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี จอมพล ถนอม กิตติขจร เมื่อได้ฟังท่านวุฒิสมาชิกซึ่งนั่งลงเมื่อตะกี้นี้ว่า การพิจารณาส่งร่างกฎหมายอันนี้ขึ้นมานั้น รัฐบาลดำเนินการไปคล้าย ๆ ว่าไม่รอบคอบ ในลักษณะที่ไม่รอบคอบ แต่ใช้คำขึ้นหน้าว่า ที่ว่า รอบคอบ แล้วมีคำต่อท้าย

LIRT Legislative Institute Research Repository of Thailand

อธิบาย อันนี้ข้าพเจ้าในฐานะที่ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาล แล้วก็จะมีบทบาททางการเมืองต่อไปในอนาคตจะยาวแค่ไหนไม่ทราบ ก็อยากจะเห็นการเลือกตั้งนี้เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด และ ๆ พณ ๆ นายกรัฐมนตรีก็ได้บอกแล้วว่า เราต้องการสร้างความเป็นปึกแผ่นในบรรดาชาวไทยทั้งหลาย ต้องการให้มีระบบพรรคการเมืองเป็นอย่างสมบูรณ์และแน่นแฟ้น ไม่ใช่ว่าเป็นพรรคการเมืองที่สลายตัวไปเมื่อบุคคลโดดคนหนึ่งในพรรคการเมืองนั้นแยกตัวออกไป หรือหัวหน้าพรรคจะต้องเป็นอะไรไปพรรคการเมืองนั้นจะต้องอยู่ตลอดไปเพื่อความเป็นประชาธิปไตย ที่กล่าวมาว่าคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาในลักษณะที่ค่อนข้างจะไม่รอบคอบนั้น ข้าพเจ้าขอเรียนต่อที่ประชุมและท่านประธานว่าเรื่องการแบ่งเขตหรือรวมเขตนี้มีปูมหลังมาอย่างไร เพื่อท่านทั้งหลายจะได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าควรจะมีมติประการใด สำหรับตัวข้าพเจ้าเองนั้นไม่เป็นสิ่งที่มาเกี่ยวข้อง เพราะข้าพเจ้าไม่เป็นผู้ที่จะไปสมัครรับเลือกเป็นผู้แทนราษฎร เริ่มต้นกระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าสู่คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในลักษณะที่แบ่งเขต เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว ๆ พณ ๆ นายกรัฐมนตรีและท่านรัฐมนตรีหลายท่านก็เห็นว่าเพื่อเป็นการรวดเร็วควรจะส่งเรื่องนี้ให้แก่กฤษฎีกาพิจารณาโดยด่วน เมื่อกฤษฎีกาพิจารณามาแล้วก็ได้ถามมาว่าเรื่องแบ่งเขตหรือรวมเขตจะว่าอย่างไรท่านก็บอกว่าให้เอามาพิจารณาในคณะรัฐมนตรีอีกทีหนึ่ง ครั้นต่อมาเมื่อกฎหมายนี้ได้ส่งมาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว คณะรัฐมนตรีก็นำเข้าพิจารณาก็มาในลักษณะแบ่งเขต ซึ่งในตอนนั้นก็มีรัฐมนตรีบางท่านได้เสนอว่า ที่ยอกว่าเราจะมาพิจารณาในคณะรัฐมนตรีก็ควรจะได้พิจารณาในตอนนี้ จึงได้เริ่มพิจารณาเรื่องว่ารวมเขตหรือแบ่งเขตกันขึ้น การพิจารณาเรื่องนี้ได้ดำเนินการมาหลายครั้งหลายวาระ และในที่สุดก็ได้มีการประชุมภายในระหว่างรัฐมนตรีหลายท่านมี ๆพณ ๆ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรี พลเอก ประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย คือ พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ และตัวข้าพเจ้า มี พลโท แสวง เสนาณรงค์ เป็นเลขานุการ

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

ในที่ประชุมที่ประชุมโดยความคิดเห็นร่วมกัน เฉพาะอย่างยิ่งคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้บอกว่าสำหรับตัวท่านเองนั้นเห็นว่ารวมเขตเป็นเหมาะที่สุด เมื่อเป็นเช่นนั้นคณะกรรมการชั้นผู้ใหญ่จึงได้เสนอเรื่องเข้าไปในคณะรัฐมนตรี ในขณะนั้นคณะรัฐมนตรีท่านนายกรัฐมนตรีก็บอกให้ชาวเสียงอีกครั้งหนึ่งว่าจะเอาอย่างไรกัน ครั้นการประชุมต่อมาก็ปรากฏว่าเสียงที่ส่งเข้ามาทั้งทางหนังสือและทางโทรเลขกับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องการเมือง ก็ปรากฏว่าผู้ที่ให้ความเห็นว่าควรรวมเขตนั้นนี้จำนวนมากกว่าผู้ที่ให้แบ่งเขตมากมายนัก คือ เทียบเปอร์เซนต์กันก็มากกว่า ๑๐๐ เปอร์เซนต์ เมื่อเป็นเช่นนั้นคณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นมายังสภานี้เพื่อพิจารณาต่อไป อันนี้ข้าพเจ้าขอเรียนถึงเบื้องหลังที่มาที่ว่าเราควรจะได้ปล่อยให้พวกเราทั้งหลายได้พิจารณากัน วินิจฉัยกันอย่างถ่องแท้เพื่อให้ถึงประชาชน ผมคิดว่าท่านทั้งหลายทุกท่านที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้ที่มาทรมานร่างกายทำงานอยู่กลางวันกลางคืนไม่มีเว้นว่าง นี่เราทำเพื่ออะไร ถ้าเห็นแก่ตัวแล้วคงจะไม่เจริญขึ้นมาแค่นี้ เราจะต้องเห็นแก่ประชาชน พวกเราทั้งหลายจึงได้มานั่งและได้มาทำงานเป็นหน้าเป็นตาอยู่บัดนี้ อันนี้ข้าพเจ้าขอย้ำว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่รัฐบาลหรือพวกเราทั้งหลาย ข้าพเจ้ากล่าวแทนได้ว่าทำเพื่อประชาชนจริง ๆ การเล่นพรรคการเมืองนี่ บอกว่าต้องการพรรคการเมืองให้แน่นแฟ้น ข้าพเจ้าสมมติเป็นนักเรียนเป็นทีมฟุตบอลซึ่งอาจารย์ถนอมอาจารย์ใหญ่ส่งข้าพเข้าไปต่อสู้กับเขามา ข้าพเจ้าชื่อทวี ไปเล่นฟุตบอลครั้งสำคัญ อาจารย์ถนอมก็ฟังวิทยุอยู่ ครึ่งแรกฝ่ายข้าพเจ้ายิงได้ถึง ๔ ประตู ท่านเชียร์ว่าชนะแน่บึ๋ยสวิต ครั้นข้าพเจ้ามาหาท่าน ๆ ถามว่าเป็นอย่างไรทวี ฟุตบอลเป็นอย่างไร เห็นชนะครึ่งแรกตั้ง ๔ ประตูคงจะชนะแล้วชีทวีว่าอย่างไร ข้าพเจ้าก็บอกว่าเสียใจครับ ทีแรกทำได้ ๔ ประตูจริง พอครึ่งหลังผมเผลอไปยิงประตูตัวเองเสีย ๕ ประตู เลยแพ้เขามา นี่แหละข้าพเจ้ายกตัวอย่างให้ฟังว่า นี่เราเบื๋ย เบื๋ยเหลือเกิน กรรมาธิการที่รัฐบาลตั้งขึ้นไปก็เบื๋ย เบื๋ยให้ไปค้านรัฐบาลนั่นแหละ อันนี้ข้าพเจ้าก็ไม่ได้พูดเพราะความกลัวหรือวางแผนอะไรขึ้นมา เพราะความกลัว

Legislative Institutional Repository of Thailand

ในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมและเสนาธิการทหาร ความกลัวนั้นทุกคนมีใครไหมว่าไม่กลัว แต่คนที่เขากล้านะ เขาสามารถบังคับความกลัวไว้ได้ คนที่ว่าไม่กลัวนั้นนะก็ไม่แน่นักว่า เมื่อเกิดเหตุคับขันขึ้นแล้วอะไรจะเป็นอะไร เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าถึงได้มาเรียนกับท่านประธานและที่ประชุม ณ ที่นี้ว่า ปูมหลังของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นมาอย่างไร ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะลงมติ แต่สำหรับตัวข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้ากลัวเขาจะว่าเห็นแก่ตัว ข้าพเจ้าไม่พูดอะไรทั้งสิ้น ว่าอะไรควรจะเป็นอะไร แต่ว่าทุกหลัก พวกเราทั้งหลายที่นั่งอยู่ที่นี้ เราได้สร้างรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยขึ้นมาในเบื้องแรก ช่วยกันประคองต่อไป อย่าให้สลายตัวเสีย ข้าพเจ้าไม่กลัวหรอกในการที่จะมีการเลือกตั้ง ข้าพเจ้ากลัวว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำกันในนี้ กลัวว่าจะไม่มีการเลือกตั้งขึ้นมา ขอบคุณ

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช : ความจริงกระผมก็ไม่ได้คิดจะอภิปรายในวันนี้ เพราะเหตุว่าเมื่อได้อภิปรายไว้คราวก่อนแล้ว ก็มาดูผลการพิจารณาของท่านกรรมาธิการแล้ว ก็เห็นว่าท่านได้กรุณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามที่กระผมได้กราบเรียนท่านประธานไว้ในคราวก่อนทุกประการ ก็นึกว่ามาวันนี้จะมานั่งยกมือให้กรรมาธิการแต่ถ่ายเดียว โดยไม่ต้องเสียแรงพูด แต่ว่ากระผมได้ยินคำอภิปรายของท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมแล้ว กระผมก็เกิดวิตกอยากจะขอประทานกราบเรียนความในใจอะไรบางอย่างเอาไว้

ในประการแรก กระผมอยากจะขอแก้แทนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งได้พูดถึงความรอบคอบของรัฐบาลเป็นคนแรก ซึ่งรู้สึกว่าท่านรัฐมนตรีท่านออกจะเข้าใจผิดไปเท่าที่ท่านสมาชิกพูดนั้น ท่านมิได้สงสัยในความรอบคอบของรัฐบาลเลยแม้แต่น้อย ท่านเชื่อสนิทว่า รัฐบาลได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มาแล้วด้วยความรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง ท่านพูดแต่เพียงว่า ความรอบคอบของฝ่ายบริหารนั้นจะถือเอาเป็นยุติไม่ได้เพราะเหตุว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งฐานะเป็นผู้บริหารประเทศนั้น ในบางกรณีอาจจะมองข้ามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ไปได้ อาศัยเหตุผลในทางบริหารเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วยความรอบคอบ เพราะฉะนั้นความรอบคอบของท่านรัฐมนตรี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ของคณะรัฐมนตรีนั้น ก็ไม่ใช่ว่าจะผิด แต่อาจจะมีบางอย่างซึ่งท่านมองก้าวข้ามไป เพราะท่านเป็นผู้อยู่ในที่สูง กระผมเองไม่เคยสงสัยในเจตนาของรัฐบาลที่ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้มาแม้แต่ในการอภิปรายครั้งแรกเมื่อรับหลักการ กระผมก็บอกแล้วว่า สิ่งใดที่รัฐบาลได้เสนอเข้ามาแล้วกระผมไม่เห็นด้วยนั้น กระผมไม่เห็นด้วยความเห็นใจรัฐบาลแล้วก็เข้าใจด้วยว่า เพราะเหตุใดรัฐบาลจึงได้เสนอมาเช่นนั้น แต่เฉพาะในเรื่องแบ่งเขตหรือรวมเขตนั้น กระผมได้ถามตั้งแต่ครั้งแรกแล้วว่า รัฐบาลมีเหตุผลอย่างไรในเรื่องการรวมเขต ทำไมกระทรวงมหาดไทยเสนอขึ้นมาให้แบ่งเขต กฤษฎีกาเสนอขึ้นมาให้แบ่งเขตแล้วจึงมาแก้ในคณะรัฐมนตรี ท่านก็ไม่ได้ตอบ แล้วพอมาถึงวันนี้ก็มาได้ยินเบื้องหลังซึ่งท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้เอามาแถลงในสภาเบื้องหลังนั้นก็ปรากฏว่าท่านนายกรัฐมนตรีเองท่านก็ยังไม่ได้วินิจฉัยว่าควรจะรวมเขตหรือแบ่งเขต ได้ส่งไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งกลับมาแล้วท่านก็ได้ประชุมกันในระหว่างท่านนายกรัฐมนตรีและท่านรองนายกรัฐมนตรี รวมทั้งท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการเองด้วย ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการท่านก็บอกว่า คนที่เห็นว่าควรจะรวมเขตคือท่านรองนายกรัฐมนตรีหรือท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ก็มีเหตุผลเท่านั้นในการที่จะรวมเขต กระผมก็อยากจะทราบว่ากระผมจะต้องลงมติว่าให้รวมเขตเพราะเหตุว่ากระผมเกรงกลัวว่าสนาบารมีท่านรองนายกรัฐมนตรีอย่างนั้นหรือที่พูดมาอย่างนั้น กระผมไม่ทราบ คือว่าในที่นี้กระผมนึกว่ากระผมประชุมวุฒิสภา ไม่ใช่ประชุมพรรคของรัฐบาล การที่อ้างบุคคลผู้หลักผู้ใหญ่ในพรรคว่า ท่านผู้นั้นคิดว่าอย่างนั้น ท่านผู้นี้คิดว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นระวังตัวให้ดีนะ เราเปิดเขาทุกทาง เปิดให้ใคร นั่นเป็นเรื่องของพรรคจะพูดกันว่าเราจะดำเนินแต้มอย่างไร เราจะชนะเลือกตั้งอย่างไร มาพูดในสภานี้ สภานี้ไม่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กระผมเองหวังดีต่อรัฐบาลอยากจะให้เลือกตั้งชนะเหมือนจะตายไป แต่ว่านั่นเอาไปพูดกันในพรรคซิครับ มาพูดในวุฒิสภานี้ก็เกิดครหาขึ้นมาอีกข้อหนึ่งนอกเหนือจากที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าวมาแล้ว ถ้าสภานี้หลังจากที่ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมได้

CIRT
Legislative Assembly Repository of Thailand

แถลง ลงมติไปว่ารวมเขต แล้วก็สภาผู้แทนก็กลายเป็นพรรครัฐบาล กระผมก็ยื่นใบสมัครได้เหมือนกันเพราะไม่รู้จะหนีไปอย่างไร แล้วก็ต้องเป็นพรรคเดียวกันไปหมดละ ทีนี้ละก็จะกลายเป็นอย่างนั้นไป กระผมรู้สึกว่าหนักใจ อยากจะขอกราบเรียนท่านประธานไว้เป็นข้อสังเกตส่วนตัว ที่เปรียบกับทีมฟุตบอลนะถูกไปเตะพุตบอลกับเขา แล้วก็อาจารย์ใหญ่พังข่าวอยู่ครั้งแรกชนะ ๔ ประตู แต่ว่าครั้งหลังไปเตะเข้าประตูตัวเองอีก ๕ ประตูนั้นไม่น่าเจ็บใจหรอก ถ้ากระผมเป็นอาจารย์ใหญ่แล้วก็กระผมพังวิทยุรู้ว่าลูกศิษย์กระผมไปชนะเขาครั้งแรก ๔ ประตู แล้วมารู้ทีหลังว่าครั้งหลังถูกกรรมการผู้ตัดสินเขาไล่ออกทั้งทีมจากสนามเพราะไปเอ้ยวเขาละก็ กระผมเป็นอาจารย์ใหญ่กระผมจะเสียใจมาก แพ้ชนะช่างมันเถอะเอาไว้พูดกันทีหลัง กระผมมีเรื่องที่จะขอกราบเรียนแต่เพียงเท่านี้ละครับ

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : กระผมได้ฟังท่านสมาชิก ท่านรัฐมนตรีอภิปรายแล้ว โดยเฉพาะท่านสมาชิกคนสุดท้ายที่ได้อภิปรายไป ก็ต้องหยิบรัฐธรรมนูญขึ้นมาดูว่าวุฒิสมาชิกนั้นมีหน้าที่อะไร มาตรา ๗๙ ก็บอกว่า เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการอันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน เมื่อรัฐธรรมนูญเขียนเช่นนี้ กระผมก็ต้องขออนุญาตท่านประธานนำมาอ่าน เพื่อให้ท่านประธานได้รับทราบและสมาชิกทั้งหลายได้เบาใจว่าเราไม่ได้ประชุมพรรคการเมืองกันดังที่ท่านจะได้เริ่มเข้าใจผิด สำหรับกระผมในฐานะที่เป็นกรรมาธิการฝ่ายข้างน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับร่างแบ่งเขต แต่โดยเผอิญที่ได้มีท่านรัฐมนตรีและท่านสมาชิกไปเอ่ยถึงสำนักงานของกระผม คือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าได้มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายเลือกตั้ง และคณะกรรมการกฤษฎีกานั้นเองก็ได้มีความเห็นว่าควรจะใช้ระบบแบ่งเขต สำหรับในฐานะที่เกี่ยวข้องกับตัวกระผมเองนั้น กระผมขอกราบเรียนท่านประธานว่า กระผมไม่ได้เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานร่างกฎหมายพระราชบัญญัติการเลือกตั้งในคณะกรรมการกฤษฎีกาแม้แต่ครั้งเดียว ไม่ได้เคยผ่าน ไม่ได้เคยวินิจฉัย ไม่ได้เคยให้ความเห็นในร่างพระราชบัญญัตินั้นเลย เพราะขณะนั้นได้ไปประชุมอยู่ที่ต่างประเทศ เมื่อกระผมได้รับแต่งตั้งให้เป็น

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

กรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง กระผมก็ได้ทำใจเป็นกลางว่าการที่จะวินิจฉัยว่า จะควรใช้ระบบแบ่งเขตดีหรือรวมเขตดีนั้น มีเหตุผลที่จะต้องวินิจฉัยหลายประการ ประการแรก ถ้าหากจะใช้วิธีแบ่งเขตนั้น ก็ควรจะได้ศึกษาว่าจะจัดแบ่งเขตกันอย่างไร แล้วก็ควรจะได้ศึกษาว่าประวัติการแบ่งเขตในเมืองไทยที่มีมาแล้วนั้น มีข้อบกพร่องอย่างไร ถ้าจะจัดแบ่งครั้งใหม่นั้น จะสามารถแก้ข้อบกพร่องนั้นได้หรือไม่ การแบ่งเขตเลือกตั้งในประเทศไทย เท่าที่เคยมีมาแล้วก็เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐ จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๙ ประเทศไทยได้ใช้ระบบเลือกตั้งแบ่งเขตมา ๔ ครั้งเมื่อถึงครั้งที่ ๕ เราก็เกิดข้อสังเกตและเกิดการศึกษากันว่า เพราะเหตุใดประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไม่ไปเลือกตั้งกันเป็นจำนวนมาก ก็เกิดความรู้สึกกันว่า มีประชาชนส่วนมากมีความระอาต่อระบบแบ่งเขต เพราะเหตุที่ว่า ระบบแบ่งเขตนั้นทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถจะเลือกบุคคลที่เขาอยากจะเลือกได้ เพราะไปอยู่ต่างเขตกับที่เขาอยู่ ซึ่งเขาอยากจะเลือกบุคคลนั้น เผอิญไปอยู่อีกเขตหนึ่ง เขาอยู่อีกเขตหนึ่ง เขาก็ไม่สามารถจะเลือกได้ เมื่อเขาไม่สามารถจะเลือกคนที่เขาพอใจ ที่เขาอยากจะส่งเสริมเขาก็ไม่เลือก เขาจึงไม่ไปใช้สิทธิเขาเสีย เมื่อรัฐบาลในสมัยนั้นได้วิจัยได้ศึกษากันแล้วก็เห็นว่า เมื่อระบบการแบ่งเขตมีผลเสียเช่นนี้ ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งจึงได้พิจารณาใหม่ว่าจะทำอย่างไร จึงได้ยกเลิกการแบ่งเขตในจังหวัดออกเสีย และใช้เขตจังหวัดนั้นเองเป็นเกณฑ์ การใช้เขตจังหวัดนี้เอง ถ้าพูดถึงระบบเลือกตั้งแล้วก็คือการแบ่งเขตอยู่เหมือนกัน แต่เป็นการแบ่งเขตอย่างกว้าง และมีผู้แทนในเขตได้หลายคน เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อมาถึงปัจจุบันนี้ เรากำลังจะมาพิจารณากันว่า จะควรใช้วิธีแบ่งเขตดีหรือรวมเขตดี ก็ควรจะได้หวนกลับไปถึงข้อเสียในอดีตไว้เหมือนกันว่าเราจะแก้ไขข้อนั้นได้หรือไม่ นี่เป็นเหตุประการแรก นอกจากนั้น กระผมเองก็ได้ศึกษาว่าการแบ่งเขตที่ถูกที่ต้องนั้น คือจะให้เป็นธรรมให้เป็นผลดีสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยนั้น จะควรกระทำอย่างไร จัดแบ่งอย่างไร ท่านประธานที่เคารพกระผมต้องขอกราบเรียนว่า ระบบการแบ่งเขตที่กระทรวง

LIRT Legislative Institute Research Repository of Thailand

มหาดไทยได้เสนอมานั้นไม่ได้มีอะไรแก้ไขใหม่ ไม่ได้มีความคิดใหม่ที่จะแก้ไขข้อบกพร่องแต่ประการใด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ ใช้วิธีจัดการแบ่งเขตอย่างไร ก็นำเอาหลักการวิธีการอย่างนั้นมาใช้กับ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งมีพลเมืองแตกต่างกันเกือบเท่าตัว กระผมได้สำรวจดูจากร่างของกระทรวงมหาดไทย ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งที่เสนอมา ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาครั้งแรกเมื่อสองสามวันนี้ ก็ปรากฏว่าได้ใช้เขตอำเภอเป็นหลักในการแบ่งเขต แต่ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ถ้ายังจะคงใช้วิธีกำหนดเขตอำเภอเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งเขตแล้ว ความไม่เป็นธรรมจะมีมากขึ้น จึงได้แก้ให้เอาเขตตำบลแต่ละอำเภอจัดแบ่งให้ซอยลงไปอีก เขตอำเภอหนึ่งอาจจะแบ่งออกเป็น ๒ เขต โดยแยกออกเป็นเขตตำบล แต่อย่างไรก็ดีก็ต้องถือเขตตำบลเป็นหลัก นี่จะเห็นได้ว่าการที่จะส่งเสริมให้ระบบการแบ่งเขตได้ผลดีนั้น ฝ่ายผู้รับผิดชอบไม่ได้ศึกษาไม่ได้ค้นคว้าที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง เคยทำอย่างไรก็นำมาปฏิบัติอย่างนั้น นี่เป็นข้อสังเกตเบื้องต้นที่กระผมอยากจะกราบเรียน ฉะนั้น เมื่อหลักเกณฑ์มีเช่นนี้แล้ว กระผมได้พิจารณาต่อไปว่า การแบ่งเขตนั้นจะให้ประโยชน์จะให้ความเป็นธรรมได้แค่ไหนเพียงไร ถึงแม้ว่าจะมีหลักการว่า ให้ถือเขตตำบลเป็นเกณฑ์ก็ตาม ถึงแม้จะกำหนดบอกว่าในการแบ่งเขตนั้นให้แต่ละเขตมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้นี้ก็ตาม ความในมาตรา ๖ เขียนวิธีการแบ่งเขตไว้ว่าให้ใช้เขตอำเภอ ให้ใช้เขตตำบลเป็นเกณฑ์และมีหลักอยู่ว่า ให้แต่ละเขตมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้ กระผมเข้าใจว่าบรรดาท่านที่นิยมเรื่องระบบแบ่งเขตก็คงจะมีความเข้าใจว่า ระบบแบ่งเขตนั้นที่แบ่งเขตในจังหวัดออกเป็นเขตต่าง ๆ นั้น คงจะมีเขตที่เท่ากัน หรืออย่างน้อยมีประชาชนจำนวนเท่ากันท่านคงพอใจ แต่ถ้าหากท่านจะได้ทราบว่า ผลของการแบ่งเขตนั้นไม่เป็นไปดังที่ท่านต้องการที่ท่านนึก กระผมเองได้มีโอกาสสำรวจวิธีการแบ่งเขตของแต่ละจังหวัดรวมทั้งจังหวัดพระนครแล้ว ในประการแรกก็ได้พบว่าเรื่องพื้นที่ของเขตอาณาเขตของเขตนั้นเป็นสิ่งที่แน่นอนย่อมจะไม่สามารถจัดแบ่งให้เท่ากันได้ เพราะเหตุที่ว่าบางเขตบางจังหวัดบางท้องที่ สภาพของธรรมชาติสภาพของท้องที่ไม่อำนวยให้

CURT Chulalongkorn University Intellectual Repository of Thailand

ประการที่ ๒ ในด้านจำนวนประชากรของแต่ละเขตที่จะจัดแบ่งนั้นก็ไม่สามารถที่จะแบ่งให้ได้ใกล้เคียงกันอย่างเท่าที่สุดที่จะใกล้เคียงได้ ผลของการที่ฝ่ายปกครองแต่ละจังหวัดได้จัดแบ่งออกมานั้น จำนวนประชากรที่แตกต่างกันแต่ละเขตนั้น มีทั้งความแตกต่างในหน่วยร้อยในหน่วยพันและในหน่วยหมื่น บางเขตมีความแตกต่างถึง ๒๐,๐๐๐ เช่นในบางจังหวัด แต่นี่เขาถือว่าเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกันแล้ว กระผมก็ได้มองดูคร่าว ๆ ก็รู้สึกว่ามีทางที่จะแบ่งตำบลบางตำบลไปอยู่อีกเขตหนึ่งได้ ความแตกต่างของจำนวนประชากรนั้นเองจะลดจากจำนวนแตกต่าง ๒๐,๐๐๐ จะเหลือเพียงจำนวน ๑,๐๐๐ ถ้าหากกระทำเช่นนั้น บัญหาก็มีอยู่ว่า ทำไมถึงไม่ทำเช่นนั้น ทำไมถึงปล่อยให้มีจำนวนราษฎรแตกต่างกัน ๒๐,๐๐๐ นี่เหตุผลนี่เองที่ไม่สามารถจะให้คำตอบได้ ถ้าจะถามมา ก็บอกว่าเวลากระชั้นชิด ไม่สามารถจะไปสำรวจได้อย่างเต็มที่นี่เป็นข้อสังเกตประการที่ ๒ พิจารณามาถึงเฉพาะในกรุงเทพพระมหานคร ซึ่งจะมีเขตเลือกตั้งถึง ๑๕ เขต แต่จังหวัดพระนครนั้นมีอาณาเขตเพียง ๑,๐๐๐ กว่าตารางกิโลเมตร ถ้าจะแบ่งตามเนื้อที่เขตหนึ่งจะต้องมีประมาณ ๗๓ ตารางกิโลเมตร แต่จากผลของการแบ่งเขตเท่าที่ปรากฏแล้ว กระผมได้เห็นมาแล้ว เขตที่ ๑ อำเภอบ้อมปราบศัตรูพ่ายขอประทานโทษครับ ท่านประธานขนาดครึ่งนิ้วก้อยของกระผมจำนวนราษฎรประมาณเกือบ ๒๐๐,๐๐๐ เขตที่ ๑๔ เขตที่ ๑๕ เช่นเขตหนองจอกเมืองมีน เขตประเวศน์มีนบุรี ลาดกระบัง เนื้อที่ ๒ ใน๓ ความยาวความหนาฝ่ามือครึ่ง นี่ในด้านเนื้อที่จะเห็นได้ว่าเขตที่ ๑ กับเขตที่ ๑๔ เขตที่ ๑๕ นั้นแตกต่างตามเนื้อที่ประมาณเกือบ ๒๐๐ เท่า จำนวนประชากรในเขตอำเภอบ้อมปราบศัตรูพ่าย ๒๐๐,๐๐๐ เขตที่ ๑๔ ๘๙,๐๐๐ เขตที่ ๑๕ ๘๐,๐๐๐ กว่า เมื่อผลของการแบ่งเขตแสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากรที่แตกต่างกันจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ กว่ากันเช่นนี้จะทำอย่างไร ทางฝ่ายกระทรวงมหาดไทยก็บอกว่าใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้ แล้วกระผมก็ยอมรับถ้าจะแบ่งได้เช่นนั้นจริง ๆ แต่ขอได้โปรดพิจารณากันต่อไปว่า ถ้าเรายอมรับสภาพการแบ่งของเขตในลักษณะที่แตกต่างทั้งจำนวนประชากรเป็นจำนวนเรือนแสนเช่นนี้ หรือจำนวนเรือนหมื่นก็ดี ในกรุงเทพ ๆ ก็ดี ในต่างจังหวัดก็ดี ผลเสียหายเกิดขึ้นกับใคร

LIRT
Legislative Information Resource Repository of Thailand

ใครบ้างที่จะได้รับความไม่เป็นธรรม กระผมได้เทียบดูระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งย่อมมองเห็นแล้วว่ามีความรับผิดชอบในพื้นที่ก็แตกต่างกัน จำนวนประชากรก็แตกต่างกัน ในข้อนี้มีผู้อ้างว่าถ้าใช้เขตจังหวัดจังหวัดมันก็ไม่เท่ากันอยู่แล้ว จังหวัดเล็กจังหวัดใหญ่ กระผมก็ไปรู้สึกว่า เขตจังหวัดนั่นเองเป็นเขตภูมิศาสตร์ เขตที่กำหนดวัฒนธรรม เขตดั้งเดิมของเรามา เขตภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์อยู่แล้วทั้งสิ้น จะใหญ่จะเล็กเป็นเรื่องที่เรากำหนดมาแล้ว คนก็เข้าใจอยู่แล้ว ถ้าจะมีความไม่เหมาะสมความไม่เท่ากันก็เพียง ๗๑ จังหวัด แต่การแบ่งเขตขึ้นมาถึง ๒๔๐ เขต เช่นนี้เป็นการจัดแบ่งโดยเจ้าพนักงานโดยเจ้าหน้าที่และเป็นการแบ่งเขตที่ก่อให้เกิดความไม่เท่ากันถึง ๒๔๐ มากกว่า ๗๑ เท่าเช่นนี้ก็ย่อมไม่มีเหตุผลอะไรที่เราจะถือว่าเป็นเหตุผลที่ดี เพราะในด้านผู้สมัครก็ย่อมไม่เท่ากันอยู่แล้ว รับผิดชอบก็แตกต่างกัน อย่างเช่นจะหาเสียงในเขตอำเภอบ้อมปราบศัตรูพ่าย กระผมว่าถ้าเดินประมาณ ๒–๓ ชั่วโมงก็ครบทั่วเขต แต่ถ้าไปสมัครเขตที่ ๑๔ เขตที่ ๑๕ ๓ วันกว่าจะเดินทั่ว ๔ วันกว่าจะเดินทั่วเช่นนี้ การติดต่อประชากรในเขตที่ ๑๔ เขตที่ ๑๕ กับการติดต่อประชากรในเขตที่ ๑ เขตที่ ๒ ย่อมแตกต่างและเปลืองค่าใช้จ่ายกว่ากันมาก นี่ในข้อนี้กระผมก็อยากจะฝากข้อสังเกตไปถึงท่านสมาชิกว่า ระบบแบ่งเขตนี้เป็นการเหมาะสมแล้วหรือ ถ้ายังอยู่ในสภาพเช่นนี้ กระผมได้ลองศึกษาดูว่าในการแบ่งเขตของแต่ละประเทศ เขาไม่นิยมแบ่งเขตซอยลงไปในจังหวัด เราถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ แล้วจะต้องแบ่งเขตจังหวัดออกไปให้ได้ตามจำนวนประชากรสัดส่วนประชากร เมื่อถูกบังคับให้แบ่งเขตในจังหวัดแล้วความไม่เป็นธรรมจะมีอยู่ตลอดไป ที่นี้ในด้านประชากรมีผู้โต้เถียงอยู่เหมือนกันว่า ถ้าหากใช้เขตจังหวัด ความเหลื่อมล้ำความแตกต่างของในด้านประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงจะมีอยู่ ทำไมชาวพระนครจึงเลือกผู้แทนได้ถึง ๑๕ คน ทำไมชาวจังหวัดนั้นจึงเลือกผู้แทนได้เพียง ๑ คน นี่เป็นเหตุผล กระผมอยากกราบเรียนว่า เมื่อเราได้ทบทวนถึงระบบแบ่งเขตและรวมเขต ขอได้โปรดระลึกว่าประชาชนนั้นจะใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนนั้น ๔ ปีต่อครั้ง หรืออาจจะกว่านั้นและกระผมเห็นว่าการ

Digitized by Institutional Repository of Thailand

ที่ประชากรจังหวัดหนึ่งจะเลือกผู้แทนได้ถึง ๑๕ คนก็ดี บางจังหวัดเลือกได้ ๕ คนหรือ ๓ คนก็ดี มันเป็นเรื่องที่เขามีถิ่นฐานบ้านช่องอยู่ในนั้นอยู่แล้วและเขาได้ทราบอยู่แล้ว แต่จะขอชี้ความเหลื่อมล้ำระหว่างจำนวนเสียงที่จะเลือกผู้แทนนั้น กระผมเห็นว่ามีความสำคัญน้อย ความสำคัญจริง ๆ ควรจะจัดในเรื่องระบบบริหารของแต่ละจังหวัดว่าราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ นั้นเองควรจะได้มีสิทธิใช้ไฟฟ้าถูกเหมือนชาวพระนคร มีสิทธิใช้น้ำประปาที่ดีเหมือนพระนคร ที่ควรจะเป็นสิ่งที่ใช้ประจำวันกันมากกว่า ดีกว่าที่จะมานั่งคำนึงว่าเวลาเลือกตั้งแล้วต้องให้เท่ากัน แต่เมื่อจัดให้เท่ากันแล้วผลเสียก็เกิดดันไปโบ้งทางอื่น หรือเกิดขึ้นทางอื่นเช่นนั้น กระผมจึงเห็นว่าระบบแบ่งเขตนั้นเป็นระบบที่ยังไม่ใช่จะมีผลดีเสมอไป ยังมีผลเสียอยู่เหมือนกัน และเป็นผลเสียที่จะน่าคำนึงต่อไปอีก ถ้าหากกระผมจะขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานต่อไปอีกสักเล็กน้อย กระผมได้กล่าวแล้วว่าการแบ่งเขตในแต่ละจังหวัด ๗๑ จังหวัดนั้น ผู้ที่ดำเนินการแบ่งแยกคนแรกก็คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองบรรดาผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการแบ่งแยกและผลของการแบ่งเขตในแต่ละจังหวัดนั้น ดังที่กระผมได้กราบเรียนมาแล้ว อยู่ในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ก็ยึดมั่นอยู่หลักเดียวว่า ใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้ เมื่อได้ส่งมาที่กระทรวงมหาดไทยแล้ว กระทรวงมหาดไทยก็ได้แต่สงสัย ก็เรียกเจ้าหน้าที่มาสอบถามแล้วก็ไม่มีทางจะแก้อย่างไรได้ เพราะว่าถ้าจะแก้จริง ๆ ก็ต้องไปสำรวจใหม่ เวลาอาจจะไม่ทัน เพราะจะต้องใช้เวลาในการสำรวจมาก นี่เป็นข้อแรกจำยอมที่จะต้องยอมรับผลของการที่เจ้าหน้าที่เสนอมาอย่างไรจะต้องเป็นอย่างนั้น และที่สำคัญที่สุดเมื่อทางกระทรวงมหาดไทยบอกว่าใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้แล้วใครคัดค้าน สมมติว่าจะมีใครบอกว่ายังไม่เท่ากันจะแบ่งได้ อาจจะแบ่งได้ดีกว่านี้ ก็ไม่มีใครสามารถที่จะแก้ไขได้ ถ้าหากจัดแบ่งไปเช่นนั้นเสียแล้ว ที่นี้กระผมยังเห็นด้วยกับท่านกรรมาธิการฝ่ายข้างน้อยคนแรกที่กล่าวว่า จะเปิดช่องทางให้เกิดการครหาขึ้นได้ ในกรณีเช่นนั้น ถ้าหากว่าข้าราชการในส่วนภูมิภาคนั้นเองได้เกิดไปสมัครรับเลือกตั้งและได้รับเลือกตั้งขึ้น และถ้าเผอิญจะไปเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

CU IRT
Digitized by Chulalongkorn University Repository of Thailand

ฝ่ายรัฐบาลขึ้น จะหลีกเลี่ยงคำครหาของฝ่ายค้านได้หรือไม่ว่า ที่ใช้ระบบแบ่งเขตนี้ก็เพื่อประโยชน์ของจำนวนข้าราชการฝ่ายปกครองที่สมัครรับเลือกตั้งนั่นเอง ยิ่งถ้าหากว่าจะมีข้าราชการสมัครขึ้นมาเป็นจำนวนมาก เสียงคัดค้านเสียงครหาก็จะดังเพิ่มขึ้นเป็นหลายเท่า และข้อครหาเช่นนี้เราไม่สามารถจะจัดการได้ คณะกรรมาธิการได้พยายามจะแก้ข้อนี้ ถึงแม้ว่าจะยอมรับเรื่องแบ่งเขต ก็อยากจะขอให้ข้าราชการนั่นเองได้แสดงความบริสุทธิ์ใจของตนเองว่าได้สมัครล่วงหน้า แต่ก็ไม่สามารถที่จะกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งได้ เพราะเหตุที่ว่าจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ กระผมกราบเรียนมานี้อาจจะมีท่านสมาชิกบางท่านเห็นว่าเป็นการเล็งผลร้าย ว่าไปคาดคิดว่าข้าราชการเขาอาจจะสมัครและเขาอาจจะสมัครด้วยความบริสุทธิ์ใจ เขามีคะแนนนิยมจริง ๆ แต่ที่ว่าเหตุการณ์ผลและมันอาจจะทำให้คนเข้าใจเช่นนั้นได้ กระผมเองกระผมก็จะรู้สึกดีใจมาก ถ้าหากความคาดหมายของกระผมผิดไป คือหมายความว่าถ้าหากจะไม่มีข้าราชการในต่างจังหวัดสมัครเลย แล้วก็แสดงให้เห็นว่ากระผมเป็นคนที่กล่าวผิด กระผมก็จะพอใจที่กระผมได้กล่าวผิดไป แต่ถ้าหากความเป็นห่วงของกระผมปรากฏขึ้นในอนาคตว่ามีเช่นนั้นขึ้นมาจริง ก็จะรู้สึกว่าการแบ่งเขตนี้เป็นการแบ่งเขตเพื่อใคร และจะเกิดข้อสงสัยมาก ทำไมรัฐธรรมนูญถึงไม่บัญญัติห้ามให้ลาออกก่อน ๖ เดือน หรือ ๑ ปี เหมือนกับที่ได้เคยบัญญัติห้ามเอาไว้ ก็จะเป็นการแสดงให้เห็น ให้ชักจูงให้คนเข้าใจว่าเป็นการส่อเจตนาที่จะช่วยเหลือให้ข้าราชการได้สมัคร ได้รับเลือกตั้งได้โดยง่าย เพื่อประโยชน์ของการเป็นฝ่ายข้างมากนั่นเองนี่เป็นประเด็น ๆ หนึ่ง

ประเด็นสุดท้ายที่กระผมอยากกราบเรียน กระผมก็ได้พิจารณาต่อไปว่า เรื่องระบบแบ่งเขตก็ดี รวมเขตก็ดีนั้น อะไรจะเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยให้เป็นปึกแผ่นมากกว่ากัน ท่านประธานและท่านสมาชิกก็คงจะทราบอยู่แล้วว่า ในปัจจุบันนี้เราเพิ่งจะเริ่มระบบพรรคการเมือง กระผมก็ได้มาใคร่ครวญดู เราได้วางรากฐานระบบการเมืองโดยอาศัยกฎหมายเข้าช่วยเราได้มีการตราพระราชบัญญัติพรรคการเมือง กำหนดการที่จะจัดรูปพรรคการเมืองขึ้น กำหนดการบริหารของคณะกรรมการพรรคการเมืองขึ้นแต่ทว่ากฎหมายพรรคการ

Legislative Institutional Repository of Thailand

เมืองนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากระบบการเลือกตั้งเท่าที่ควร ถ้าหากว่าจะใช้ระบบแบ่งเขต กระผมได้ใคร่ครวญดูแล้ว รู้สึกว่าระบบแบ่งเขตนั้นเองไม่สนับสนุนให้คนเข้าใจ หรือให้คนรู้สึกถึงคุณประโยชน์หรือความสำคัญของพรรคการเมืองเท่ากับการรวมเขต เพราะในระบบการแบ่งเขตนั้นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งหรือประชาชนจะมองคุณสมบัติของแต่ละบุคคลมากกว่านโยบายที่เขาสังกัด หรือมากกว่านโยบายของพรรคที่ส่งเขามา ความข้อนี้กระผมได้ศึกษาจากการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ๆ มา ในเขตจังหวัด ในสมัยมีการรวมเขต เขตจังหวัดซึ่งเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ก็มีการเลือกผู้แทนได้เพียง ๑ คน จะเห็นได้ว่าได้มีเศรษฐีหลายคนได้ไปเลือกสมัครในจังหวัดเล็ก ๆ ได้ใช้อิทธิพลเงินทองทุ่ม แล้วก็ได้รับการเลือกตั้ง นี่จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยเรานั้น เรายังไม่อาจที่จะบอกได้ว่าประชาชนเข้าใจเรื่องพรรคการเมืองดีมากกว่าที่จะมองคุณสมบัติ กระผมยังรู้สึกว่าถ้าเลือกแบ่งเขตแล้ว คุณสมบัติของแต่ละบุคคลนี่ยังจะมาช่วยวัด ยังมาช่วยตัดสินใจของประชาชนมากกว่านโยบายของพรรค ซึ่งกระผมเห็นว่าถ้าหากว่าเราจะส่งเสริมพรรคแล้ว เราควรที่จะชักจูงหรือโน้มนำประชากรให้พยายามมองอุดมคติของพรรค มองนโยบายของพรรคมากกว่าคุณสมบัติส่วนตัวของประชาชน แต่ถ้าหากเป็นการรวมเขต การรวมเขตนั้นเองสมมติอย่างในพระนครมีผู้แทนได้ถึง ๑๕ คน การที่จะเลือกใครใน ๑๕ คนนี้เอง ทำให้ประชากรตัดสินใจยาก จะเอาคุณสมบัติของแต่ละคนมาเปรียบเทียบก็ยาก เพราะจะเป็นการจูงใจให้นึกถึงพรรคว่าชอบพรรคไหนมากกว่ากัน เมื่อชอบพรรคนั้นแล้วก็เลือกบุคคลในพรรคนั้นลงไปทั้งหมด กระผมว่าถ้าหากโน้มนำให้ประชาชนมีความเข้าใจเช่นนี้ สนับสนุนให้รู้จักเลือกคนโดยยึดถืออุดมคติของพรรคที่ตนพอใจแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมระบบพรรคต่อไปในภายหน้า ถ้าจะเทียบได้ จะเห็นได้ว่าในการเลือกตั้งเทศบาลครั้งที่แล้ว เราจะเห็นได้ว่าเลือกพรรคการเมืองนั้นเอง ประชาชนในจังหวัดพระนครก็มีความสนใจได้เลือกพรรคหนึ่งเข้ามาชนิดที่เป็นลักษณะพรรคอย่างมาก ก็แสดงให้เห็นว่าเริ่มสนใจในเรื่องระบบพรรคการเมือง อัน

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ความสนใจนี้เองเราน่าที่จะได้ศึกษาประสานต่อไปมากกว่าที่จะหวนกลับมาใช้ระบบแบ่งเขตซึ่งจะทำให้คุณสมบัติของบุคคลนั้นมีเพิ่มขึ้นมาอีก นี่เป็นเหตุผลที่กระผมได้ใคร่ครวญแล้ว กระผมจึงเห็นว่าระบบการรวมเขตนั้นมีประโยชน์สำหรับประเทศไทยในภาวะปัจจุบันมากกว่าการแบ่งเขต

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าได้สดับตรับฟังคำอภิปรายมาแต่ต้นถึงขณะนี้ก็รู้สึกหนาว ๆ ร้อน ๆ อยู่สักครู่หนึ่ง ที่การอภิปรายได้ล่วงมาถึงท่านนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี จนถึงพูดถึงเรื่องความกลัว กลัวอะไรก็ไม่ทราบ กลัวคอมมิวนิสต์หรือให้กลัวปฏิวัติ หรือกลัวอะไร ท่านก็ไม่บอก แต่ข้าพเจ้าเบาใจอย่างยิ่งที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติคนสุดท้ายไม่พูดถึงเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจึงจะไม่พูดถึงว่าการกระทำของรัฐบาลนี้มีเหตุผลประการใด ไม่มีเหตุผลประการใด ควรหรือไม่ที่เราจะให้การกระทำของรัฐบาลหรือความดำริของรัฐบาลเข้ามาคลุมบันดาลให้เรายกมืออย่างใดอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าคิดว่าสมาชิกทุกท่านก็นั่งอยู่ในสถานที่อันสูงศักดิ์และศักดิ์สิทธิ์นี้ก็คงคิดอย่างเดียวกัน ทำงานเพื่อบ้าน เพื่อเมือง เพื่อประเทศชาติเช่นเดียวกันทุกคน เพราะฉะนั้นที่จะไปกล่าวถึงว่ารัฐบาลทำอะไรมาอย่างนั้น เราควรทำอย่างไรให้เลิกพูดกันเสียดีกว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่ยื่นคำแปรญัตติขอให้แบ่งเขต ที่ข้าพเจ้ายื่นคำแปรญัตติ.ช่นนี้ไม่ใช่เพิ่งคิด คิดมานานแล้ว เมื่อครั้งกระทรวงมหาดไทยยกร่างพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ได้เชิญบรรดาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาผู้แทนเก่า ๆ ไปหลายคน และครูบาอาจารย์ทางมหาวิทยาลัยก็มีหลายคน ข้าราชการบำนาญที่มีประสพการณ์มาเกี่ยวกับการเลือกตั้งก็มีหลายคน และข้าพเจ้าก็เป็นผู้หนึ่ง ที่ได้รับเกียรติไปนั่งอยู่ ณ ที่นั้น ในที่นั้นได้มีการถกเถียงกันเรื่องแบ่งเขต รวมเขต มากมายเหมือนกัน แต่ในที่สุดความเห็นข้างมาก คือไม่ใช่มติ ไม่มีการลงมติ แต่ความเห็นข้างมากเท่าที่ข้าพเจ้าจำได้ ไม่เห็นด้วยเพียงคนเดียว เห็นว่าควรแบ่งเขต ข้าพเจ้าเองนั้นก่อนที่จะมีความเห็นว่าแบ่งเขตนั้น ข้าพเจ้าได้ซักไซ้ไล่เลียงทั้งท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่นั่งเป็นประธานและรัฐมนตรีช่วยว่าการที่เป็นประ-

CIRT Digital Repository of Thailand

ธานกรรมาธิการนี้ ซึ่งไปดำเนินการประชุมอยู่ด้วย ตลอดจนท่านปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง เจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ว่าถ้าจะแบ่งเขตนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถูกต้องมากกว่า ข้าพเจ้าห่วงนิดเดียวห่วงว่าจะแบ่งได้โดยเหมาะสมหรือไม่ ข้าพเจ้าได้ทำการศึกษาในที่ประชุมนั้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ชักไช้ไล่เลียงทั้งหลักวิชาการและภาคปฏิบัติ ในที่สุดข้าพเจ้าก็ปลงใจเชื่อสนิทว่า แบ่งได้โดยเหมาะสม การที่จะบอกว่าการแบ่งนั้นเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าพูดแล้วไม่รู้จักจบ แม้แต่รัฐธรรมนูญบัญญัติบอกว่า ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์คำนวณราษฎรว่า ถ้าราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คนก็มีผู้แทนได้ ๑ คน เกินไปจากนั้นก็ทุก ๑๕๐,๐๐๐ คนก็มีได้อีก ๑ คนนี้ ถ้าจะพูดกันไปก็เหตุผลเดียวกัน เราก็สะดุดหัวตอหกล้มว่ามันก็ไม่เป็นธรรมเหมือนกัน เพราะบางจังหวัดก็มีราษฎรไม่ถึงแสน เราก็ให้ผู้แทน ๑ คน เพราะฉะนั้นพูดไปพูดมาเรื่องความเป็นธรรมนี้ไม่รู้จักจบ ข้าพเจ้าจึงขอกราบเรียนท่านประธานว่า การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า การเลือกตั้งนั้นจะใช้วิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง พวกเราที่นั่งในที่นี้เป็นอันมากกว่า ๙๐ เปอร์เซนต์ก็ว่าได้ที่ได้เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมา เราปฏิเสธได้ไหมว่าเราร่างรัฐธรรมนูญอย่างสะเพร่า ไม่ใช่แกล้งปฏิเสธ แต่ปฏิเสธไม่ได้ เพราะทุกคนทำงานด้วยจิตผ่องแผ้ว ด้วยพยายามอย่างยิ่ง แล้วก็เห็นพ้องกันด้วยอย่างยิ่งในมาตรานี้ มาตราอื่นเราเห็นต่างกัน แต่มาตรานี้เราเห็นร่วมกัน ว่าการแบ่งเขตรวมเขตนี่ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ถ้าเช่นนั้นกล่าวได้หรือว่าเราลงคะแนนไปหรือเห็นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นให้มีการแบ่งเขตก็ได้นี้ เราเห็นว่าไม่เป็นธรรมก็ขืนเขียนไปอย่างนั้นหรือ ข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนเห็นแล้วว่าแบ่งเขตก็ดี รวมเขตก็ดีเป็นธรรมทั้งนั้น แล้วแต่วิธีดำเนินการ เพราะฉะนั้นเรื่องความไม่เป็นธรรมอย่าพูดกันดีกว่า

ประการที่ ๒ ที่ท่านสมาชิกผู้อภิปรายคนแรกกล่าวว่า ข้าราชการเราไม่ได้ห้ามไว้ว่าต้องลาออกเสียก่อนนานเท่านั้นเท่านี้จึงจะสมัครได้ เพราะฉะนั้นข้าราชการนี่แหละก่อความไม่เป็นธรรม ข้าพเจ้าก็ขอให้ท่านย้อนไปถึงเมื่อครั้งเรานั่งเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรม

CIRT Digital Repository of Thailand

นูญ ข้าพเจ้าเองนี่ในฐานะกรรมาธิการ ขอให้เขียนลงไปว่าข้าราชการต้องลาออกก่อน ๖ เดือน หรือ ๓ เดือน หรืออะไรก็แล้วแต่ เป็นระยะเวลาหนึ่ง แต่มติฝ่ายข้างมาก ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิดก็รวมทั้งท่านผู้อภิปรายด้วย เห็นว่าเป็นสิทธิของเขา คนที่บริสุทธิ์นี่เขาพึ่งตัดสินใจ และเขาไม่ได้โกงอะไรเลย ก็ควรให้เขาสมัครได้ ซึ่งในที่สุดเสียงข้างมากก็ชนะ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายแพ้ เพราะเราจะมานั่งวิตกอะไรว่าข้าราชการจะมานั่งโกง ท่านว่าข้าราชการเอาเรือเอารถไปใช้นั่น ปฏิบัติผิดหน้าที่ราชการ ทุจริตต่อหน้าที่ ลงโทษกันไปซิ อีกเรื่องหนึ่งไม่เกี่ยวกับการที่เขาจะมาสมัครเมื่อไหร่ ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าก็ไม่ค่อยเห็นด้วยในการที่ข้าราชการไม่ต้องลาออก แล้วก็มาสมัครเสร็จแล้วพึ่งลาออกนี่ แต่เมื่อมติข้างมากเป็นอย่างนั้น เราเป็นระบอบประชาธิปไตย เราก็นับถือเสียงข้างมาก เพราะฉะนั้น ความเห็นข้าพเจ้าอาจจะผิดก็ได้ แต่ไม่ใช่ผิดในแง่ที่ว่าเราไม่ได้พิจารณาความจริง เราพิจารณาแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ควรยกขึ้นมากล่าวว่าไม่เป็นธรรม เพราะข้าราชการนี่จะมาสมัครโดยหาเสียงล่วงหน้าไว้ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าการที่กรรมาธิการได้ตั้งข้อสังเกตไปยังรัฐบาลให้พิจารณาถึงเรื่องระเบียบวินัย การที่ข้าราชการจะใช้เวลาราชการไปหาเสียง ใช้รถใช้เรือราชการอะไรเหล่านี้ หรือเอาปรับผู้สมัครอื่น ใช้กำนันผู้ใหญ่บ้านอะไรเหล่านี้ เป็นเรื่องที่ท่านควบคุมกันทางบริหาร ไม่ใช่เรื่องที่เป็นข้อเป็นข้อตายของการแบ่งเขตหรือรวมเขต ข้าพเจ้าเผอิญไปประชุมสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศเสีย กลับมาไม่ทัน กฎหมายฉบับนี้ได้รับการพิจารณาในวาระที่ ๑ ข้าพเจ้าก็ยังไม่ได้อ่านรายงานการประชุม อ่านแต่หนังสือพิมพ์นิด ๆ หน่อย ๆ ว่ามีการอภิปรายกันว่าอย่างไร ข้าพเจ้าไม่อยากจะทำให้สภาเสียเวลาต้องมาฟังข้าพเจ้าพูดซ้ำพูดซากในสิ่งที่คนอื่นพูดแล้ว แต่ด้วยเหตุที่ข้าพเจ้าไม่อยู่ในที่ประชุมนั้น เพราะยังไม่ได้กลับมา ถ้าเป็นการกล่าวซ้ำเพียงใดก็ขออภัยด้วย การที่เราจะเพ่งเล็งในการบำรุงพรรค ซึ่งทุกคนก็อยากสนับสนุนให้มีพรรคการเมืองเป็นปึกแผ่น และให้มีน้อยพรรคได้ยิ่งดี ทุกคนต้องการปรารถนาเช่นนั้น แต่ว่าการปรารถนาเช่นนั้น ไม่ใช่ไปฉีดยาให้เป็นเช่นนั้น ไม่ใช่บังคับให้เป็นเช่นนั้น จะเป็นได้ก็ต้องความเลื่อมใสของประชาชน คือว่า

Digital Intellectual Repository of Thailand

ประชาชนได้รับการศึกษาเพียงพอในเรื่องระบบพรรคและเขาเป็นเอง การที่ท่านว่าถ้าแม้ว่าเราแบ่งเขตไม่เป็นการสนับสนุนพรรคนั้นนะ ข้าพเจ้าว่าไม่จริงข้าพเจ้าก็เคยสมัครมาแล้วแม้แต่เป็นการรวมเขตก็ตาม พูดไปก็คล้ายๆ ไปดูถูกราษฎร แต่ว่าช่วยไม่ได้ ราษฎรก็เป็นมนุษย์ปุถุชน ผู้ที่ได้รับการโฆษณาหรือการอธิบายหรือการศึกษาก็ตาม ให้มีความสำนึกในเรื่องพรรคเป็นอย่างสูง มีคุณธรรมสูงแล้วเขาเป็นเอง เขาเลือกพรรคเอง ไม่ว่าจะแบ่งเขต ไม่ว่าจะรวมเขต เขาเลือกพรรคเอง ดังที่เห็นๆ กันอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่ไม่ไยดีต่อพรรคนั้น เขาจะเป็นอยู่อย่างไรเขาก็เป็นอยู่อย่างนั้น จนกว่าเขาจะได้รับการยกขึ้นสู่ระดับเป็นผู้มีความรู้ สิ่งที่ควรเพ่งเล็งนั้นนะอยู่ที่การดำเนินของพรรคในเวลาส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ข้าพเจ้าทราบเรื่องนี้ดีเพราะข้าพเจ้าเป็นผู้คุมทีมที่ข้าพเจ้าสมัคร ๙ คนด้วยกัน เราทราบดีว่าใครเป็นเรือจูง ใครเป็นเรือพ่วง แล้วเราจัดทีมนี้ต้องจัดอย่างไร เอาคนไหนสำคัญที่ว่าจะถูกฉีกทิ้งไว้ท้ายหรือไว้หน้าไว้หลังอะไรต้องจัดให้ดี เพื่อรับความวินิจฉัยของราษฎร นี่จะเห็นว่ามีเรือพ่วงเรือจูงพรรคนี้กลั่นกรองน้อยกว่าในการเลือกคนมาสมัคร์ แต่ถ้าเราแบ่งเขตนี้ แน่นอนเหลือเกินว่าพรรคแต่ละพรรคนี้จะต้องเลือกเฟ้นคนที่มาสมัครนี้ให้อยู่ในมาตรฐานสูงขึ้น อย่างน้อยก็ในสายตาของผู้เลือกตั้งในเขตนั้น การกระทำอย่างหมื่นเหม่หรือว่าเกรงใจหัวคะแนนก็เอาหัวคะแนนมาสมัคร อย่างที่เคยทำกันมานี้ก็จะน้อยลงไป ๆ การคัดเลือกคนที่จะส่งเข้าสมัครทุกพรรคนี้จะทำกันโดยประณีตยิ่งขึ้นและมีเหตุผลยิ่งขึ้น ในด้านงบประมาณนี้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งบอกว่า เอ้า เสียเท่าไรเสียไป เพื่อการเลือกตั้งให้ได้ผู้แทนดี ๆ มานั่งในสภา จริง เสียเท่าไรเสียไป ข้าพเจ้าเห็นด้วย แต่ถ้าไม่ควรเสียอย่าเสีย ท่านนึกแต่การเลือกตั้งทั่วไป ท่านนึกบ้างหรือเปล่าว่า เมื่อมีการตั้งซ่อม ซึ่งในประเทศไทยนี้มีกันมาหลายต่อหลายครั้ง ถ้าเราติดตามเรื่องของต่างประเทศแล้ว มีกันปีหนึ่งหลายครั้งๆ ทีเดียว เพราะคนที่เข้ามาในสภา บางทีก็จะหล่นมิหล่นแหล่ อะไรกันอยู่เยอะแยะ ก็หล่นกันไป นี่ถ้าเลือกตั้งซ่อมเพียงต้องการสมาชิกแทน คนที่ตายไปคนเดียวนี่ ต้องเลือกเขตขังหวัดทั้งจังหวัด อย่างกรุงเทพฯ นี่ต้องเลือกหมดทั้งกรุงเทพฯ

Legislative Library Repository of Thailand

แต่ว่าถ้าแบ่งเขตแล้ว เลือกเพียงเขตเดียว ความสั้นเปลืองของผู้สมัครก็น้อยกว่า ของทางรัฐบาลก็น้อยกว่า การแบ่งเขตบีดคะแนนเพียงคะแนนเดียว เลขหมายเพียงเลขหมายเดียว คนลงก็ลงง่ายกว่า การผิดผลาดน้อยกว่า การนับคะแนนเร็วกว่า นี่เป็นข้อสำคัญมาก เมื่อก่อนนี้เราต้องแบ่งหน่วยเลือกตั้งนี่ คูหาเลือกตั้งนี่มากมาย กรรมการเยอะแยะเพราะนับไม่ทัน ท่านนับเพียงว่าใครได้มา คะแนนสูงสุดคนเดียว ๆ ไม่ใช่อ่านชื่อกันเป็นแถวๆแล้วการเลือกตั้งจะทำเสร็จเร็วกว่ามากและมีความถูกต้องได้ดีกว่า ท่านกล่าวถึงเรื่องการรวมเขตแบ่งเขต ท่านกรรมาธิการที่อภิปรายคนสุดท้ายพูดคล้าย ๆ จะทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า การรวมเขตนี่เป็นที่นิยมกันมากกว่าในทั่ว ๆ ไป ข้าพเจ้าก็สงสัยทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าก็มีทฤษฎีว่ากฎหมายเมืองไทย รัฐธรรมนูญเมืองไทยก็ต้องเอาอย่างไทย แต่เราก็ต้องมองดูว่าที่อื่นเขาทำอย่างไร เพื่อให้เราเห็นว่าความนิยมของโลกที่เขาเป็นไปทางไหน และถ้าเราปฏิบัติได้เราก็ปฏิบัติตาม ไม่ใช่หลับหูหลับตาเอาอย่างคนอื่น คราวนี้เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ ในโลกนี้แทบทุกประเทศเขาแบ่งเขต เขาไม่รวมเขต แล้วท่านถามว่า ถ้าแบ่งเขตแล้วจะเรียกตนว่าเป็นผู้แทนจังหวัดกระไรได้ ข้าพเจ้าคิดว่าที่เขานิยมกันทั่ว ๆ ไปเขาไม่เรียกว่าผู้แทนจังหวัด เขาเรียกผู้แทนเขตนั้น ในจังหวัดนั้น หรือจะว่าผู้แทนจังหวัดนั้นเขต ๑๓ เขต ๑ เขต ๒ ก็เรียกได้ เราต้องทำตัวเราให้ชินต่อการแบ่งเขตเสียก่อน ซึ่งเราชักจะลืมเลือนกันมานาน เราแบ่งกันจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๙ เราแบ่งได้ พอ พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นต้นมา ขอโทษ พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมา เรารวม เราก็เลยชินกับการรวม เราลืมการแบ่ง ก็ที่เมื่อก่อนทำไมแบ่งได้ ท่านบอกว่าราษฎรน้อยแบ่งได้ แต่เดี๋ยวนี้มากแบ่งไม่ได้ ข้าพเจ้าว่าไม่ถูก มีปัญหาเราจะทำหรือไม่ทำ ทำ ทำได้ทั้งนั้น ข้าพเจ้าว่าถ้าจะเรียกผู้แทนว่าผู้แทนเขต ๑ จังหวัดนครปฐม เขต ๕ จังหวัดนครปฐม อะไรก็แล้วแต่เถอะ หรือแม้แต่ผู้แทนสามพราน ที่ท่านสมาชิกท่านหนึ่งได้กล่าวมานี่ ยังดีเสียกว่าเรียกว่าผู้แทนนครปฐมคนที่ ๓ ซึ่งนี่เป็นเรื่องจริง ในสภานี่แล้ว ประธานสภาเรียกผู้แทนจังหวัดนั้นคนที่ ๒ อะไรนี่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องก่อให้เกิดปมด้อย มีคนทั้งกรุงเทพฯ นี่ ผู้แทนคนที่ ๑ กับคนที่ ๑๕ คนที่

Legislative Institutional Repository of Thailand

๑ น่ะบอกว่า โอ้ยฉันได้คะแนนเท่านั้น แสนเท่านั้นแสน คนที่ ๑๕ บอกแย่จริง ฉันได้เท่านั้นหมื่นเท่านั้นหมื่น ก็เกิดปม-ด้อย ราษฎรก็บอกว่า โอย วิ่งไปหาคนที่ ๑ เขาได้คะแนนมาก คนที่ ๓ นี่ทำอะไรไม่ได้ ไม่ได้รับความนิยม ข้าพเจ้าว่าอย่างนั้นสิเลวกว่าที่ว่าผู้แทนเขตนั้นเขตนี้ ข้อเท็จจริงอันหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าจะเว้นเสียมิได้ที่ข้าพเจ้าต้องกล่าวแก้ข้อเท็จจริงอันนั้น คือท่านกรรมาธิการผู้สรวนคำแปรญัตติคนสุดท้ายที่ได้อภิปรายมา ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการการแบ่งเขตรวมเขต ว่ามีการแบ่งเขตกันจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือว่าตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่มีพฤฒสภา หลังจากนั้นรัฐบาลดำริว่าไม่เป็นธรรม ทำให้ราษฎรที่อยู่ในเขต ๑ ถ้าแบ่งเขต อยู่ในเขต ๑ นี่อยากเลือกนาย ก. ที่สมัครในอีกเขตหนึ่งเลือกไม่ได้แม้จะอยู่จังหวัดเดียวกัน ท่านว่าอย่างนี้ ข้าพเจ้าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการรวมเขตในสมัยนั้น จริงอยู่เมื่อมีการรัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ มีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวขึ้นมาใช้ แล้วก็ให้ใช้วิธีรวมเขต และต่อมารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งข้าพเจ้าก็เป็นสมาชิกในสภาร่างรัฐธรรมนูญสมัยนั้นอยู่ด้วย ก็ได้มาพิจารณากัน เราเห็นว่าแบ่งเขตมาหลายทีแล้ว ลองรวมเขตดูบ้างบางทีจะดีกว่า ที่นี้ต้นเหตุก็คือว่า สมาชิกวุฒิสภาในขณะแรกที่เข้ามานั่งเมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่เราเรียกว่า "รัฐธรรมนูญใต้ตุ่ม" นี่ก็มาพิจารณาเห็นด้วยกับการรวมเขตในขณะนั้นมีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา ขอได้โปรดระลึกว่า สภาร่างรัฐธรรมนูญพึ่งจะเริ่มในสมัยนายควงเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ๓ เดือน ยังไม่ทันทำอะไรก็มีการผันผวนในการเมือง รัฐบาลนั้นต้องลาออกไป รัฐบาล ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามา ร่างรัฐธรรมนูญกันต่อมาก็เห็นว่ารวมเขต ทุกคนก็เห็นว่ารวมเขต ทั้งข้าพเจ้าเวลานั้นข้าพเจ้าก็เห็นว่ารวมเขต แต่มาตอนหลังนี้เลือกกันมา ๆ ข้าพเจ้าไม่อยากจะกล่าวให้เสียหายแก่ผู้ใด แต่ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่อยมาว่าผลของการรวมเขตนี้ไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีที่เรานึก มันตรงกันข้ามเลย เราอยากให้เป็นอย่างนั้น เลือกแล้วเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้มันก็ไม่เป็นสมรรถภาพผู้แทน คุณภาพผู้แทนที่ได้มาก็เหมือนเก่า หรือจะยิ่งร้ายไปกว่า ด้วยเหตุประการฉะนี้ ข้าพเจ้าจึงเห็นด้วยจริงใจว่า

Legislative Institutional Repository of Thailand

ความเห็นข้าพเจ้าครั้งปี พ.ศ. ๒๔๙๒ นั้นผิด ที่ถูกต้องเป็นแบ่งเขต ขอบพระคุณ

พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด : กระผมขอสนับสนุน ในเรื่องรวมเขต ไม่ใช่แบ่งเขต และการรวมเขตนี้กระผมได้มีทรรศนะมาหลายปีแล้ว และขอยืนยันว่าควรจะเป็นรวมเขต เพราะเหตุว่าการแบ่งเขตนั้นได้เกิดอุปสรรคมากมาย ดังที่กระผมได้อภิปรายเมื่อวันที่ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งนี้เข้ามาในวันแรก เพราะฉะนั้นจะไม่ขอกลับเข้ามาพูดอีก ขอจับประเด็นเอาว่าสำหรับผู้ที่ได้อภิปรายไปแล้วในเรื่องแบ่งเขตนั้น เฉพาะที่ฝ่ายรวมเขตยังมิได้แก้หรือแก้แล้วแต่ยังไม่ชัด กระผมจะขอเสริมเพื่อประหยัดเวลา

ตามที่ท่านสมาชิกคนสุดท้ายได้บอกว่าการแบ่งเขตหรือรวมเขตนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้ง คงจะอ้างกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๒ เป็นแน่ มาตรา ๙๒ วรรค ๓ ที่ท่านว่านั้นก็คือ ให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งแต่วรรค ๒ นั้นยังบ่งชัดเลยทีเดียวว่าแบ่งเขตไม่ได้ วรรค ๒ บอกว่า ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าจะไปถือเอาอย่างอื่นใดไปแบ่งเอาอำเภอก็ดี แบ่งอะไรก็ดี ไม่ได้เป็นเด็ดขาด เพราะฉะนั้นอยากจะยืนยันในปัญหาเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งท่านร่างมาไว้นั้น ได้ตีความกันมาแล้วอย่างไร ท่านที่ถือเอารัฐธรรมนูญมานั้นโปรดเปิดดูได้ครับ มาตรา ๙๒ ยืนยันอย่างเด็ดขาดว่าให้ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ และให้ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ อย่างนี้ครับ กระผมอยากจะอ่านหลาย ๆ หน เพราะฉะนั้นในการที่จะตีความไปแบ่งเขตนั้นเป็นไปไม่ได้เลย ในประการต่อมาที่บอกว่า การแบ่งเขตนั้นดี เพราะเหตุว่าจะได้มีโอกาสให้พรรคเลือกเฟ้นผู้นั้น กระผมคิดว่าจะมีโอกาสเลือกแฟ้นได้อย่างไรในระยะอีก ๓ เดือนเท่านั้นจะมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว ผู้ที่จะเลือกเฟ้นเข้ามานั้น ที่สมัครแบ่งเขตนั้นเวลานี้กำลังไหลเข้ามา ไหลเข้ามาทุก ๆ พรรค เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่า ถ้าเอารวมเขตแล้ว เขาจะไม่มีเวลาไปหาเสียงเลย ที่แล้วมาไม่ได้มีโอกาสหาเสียงเลย แต่รู้ว่าพรรคจะแบ่งเขต รัฐบาลจะแบ่งเขต ก็รีบพยายามที่จะมาติดต่อ

Legislative Library of Thailand

กับรัฐบาลหรือติดต่อกับพรรคต่าง ๆ เพื่อเตรียมการที่จะแบ่งเขตโดยเฉพาะขอเข้ามาอยู่ในพรรครัฐบาล เวลานี้มีเท่าไร ๖๐๐ กว่าแล้ว และจะเลือกเพื่อนกันอย่างไร ผู้ที่จะเลือกเพื่อนก็อยู่ในกรุงเทพ ฯ นี่ ได้ไปต้อม ๆ มองดูตามภูมิประเทศต่าง ๆ หรือเปล่า ไปตรวจภูมิประเทศหรือปล่า จึงจะรู้เหตุการณ์ที่ดีแน่ เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่า การที่แบ่งเขตเพื่อเลือกเพื่อนนั้น ตามที่ท่านผู้อภิปรายคนสุดท้ายเมื่อกี้นี้ กระผมว่าไม่ตรงกับความเป็นจริง งบประมาณไม่ควรเสียก็อย่าเสีย ความจริงที่แล้ว ๆ มานั้น งบประมาณไม่ควรจะเสียเลย แต่เสียกันไปได้ตั้ง ๑๐๗ ล้านบาท เสียได้ ทำไมในโอกาสนั้นท่านไม่ทักท้วง มาบัดนี้เราควรจะเสียบ้าง ก็ควรจะเสีย แต่กระผมเห็นว่าประเด็นที่ว่านั้น รวมเขตนี่เสียงบประมาณมาก แบ่งเขตนั้นเสียงบประมาณน้อย อันนี้กระผมขอประทานโทษว่า เป็นการประมาณการที่ผิดพลาดมาตั้งแต่ต้น เพื่อให้ประชาชนเพื่อให้สภานี้เห็นว่า การแบ่งเขตนั้นเป็นการประหยัด รวมเขตนั้นใช้จ่ายมาก กระผมมีความเห็นตรงกันข้าม นี่กล่าวว่าแบ่งเขตแล้วจะประหยัดเงินงบประมาณได้มาก สมมติว่ามีอยู่ ๑๐๐ หน่วย จะต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปคุมหน่วยเท่าไรก็คน เปลี้ยเสียงของเจ้าหน้าที่นั้นจะต้องเพิ่มขึ้นไหม จะหาเจ้าหน้าที่ที่ใดที่จะไปตรวจดูตามหน่วยต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในจังหวัดหนึ่ง ๆ แต่ถ้ารวมเขตแล้วสบายเหลือเกิน เจ้าหน้าที่ส่งไปเป็นแห่ง ๆ แล้วมีจำนวนที่พอเพียงกันกับที่จะไปตรวจ และถ้าแบ่งเขต จะต้องแบ่งเขตอย่างจังหวัดอุบลราชธานี มีด้วยกันอยู่ ๙ เขต ๙ คน อันนี้ถ้าแบ่งเป็นเขตแล้ว จะต้องแยกอำเภอในจำนวนไม่เกิน ๒๐ อำเภอ ต้องแยกออกเป็นหัวหน้าอำเภอในเขตหนึ่ง สมมติว่ามี ๓ อำเภอ ๔ อำเภอ ต้องมีหัวหน้าเขตของอำเภอแต่ละเขต ๆ แล้วการใช้จ่ายจะเพิ่มขึ้นอีกไหม เวลาที่เสียไปจะต้องผ่านเขตเสียก่อนแล้วจึงจะมาถึงจังหวัดหรือไม่ จังหวัดกว่าจะรวบรวมมาส่งกระทรวงมหาดไทยได้นั้น เพิ่มเวลาเท่าไร ถ้าท่านคิดคำนวณดูให้ดีแล้วจะเห็นว่าการรวมเขตนั้นประหยัดกว่า นอกจากนี้แล้วการแบ่งเขตนี้ท่านคงคิดว่าเสียเงินไม่เท่าไร ในแง่เศรษฐกิจทำไมถึงไม่คิดว่าผู้แทนแต่ละคน ๆ นั้นจะต้องใช้จ่ายเท่าไร ต้องทุ่มเทไปให้มากกว่า

Legislative Institutional Repository of Thailand

รวมเขต ถ้ารวมเขตนั้นรวมกำลังเข้าไปต่อสู้กันได้แล้ว งบประมาณก็เฉลี่ยกันได้ แต่ถ้าแบ่งเขตนั้น เป็นการต่อสู้ระหว่างตัวต่อตัว เสียเท่าไรเท่ากันแล้วเสียเท่าไรเท่ากันนั้น เป็นการโฉมทางเศรษฐกิจให้เสียหายหรือไม่ เราต้องมองดูให้ทั่วถึงด้วย ในโลกนี้เขาแบ่งเขตกันทั้งนั้น แต่เมืองไทยนี้ยังรวมเขต ก็เป็นความจริงที่เป็นเช่นนั้น ที่จริงเมืองไทยนี้ก็คล้าย ๆ กับแบ่งเขตแล้ว เขตของประเทศไทยมีด้วยกัน ๗๑ เขต เขตละ ๑ จังหวัด ๆ เรามาเรียกว่ารวมเขตโดยปริยายเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการที่เอาต่างประเทศเข้ามาใช้นั้น ก็เหมือนกันกับในเมืองไทย ต่างกันในคำพูดเท่านั้นเอง และเกรงว่าจะไปเลือกเอาผู้แทนคนที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๙ ถึงที่ ๑๕ ไม่มีใครเรียกผู้แทนคนที่ ๙ คนที่ ๑๐ กระผมก็เป็นมานานเต็มทีแล้ว เขาก็เรียกผู้แทนประเสริฐ ผู้แทนหลวงประกอบ ฯ ผู้แทนนายควง ผู้แทนจอมพล ป. พิบูลสงคราม อะไรเหล่านี้ทั้งนั้น ไม่เห็นคนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ ไม่เคยมีครับในประวัติศาสตร์ นอกจากท่านจะคิดเอาเองการรวมเขตนี้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ มาแล้ว ท่านบอกว่าไม่เห็นสมรรถภาพของผู้แทนดีอย่างไร คุณภาพก็ไม่เห็นจะดีขึ้นอย่างไร ก็ท่านมองดูแต่คนที่ไม่ดี คนที่ดีทำไมไม่มอง ถ้าไม่ดีเสียหมดแล้วคงมายืนพูดอย่างนี้ไม่ได้เหมือนกัน ผู้ที่พูดเหนือไปกว่านั้น กระผมขอแก้ประเด็นว่า ผู้แทนที่ดีที่สุดนั้นจึงจะเป็นประชาธิปไตย แล้วการมองนั้นอย่ามองเข้าข้างตัว กระผมเองไม่ได้คิดจะสมัครผู้แทนต่อไปแล้ว และผู้ที่อยู่ในนี้ก็ไม่ได้มีโอกาสที่จะไปสมัครผู้แทนกันแล้ว ก็คงจะพูดเพื่อส่วนรวมทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นขอได้โปรดตัดคำว่ามองเข้าข้างตัวเสีย กระผมพูดตามมาตรา ๙๗ ตามทรรศนะของกระผมที่กฎหมายรัฐธรรมนูญให้ ไม่ใช่เพื่อรัฐบาลและไม่ใช่เพื่อบุคคลใดทั้งสิ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนพลเมืองทั่วประเทศไทย กระผมสะดุดใจอยู่ข้อหนึ่งที่มีสมาชิกผู้มีเกียรติพูดว่า ที่เป็นแบ่งเขต ที่รัฐบาลไปเอารวมเขตนั้น เพราะความรอบคอบของรัฐบาลไม่สมบูรณ์ ตรงกับที่ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการพูดไปแล้วเมื่อกี้นี้ กระผมก็จดไว้บังเอิญตรงกัน ท่านก็กล่า

Legislative Institutional Repository of Thailand

ว่าล่าวที่จะพูดเช่นนั้น เพราะฉะนั้น กระผมจะพูดบ้างในฐานะท่านก็เป็นข้าราชการคนหนึ่งกระผมอยากจะพูดว่า รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้ามา มีประเด็น ๓ ประเด็น ตามมาตรา ๖ เกี่ยวกับรวมเขต แบ่งเขต มาตรา ๑๖ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา เอา ม. ๖ มาตรา ๑๙ ให้สมัครเข้าพรรคเสียก่อนจึงจะสมัครรับเลือกตั้งได้ ทั้ง ๓ ประเด็นนี้กระผมอยากจะพูดว่า นั่นคือหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือนโยบายหลักของรัฐบาลนี้ ทั้งรัฐบาล คนที่คัดค้านนั้นหาใช่สภาแต่งตั้งเป็นผู้คัดค้านในคณะกรรมาธิการไม่ แต่เป็นบุคคลที่รัฐบาลเลือกตั้งขึ้นมาเป็นตัวแทนของรัฐบาลแล้วเข้าไปเป็นกรรมาธิการ ควำหลักการหมดเลยทั้ง ๓ ข้อ ๓ ประเด็น ๓ หลักการ รัฐบาลอยู่ได้หรืออย่างนี้ นี่กระผมพูดอย่างชนิดที่แล้วมา เขารักษาสปิริตเหลือเกิน ต้องลาออก เพราะฉะนั้นการที่ท่านนายกรัฐมนตรียืนยันนักหนาว่าข้าพเจ้าพอใจเรื่องรวมเขตนั้น นั่นคือความมั่นคงของท่าน ซึ่งบัดนี้กระผมคิดว่าท่านก็คงยังยืนยันอย่างนั้นเช่นเดียวกัน เพราะเหตุว่าในข้อหนึ่งนี้เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่ง รวมเขตกับแบ่งเขตนี้ มีอีกข้อหนึ่งที่สะดุดใจ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติผู้นั้นบอกว่า ระบอบประชาธิปไตยนี้โดยเฉพาะท่านอยู่เบื้องบนมองไปข้างล่างแล้วมองเห็นได้ชัดกว่า นี่แหละหรือหลักประชาธิปไตย หลักประชาธิปไตยแบบกระผมนี้มองจากข้างล่างไปสู่ข้างบน ข้างล่างมองถ้วนถี่ ข้างบนมองเห็นแต่บังมาก ข้างล่างมองเห็น ตั้งแต่อำเภอ จังหวัด อธิบดี กระทรวงต่าง ๆ ตลอดจนกระทั่งรัฐมนตรี รัฐบาล ราษฎร มองตามลำดับขึ้นไป นโยบายของรัฐบาลนี้ โดยเฉพาะพรรคการเมืองทุกพรรคที่นิยมระบอบประชาธิปไตยนั้นต้องสร้างข้างล่างขึ้นไปข้างบน ไม่ใช่ต้องสร้างข้างบนลงมาสู่ข้างล่าง นี่คือลัทธิของกระผมที่รักษาระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นการมองของท่านกับการมองของกระผมไม่เหมือนกัน นอกจากนี้แล้วก็มีการซื้อเสียง รวมเขต อะไรต่ออะไร ท่านไม่เชื่อว่ามีการซื้อเสียงกันได้ คนไทยสมัยนี้มีความเจริญแล้ว พัฒนาแล้ว กระผมอยากจะดูนี่ครับเช็ค ซื้อเสียงแม้แต่สภาเทศบาลหยก ๆ ซื้อเช็คคนละ

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

๓,๐๖๐, ๕๐,๐๐๐ กระผมจับได้เอาติดกระเป๋าไว้เผื่อว่ามีใครจะอภิปรายเรื่องนี้บ้างว่า การสมัครผู้แทนราษฎรนั้น เมื่อเข้ามาแล้วจะไม่มีการซื้อขายกันได้ หรือก่อนจะเข้ามาจะไม่มีการขายตัวกันได้ มีสำหรับบุคคลบางคนเท่านั้น เพราะฉะนั้นท่านอย่าคิดไปว่าเรื่องเหล่านี้จะไม่มีปัญหา คอมมิวนิสต์จะต้องซื้อซื้อง่ายๆ แบ่งเขตนี้ซื้อง่าย ๆ คนละ ๒๐๐,๐๐๐, ๓๐๐,๐๐๐ อะไรต่าง ๆ นานา เหล่านี้ซื้อง่าย แล้วท่านบอกว่าไม่จริง หรือถ้าหากว่ามีการซื้อขายกันอย่างนั้นแล้ว เราก็จะได้รู้อย่างไรว่าหน้าคอมมิวนิสต์เป็นอย่างไร ๆ ก็ตรงกันข้ามกับของกระผมอีก กระผมต้องการจะป้องกันไม่ให้คอมมิวนิสต์มันเข้ามา แต่ที่นี้ท่านบอกว่าให้มันเข้ามา จะได้ดูหน้ามันจะได้จับ เป็นวิธีผิดพลาด กระทรวงการสาธารณสุขคงจะรับรองว่าต้องป้องกันก่อนแก้ กระผมว่าอย่างนี้ครับ อีกข้อหนึ่งข้อสุดท้ายกระผมก็จดประเด็นไว้ที่ยังไม่ได้แก้ พึ่งเสียงนักศึกษาแล้วละก็แบ่งเขตทั้งนั้น พุทโธ่เอ๋ย นักศึกษาจะไปเลือกตั้งผู้แทนกับเขาที่ไหน ไม่เคยการเลือกตั้งเลย เพราะฉะนั้นอันนี้คนที่เป็นนักศึกษาออกไปใหม่ๆ ยังไม่ได้ไปหาเสียงเลย ยังไม่ได้ไปบ่มบารมีว่าจะทำประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างไร แต่ก็ชอบแบ่งเขตและอาจารย์เสียด้วยบอกว่านี่แบ่งเขตดีอย่างนั้น สอนแบ่งเขตดีนี่กระผมพึ่งเอง สอนอย่างนั้นสอนอย่างนี้ แบ่งเขตดีกว่ารวมเขต ลูกศิษย์ยกมือหมดเลย อย่างนี้กระผมก็เป็นอาจารย์เหมือนกันครับ เวลานี้หากินทางครูบาอาจารย์อยู่ ต้องมีวิธีการเหมือนกันที่จะหาเสียงอย่างใดนั้น ก็หาด้วยกันได้ทั้งนั้น ข้อสำคัญนี้ข้อเท็จจริงนั้น ความจริงนั้นคืออะไร กระผมกลัวว่าถ้าแบ่งเขตแล้วละก็ ไทยจะไม่อยู่คู่ฟ้า ไทยจะไม่พัฒนา และไทยจะไม่มีความสามัคคีซึ่งกันและกัน กระผมขอยืนยันอย่างนี้ครับ กระผมขอรวมเขต ท่านประธานขอบคุณ

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ: โดยที่กระผมในอดีตก็ได้รับการเลือกตั้งมาเป็นผู้แทนราษฎรอยู่ ๒ สมัย เพราะฉะนั้นในฐานะที่กระผมจะพูดก็ ขอประทานถือโอกาสพูดในฐานะที่เคยผ่านประสพการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมา เพื่อจะได้มีโอกาสพิจารณากลั่นกรองว่า กฎหมายเลือกตั้ง

Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่รัฐบาลร่างมานั้น เป็นการสมควรจะใช้วิธีเลือกตั้งโดยการรวมเขตหรือแบ่งเขต และอีกประการหนึ่ง กระผมก็ได้ขอถือโอกาสเสนอคำแปรญัตติไปว่า ขอตัดออกในกรณีรวมเขต แล้วก็ให้ถือเป็นการแบ่งเขต ในการนี้ที่มีการโต้เถียงกันมามากมาย กระผมก็พิจารณาดูท่านสมาชิก หรือกรรมาธิการแต่ละท่านแล้วก็เห็นว่า ความจริงนั้น ถ้าหากว่าเราจะรู้ชุดที่หมายของการเลือกตั้งนี้ ว่าร่างฉบับนี้มีที่มาอย่างไรแล้วละก็ เรื่องของกระทรวงมหาดไทยเป็นการแน่นอน แต่ว่าทางกระทรวงมหาดไทยยังไม่ได้มีใครกล่าวแก้กันมา เลยแม้แต่ท่านเดียว กระผมก็อยากจะให้ท่านที่ได้เคยผ่านในเรื่องนี้มาแล้ว เพราะเหตุว่ากระทรวงมหาดไทยมีประสพการณ์ในทางการเลือกตั้งมา การเลือกตั้งแต่ละคราวมาตั้งแต่บีเปลี่ยนแปลงการปกครองตลอดมาจนบัดนี้ กระทรวงมหาดไทยนี่เป็นเจ้าของ เป็นผู้แบ่งเขต เป็นผู้รวมเขต เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน้าที่ของเจ้าพนักงานในเรื่องการเลือกตั้งตลอดมา เพราะฉะนั้นเองกระทรวงมหาดไทยน่าจะได้พูดถึงว่า ความสำคัญอย่างไรแล้ว ก็จะเป็นเหตุทางหนึ่ง ทางฝ่ายสมาชิกหรือทางฝ่ายสภานี้ ก็จะได้พิจารณาดูด้วยความเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เท่าที่ท่านสมาชิกได้กล่าวมาแล้วนั้น ท่านก็ได้กล่าวถึงมาในขั้นที่ครั้งหนึ่ง ก็สมัยที่กระทรวงมหาดไทยได้ยกร่างกฎหมายเลือกตั้งขึ้นมา เมื่อบีเศษมาแล้ว ขออภัยที่จะกล่าวนามคือ คุณหลวงประกอบนิติสาร ซึ่งท่านผู้นี้ก็ได้รับเชิญเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิผู้หนึ่ง ในการพิจารณากฎหมายเลือกตั้งที่กระทรวงมหาดไทยเสนอมา และโดยบังเอิญกระผมเองก็ได้รับเชิญมาเช่นเดียวกัน ซึ่งในฐานะอย่างเดียวกันกับ คุณหลวงประกอบนิติสาร เพราะฉะนั้น กระผมยืนยันได้ว่าที่คุณหลวงประกอบนิติสาร ท่านกล่าวมานั้นถูกต้องและตรงกับความจริง เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการประชุมในครั้งนั้น เราพิจารณาในบัญหาเรื่องแบ่งเขตรวมเขตนี้ เป็นอย่างท่านว่า คือว่าพูดกันอย่างยืดยาวแล้วผลที่สุดเป็นอย่างไรก็เป็นอันว่าถือว่าเป็นการแบ่งเขตแล้วมีผู้คัดค้านเพียงเสียงเดียวเท่านั้น นี่ขอยืนยันเป็นความจริง และดูรายงานการประชุมของกระทรวงมหาดไทยได้และในขณะนั้น กระผมถ้าไม่ลืมก็ขอยืนยันว่าด๊อกเตอร์สมภพ ก็ได้ประชุมอยู่ด้วย ก็ไม่มีความเห็นคัดค้านอะไร เรื่องแบ่งเขต

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

รวมเขต และยิ่งกว่านั้นก็ท่านรัฐมนตรีขอประทานโทษ ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการ คือรัฐมนตรี ทวี แรงขำ ก็เป็นประธานอีก ก็นั่งเป็นประธานอยู่ชั่วคราว ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทย ก็เช่นเดียวกัน เมื่ออย่างนี้แล้วละก็จะเห็นที่มา ของการแบ่งเขตนี้เป็น เรื่อง ของกระทรวง มหาดไทย ได้พินิจ พิจารณา มามากมายเหลือเกิน ถ้าย้อนไปอีกนิดหนึ่งที่กระผมต้องขอ ประทานกราบ เรียนต่อท่านประธานสภาคือว่า เมื่อปีก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๕๐๑ แต่ก่อนการปฏิวัตินั้น ทางฝ่ายรัฐบาลเองก็ได้เสนอตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง พิจารณา ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อร่างประมวลกฎหมายเลือกตั้ง ก็ปรากฏชัดว่าความคิดเห็นของกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นคือหมายถึงว่าเมื่อก่อนปี พ.ศ.๒๕๐๑ กระทรวงมหาดไทยเองก็ยังมีความเห็นว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตนี้ถูกต้อง ตามหลักวิชา และเป็นการสะดวก นี่มีรายงานการประชุมเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นกระผมขอยืนยันเช่นเดียวกันแบบนี้ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ก็ชอบที่กระทรวงมหาดไทยจะได้โปรดให้ความเข้าใจแก่ทางนี้บ้างเป็นการพอสมควร ถ้ามิฉะนั้นแล้วละก็บางท่านก็ไม่แน่ใจนักว่า การเลือกตั้งแบ่งเขตและรวมเขตนะจะมีผลแตกต่างกันอย่างไรบ้าง นอกจากว่าผู้ประสพการณ์ที่ได้เคยผ่านมาแล้ว จะได้ประโยชน์มากและก็สามารถที่จะให้ความคิดเห็นต่อสภานี้ได้อย่างมาก นี่เป็นประการแรกที่เดียว

และอีกประการหนึ่ง กระผมเองก็รู้สึกด้วยความบริสุทธิ์ใจที่พูดมานี้ ในร่างกฎหมายฉบับนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีก็มีจิตใจกว้างขวางดี เพราะเหตุว่าถ้าหากว่าเราจะออกกฎหมายเลือกตั้งมาโดยวิธีใช้หลักการว่า ให้มีหลักการว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนด้วยการแบ่งเขต กำหนดคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าชั้น ม. ๖ และสังกัดพรรค ถ้าเช่นนี้แล้วไม่มีปัญหาอะไร กฎหมายฉบับนี้ game ไปเสียนานแล้ว ไม่ต้องมีการโต้อะไรจนกระทั่งบัดนี้เพราะเหตุอะไร เพราะเหตุว่าสภาก็ต้องอนุมัติแน่ ไม่มีปัญหาอะไร เพราะเหตุว่าให้มีกฎหมายเลือกตั้ง พระราชดำรัสในหลวงทรงโปรดว่าอย่างนั้น แล้วก็ใครๆ ก็พูดกันอย่างนั้น เพราะฉะนั้นกฎหมายเลือกตั้งมีแน่ ถ้ากำหนดลงไป

LIRT Legislative Institute Research Library of Thailand

เลยเป็นหลักการแล้วละก็ ก็หมดปัญหากัน แต่ว่าที่ท่านหัวหน้ารัฐบาลได้มีจิตใจกว้างขวางก็ด้วยเห็นว่าเพื่อจะได้มีโอกาสที่จะโต้เถียงกัน นี่ก็แสดงให้เห็นว่าได้มีการโต้เถียงกันมาในชั้นคณะรัฐมนตรีกันอย่างมากมาย อันเป็นเหตุให้ท่านคิดว่าการตัดสินใจเด็ดขาดนั้น ควรที่รัฐบาลนี้เป็นผู้ตัดสินใจ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นชุดหนึ่ง ซึ่งมีคะแนนเสียงถึง ๕ ต่อ ๕ ในปัญหาเรื่องการแบ่งเขตและรวมเขต จากการอภิปรายในคราวที่แล้วเกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมือง ก็ยังมีการลงมติกันเหมือนกัน กรรมาธิการก็ชนะด้วยคะแนนเสียง ๕ ต่อ ๓ ในกรณีเรื่องงบดุลอย่างหนึ่ง และเรื่องในการที่จะให้คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองนี้ได้จดทะเบียนในระยะขั้นแรกได้โดยเกี่ยวกับคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองเท่านั้น กฎหมายฉบับที่กล่าวนี้ก็ผ่านสภาไปด้วยดี โดยไม่มีการตำหนิอะไรเลยแม้แต่นิดเดียวเท่าที่กระผมจำได้ในฐานะที่เป็นกรรมาธิการคนหนึ่ง เพราะฉะนั้น ในปัญหาเรื่องการแบ่งเขตรวมเขตนี้ก็คงจะไม่เป็นการโต้เถียงกันเพื่ออะไรมากนัก นอกจากว่าต่างคนต่างก็มีความคิดเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย กระผมเองก็หวังอย่างยิ่งว่าต้องการจะให้เป็นธรรมแก่พรรคการเมืองทุกฝ่าย เพราะฉะนั้นก็อาจจะมีข้อสังเกตบางประการที่กระผมจะขอประทานถือโอกาสกล่าวเพิ่มเติมสักเล็กน้อย ในกรณีเรื่องการแบ่งเขตและรวมเขตนั้น ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเรื่องแบ่งเขตนี้ จะขอกล่าวเพิ่มเติมว่าความจริงถ้าหากว่ากฎหมายเลือกตั้งในขณะนี้ออกไปในลักษณะแบ่งเขตแล้ว การเลือกตั้งเป็นการสะดวกมาก เพราะเหตุว่าพรรคการเมืองนั้นเราว่ากันตามระบบพรรค เมื่อระบบพรรคแล้วต้องมีการแถลงนโยบายให้ประชาชนทราบ การแถลงนโยบายให้ประชาชนทราบนี้ ในวงเขตของการแบ่งเขตเพียง ๑๕๐,๐๐๐ เราสามารถจะแถลงนโยบายได้ ประกอบกับตัวบุคคลได้ สองประการควบกันไป แต่ถ้าหากว่าในกรณีรวมเขตแล้ว ในขณะนี้ อย่างอุบล ฯ ๙ คน กระผมเองก็สงสัยว่าจะเอานโยบายอะไรไปให้ใครที่ไหน เมืองใหญ่จังหวัดใหญ่ขนาดนั้น ไม่มีทางเลย ทีนี้ปัญหาว่าประชาชนเลือกกันอย่างไร ประชาชนไม่มีทางเลือกนอกจากว่ามีรายชื่อมาก็เอาใส่รายชื่อกันเข้าไปอย่างนั้น ตัวอย่างควรจะเป็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

อย่างนั้น เพราะฉะนั้นประชาธิปไตยอย่างท่านสมาชิกท่านหนึ่งก็กล่าวว่าเรื่องแบ่งเขตนี้ไม่ใช่ประชาธิปไตย แต่กระผมเห็นว่าเรื่องแบ่งเขตนี้ประชาธิปไตย เพราะเหตุว่าผู้ที่จะใช้สิทธินั้นคนเดียวก็มีเสียงเพียงคนเดียวเท่านั้น หนึ่งเสียงเท่านั้นเอง ไม่มีเสียงมากกว่านั้น เป็นการเอาเปรียบคนอื่นเขา ทางท่านผู้เชี่ยวชาญกฎหมายยังเห็นว่า การที่คนเดียวมีเสียงถึง ๙ คน ๑๖ คนในพระนครนี้ ยังถือว่าผิดรัฐธรรมนูญเลย เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตตามรัฐธรรมนูญ นี่เป็นข้อสังเกตไว้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นกระผมเองก็อยากจะเห็นว่า วิธีการแบ่งเขตนี้มันเหมาะยิ่งการเลือกตั้งในขณะนี้ยิ่งเหมาะมากขึ้น เพราะเหตุอะไร เพราะเหตุ ๑. ไม่มีการแถลงนโยบายได้ง่าย ๒. ประชาชนไม่พอใจในเรื่องนโยบาย ในเรื่องตัวบุคคล ก็มีโอกาสกลั่นกรองได้ สรุปแล้วในระยะเวลา ๓ เดือนนี้ การเลือกตั้งนี้สะดวกที่สุดสำหรับวิธีการแบ่งเขตผู้สมัครจะออกหาเสียงด้วยกันทั่วทุกตารางนิ้วหมดเลย เมื่อเช่นนี้แล้วประชาชนเขาจะได้เห็นว่าผู้สมัครนั้นเป็นใคร สังกัดพรรคอะไรบ้าง จะชอบจะเลือกเอาอย่างไร เลือกสังกัดพรรคหรือจะเลือกตัวบุคคล ได้ประโยชน์ทั้งสองอย่าง ถ้าจะรวมเขตแล้ว กระผมยังมองไม่เห็นว่าสามารถจะทำได้ แล้วอีกประการหนึ่ง ถ้าคิดไปถึงว่าแบ่งเขตนี้เกี่ยวกับเนื้อที่ ความจริงเกี่ยวกับเนื้อที่นี่ก็ไม่มีปัญหาอะไร เป็นของจริงอยู่ เพราะคนกับเนื้อที่เป็นของคู่กัน แต่ปัญหาว่าคน ๑๕๐,๐๐๐ นี่อย่าง สมมติ อำเภอบ้อมปราบศัตรูพ่าย อย่างว่า เดินไม่กี่ย่อมมือก็หมดแล้ว แต่ว่าเรื่องคน ๑๕๐,๐๐๐ นี่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างนั้นว่า ให้ ถือพลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ พลเมือง ๑๕๐,๐๐๐ เขาก็หยิบยื่นบัตรลงในตู้หา ไม่ใช่อาณาเขตไม่ใช่ที่ดิน ไปหยิบยื่นบัตรเลือกตั้งนั้นได้ สำหรับปัญหาอันนี้เป็นเรื่องที่มาจากรัฐธรรมนูญซึ่งกำหนดไว้อย่างนั้น และยิ่งไปกว่านั้นก็ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งก็ได้กล่าวเป็นคนสุดท้ายในที่นี้บอกว่า ปัญหาเรื่องการแบ่งเขตรวมเขตนั้น ถ้าดูตามรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นว่าต้องเป็นเรื่องรวมเขตไม่ใช่เรื่องแบ่งเขต เพราะเขตจังหวัดมีอยู่แล้ว นี่ละเป็นการแบ่งเขตแล้ว แต่ว่าตามวรรคสุดท้ายของรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเองและมาตรานั้นเองก็บอกชัดแจ้งบอกว่าการเลือกตั้งนั้นให้ใช้วิธีแบ่งเขตหรือรวมเขต ก็เห็นได้ชัดๆ ก็ไม่น่าจะมีปัญหา

LIRT
Legislative Library Information Repository of Thailand

อย่างที่ท่านได้กล่าวไว้นั้น และอีกประการหนึ่งที่กระผมคิดเห็นว่า ในสถานการณ์แบบนี้แล้วถ้าพิจารณาดูคำปรารภของรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นได้ชัด คำปรารภก็บอกว่า เกิดมีความอลเวงขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติขึ้น ความอลเวงอันนี้เราก็ดูว่าที่มาของมันมาจากที่ ใดก็จะเห็นได้ความอลเวงเกิดจากเหตุการณ์ของบ้านเมืองเกิดเหตุการณ์ซึ่งเราจะสันนิษฐานหรือเดาได้ว่า เหตุการณ์อันนั้นที่มาในกรณีที่ได้มีผู้ก่อการร้าย หรือคอมมิวนิสต์เข้ามา จึงเป็นเหตุให้บ้านเมืองอลเวงขึ้น เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วละก็การออกกฎหมายเลือกตั้งต้องมีความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญว่าควรจะใช้กฎหมายเลือกตั้งโดยวิธีใดจึงจะได้ผลตามคำปรารภในรัฐธรรมนูญได้ อันนี้ก็จะเห็นได้ว่านี่วิธีการหนักไปในทางแบ่งเขต แบ่งเขตนี่ตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ซึ่งเป็นกรรมาธิการก็ได้กล่าวแล้ว คือเราต้องการดูตัวคนนี่ใครเป็นคอมมิวนิสต์ก็โผล่มาให้เห็น มันจะได้หมดเรื่องไป เราไม่เห็นจะต้องไปกันเกินอะไรเลย มาหรือเราไม่ต้องการเราต้องการคนโผล่มา คนไม่โผล่มามันลำบาก ถ้าสมมติว่ารวมเขตกันแล้ว ๙ คน มันมืดม้วไปหมดไม่รู้ว่าใครเป็นใคร ๙ คนยังไม่รู้เลยว่าเราจะเดาว่าเขาเป็นคอมมิวนิสต์สัก ๒ คนก็เดาไม่ถูก หรือเราจะบอกว่าเป็นทั้ง ๙ คน ไม่สามารถจะสันนิษฐานอย่างนั้นได้ ถ้าหากเป็นกรณีแบ่งเขตก็รู้เขตนักเลงโต เขตผู้ก่อการร้าย เขตคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ อย่างนี้มันชัดแจ้ง ถ้าหากว่ากฎหมายเลือกตั้งนี่มีแนวนโยบายโน้มในทางที่จะให้มีความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแล้ว กระผมเห็นว่าต้องใช้วิธีแบ่งเขตจึงจะเหมาะสม และอีกประการหนึ่ง ถ้าหากว่าจะเขียนบอกว่าในปัญหาเรื่องที่จะแบ่งอำเภอตำบลอะไรต่าง ๆ พวกนี้ ชอยเป็นจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ เต็ม นี่มันเป็นการขลุกขลักมาก ความจริงไม่ขลุกขลักหรอก เพราะเหตุว่ากระทรวงมหาดไทยนี่ยอมรับเหลือเกินว่าขณะนี้พร้อมแล้วที่จะแบ่งเขต แล้วก็ทางปฏิบัตินี้ก็ออกไปทุก ๆ จังหวัดแล้ว จังหวัดเตรียมการแบ่งเขตไว้หมด อย่างนี้แล้วปัญหานี้มันไม่เกิดขึ้น มันอาจจะมีผิดพลาดบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ จะเอาให้ตรงอะไรกันนักคงไม่ได้ เพราะเหตุว่าคนโต้เถียงกันนั้นไม่ใช่ใครอื่นเลย ผู้มีส่วนได้เสียในเขตนั้นแล้วกระผมก็ไม่เข้าใจว่าทำไมทางรัฐบาลหรือทางฝ่ายอำเภอหรือ

Digital Repository of Thailand

จังหวัดจะต้องแบ่งเขตเพื่อประโยชน์ของคนนั้นคนนี้ เวลานี้ทางพรรคไหนๆ ก็ยังไม่เห็นปรากฏว่าส่งใครไปในนามของพรรคการเมืองพรรคใด เพราะฉะนั้นการแบ่งเขตรวมเขตนี้ก็ทำกันได้ คือแบ่งเขตไปแล้วก็เอาเขตชอยตามที่ร่างมานี้ ก็ถือว่าเป็นเขตที่ถูกต้อง เมื่อเป็นเขตที่ถูกต้องแล้วใครจะสมัครเขตไหนๆ พรรคไหนก็ว่ากันไปตามเรื่อง การที่ร่างกฎหมายมาโดยให้ความเป็นธรรมหรือว่าโดยให้ได้ประโยชน์แก่ทุกพรรคทุกฝ่ายนี่ กระผมจึงเห็นว่าเป็นวิธีแบ่งเขตนี่เป็นการเหมาะสม แล้วก็อีกประการหนึ่ง กระผมนึกว่าในปัญหาเรื่องการแบ่งเขตอะไรต่าง ๆ นี้ก็คงจะไม่มีปัญหาอันใด เพราะเหตุว่าท่านกรรมาธิการก็ได้พิจารณาวินิจฉัยโดยรอบคอบอยู่แล้ว กระผมถือว่ากรรมาธิการสภานี้เป็นกรรมาธิการระดับรัฐสภา เพราะฉะนั้นก็จำเป็นหรือถ้ามีความเห็นใด ๆ ก็อาจจะแก้ไขร่างรัฐบาลได้ ความจริงร่างรัฐบาลอันนี้ก็ไม่ได้ตำหนิรัฐบาลว่าขาดความรอบคอบหรืออย่างไร ท่านก็เพียรพยายามจะร่างมาด้วยดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ แต่ว่าพอจะเดาความรู้สึกได้ว่าท่านไม่แน่ใจ ที่ไม่แน่ใจ เพราะเหตุว่าท่านเสนอมาในรูปนี้แล้วแสดงว่าอาจจะมีการแก้ไขกันได้ ปัญหาเรื่องการแบ่งเขตรวมเขต ปัญหาเรื่องคุณวุฒิก็ดี ปัญหาเรื่องการสังกัดพรรคการเมืองก็ดี เป็นข้อสาระสำคัญในส่วนปลีกย่อย เพราะฉะนั้นท่านสมาชิกก็ชอบที่จะแปรญัตติได้ เมื่อกระผมแปรญัตติมาอย่างนี้แล้ว ท่านกรรมาธิการก็ได้แก้ไขตามที่กระผมได้เสนอคำแปรญัตติมา กระผมก็เห็นพ้องด้วยว่ากฎหมายเลือกตั้งฉบับนี้น่าจะผ่านไปด้วยวิธีการแบ่งเขต

นายทวี แรงขำ (ประธานกรรมาธิการ) : ความจริงวันนี้กระผมในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ไม่ได้ตั้งใจจะพูดหรืออภิปราย เพราะว่าในขั้นนี้นี้เป็นขั้นที่ระหว่างคณะกรรมาธิการกับวุฒิสภาซึ่งจะได้รับมอบหมายให้พิจารณาเรื่องนี้ แต่ว่าเมื่อมีท่านสมาชิกกล่าวอ้างอิงถึงเรื่องเดิมเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาแต่แรก ก็เป็นความจริงที่กระผมก็ได้เคยกราบเรียนต่อสภานี้ว่า ในขั้นเดิมนั้นกระทรวงมหาดไทยได้เสนอมาในเรื่องการแบ่งเขตในกฎหมายเลือกตั้งนี้ แต่เมื่อได้มีการพิจารณาในขั้นคณะรัฐมนตรีนี้น กระทรวงมหาดไทยก็ยอมถือเสมือนเป็นกระทรวงเจ้าหน้าที่ แต่ว่าก็อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลนี้ เมื่อขั้นรัฐบาลขั้นคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้มีความรับผิด

CIRT
Chulalongkorn University Intellectual Repository of Thailand

ชอบในส่วนรวม ในเรื่องรัฐบาลมีมติในทางที่เป็นการรวมเขต เพราะฉะนั้นในวาระนี้ที่กระผมยืนขึ้นเสนอนี้นในนามของรัฐบาล ไม่ใช่กระทรวงมหาดไทย เพราะฉะนั้นก็เป็นเรื่องที่มาถึงสภานี้ ก็เป็นเรื่องของรัฐบาล ไม่ใช่เรื่องของกระทรวงมหาดไทย แล้วปัญหาต่าง ๆ เหตุผลต่าง ๆ ก็ได้กราบเรียนชี้แจงโดยละเอียดแล้วว่า เหตุผลที่มีการพิจารณาในเรื่องรวมเขตนั้นเป็นประการใด ก็ได้กราบเรียนต่อท่านประธานสภานี้ เพราะฉะนั้นในเรื่องของชั้นกระทรวงมหาดไทยเป็นเรื่องของชั้นเจ้าหน้าที่ ก็กราบเรียนต่อที่ประชุมนี้ได้ว่า จะเป็นเรื่องการแบ่งเขตหรือรวมเขตนั้น เป็นเรื่องที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่ให้เป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งในกฎหมายเลือกตั้งทั้งสองอย่าง แต่ว่าถ้าหากว่ากฎหมายเลือกตั้งนั้นจะออกมาในรูปใด ในฐานะกระทรวงมหาดไทยผู้เป็นเจ้าหน้าที่ก็ย่อมจะปฏิบัติตามได้ทั้งนั้นทั้งสองประการ จะเป็นการแบ่งเขตหรือรวมเขต แต่ว่าขออย่างเดียว คือเวลานี้ก็กระชั้นเข้ามามากที่สุดที่จะสิ้นสุดแห่งการเลือกตั้งแล้ว ขอความกรุณาต่อสภานี้ ในฐานะที่เป็นกระทรวงเจ้าหน้าที่ที่จะให้กฎหมายนี้ได้ออกไปเวลานั้นนั่นน่าจะพิมพ์แบบพิมพ์สักอย่างหนึ่งก็ยังพิมพ์ไม่ได้ ต้องรอกฎหมายนั้น เพราะฉะนั้นในฐานะเจ้าหน้าที่ก็เพียงขอร้องเพียงเท่านี้ ส่วนทางรัฐสภานี้จะพิจารณาประการใดไปในทางที่จะเป็นเรื่องแบ่งเขต หรือรวมเขตนั้น รัฐบาลได้เสนอมายังสภานี้ แล้วสภานี้ก็ได้ตั้งกรรมาธิการขึ้นพิจารณา แล้วก็มีการอภิปรายกัน เพราะฉะนั้นในปัญหาเรื่องกระทรวงเจ้าหน้าที่นั้นก็เป็นอันหมดไป

ประธานวุฒิสภา : ข้าพเจ้าเห็นว่าถึงเวลาอันควรที่จะพักการประชุมแล้ว เพราะยังมีเรื่องอีกมากที่จะต้องโต้เถียงกัน จึงขอพักการประชุมสัก ๒ ชั่วโมง แล้วเวลาบ่ายสองโมงขอเชิญให้ท่านมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน

พักประชุมเวลา ๑๑.๕๕ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่ เวลา ๑๔.๑๕ นาฬิกา

ประธานวุฒิสภา : บัดนี้ที่ประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอดำเนินการประชุมต่อไป

ต่อไปนี้ถึงวาระของฝ่ายที่เห็นว่าควรจะรวมเขตจะเป็นผู้ที่อภิปราย ขอเชิญฝ่ายรวมเขต

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

นายสุรพงษ์ ตรีรัตน์ : ปัญหาจะรวมเขตหรือแบ่งเขตนั้น พูดกันมามากแล้วในวาระที่ ๑ แล้วก็วาระที่ ๒ นั้นพอจะเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอเสนอให้บีดอภิปราย ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

ประธานวุฒิสภา : มีผู้เสนอให้บีดอภิปรายแล้ว จะมีท่านผู้ใดที่เห็นว่าควรจะเบีดอภิปรายต่อไป

นายดุสิต บุญธรรม : ข้าพเจ้าขอแปรญัตติไว้ในเรื่องนี้ แต่ยังไม่ได้พูดเลย

ประธานวุฒิสภา : ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า สมควรจะบีดอภิปรายหรือว่าจะเบีดอภิปรายต่อไป ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะบีดอภิปราย โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓๐ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเบีดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๔ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้บีดอภิปราย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อยากจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่ามาตรา ๖ นี้ควรจะให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไขหรือว่าจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล ท่านผู้ใดเห็นว่าควรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๕ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๔๔ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้เป็นไปตามร่างเดิมของรัฐบาลคือว่าให้รวมเขต ท่านกรรมาธิการจะปฏิบัติอย่างไรต่อไป

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : โดยที่ที่ประชุมได้ลงมติให้ใช้วิธีรวมเขตการเลือกตั้งแล้ว เมื่อได้ตกลงใช้วิธีรวมเขตการเลือกตั้งแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องแก้รายละเอียดในมาตราต่าง ๆ บางมาตรา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการรวมเขตการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยรวดเร็วสำหรับรัฐบาล ทางคณะกรรมาธิการได้ตระเตรียมร่างสำหรับการรวมเขตไว้แล้ว ถ้าหากท่านประธานจะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ได้แจกร่าง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่จะใช้พิจารณาสำหรับระบบรวมเขตแล้ว คณะกรรมาธิการก็พร้อมที่จะมีร่างสำหรับท่านสมาชิกพิจารณา

ประธานวุฒิสภา : ต่อไปนี้ ท่านเลขาธิการรัฐสภาจะได้แจกร่างนี้

(เลขาธิการรัฐสภาได้ให้เจ้าหน้าที่นำร่างที่คณะกรรมาธิการได้แก้ไขใหม่ไปแจกให้แก่สมาชิกในที่ประชุมโดยทั่วกัน)

(สำเนา)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

(๒) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙

(๓) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๐

บรรดาบทกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราช-บัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"หน่วยเลือกตั้ง" หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"ที่เลือกตั้ง" หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"วันเลือกตั้ง" หมายความว่า วันที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

"เขตเลือกตั้ง" หมายความว่า เขตการปกครองของจังหวัด

"ผู้สมัคร" หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

"ผู้เลือกตั้ง" หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๖ การเลือกตั้งให้ใช้วิธีรวมเขต

เมื่อได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแสดงว่าจังหวัดใดจะพึงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้มีจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๗ ในเขตเลือกตั้งใดถ้ามีผู้สมัครไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีการเลือกตั้งได้ในเขตเลือกตั้งนั้น ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง(เป็นสมาชิกสภาผู้แทน)โดยไม่ต้องทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๘ นายจ้างทั้งปวง ต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่ลูกจ้างในอันที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่ทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และองค์การของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยเกษียณอายุผู้ทำงานในองค์การของรัฐด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ผู้เลือกตั้งไม่จำต้องให้ถ้อยคำว่าตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่ หรือลงคะแนนเลือกตั้งผู้ใด ไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๑๐ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใด มิให้นำมาตรา ๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๐๓ มาใช้บังคับในกรณีที่นำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศหรือสิ่งอื่นมาโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้ง (เว้นแต่การปิดโฆษณาสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือการนำสิ่งอื่นดังกล่าวในที่เลือกตั้ง และภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

ให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้ง จัดทำความสะอาด ทำลาย หรือทำให้หมดไปซึ่งสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศที่ปิดโฆษณาหรือสิ่งอื่นที่นำมาไว้ตามวรรคหนึ่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวยังมิได้จัดทำหรือทำแล้วแต่ยังไม่เรียบร้อย ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดทำแทน โดยคิดค่าใช้จ่ายจากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้น)

มาตรา ๑๐ ทวิ เมื่อได้มีประกาศระบุที่เลือกตั้งตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง แล้วห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นมาโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๑๑ ในวันเลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ทั้งห้ามมิให้ใช้เครื่องขยายเสียง หรือทำเสียงอื่นใดที่เป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง ไม่ว่าจะกระทำในหรือนอกปริมณฑลดังกล่าว

ในกรณีที่มีการโฆษณาที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครผู้ใด โดยได้จัดทำสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นไว้ในที่เลือกตั้งภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้งอยู่แล้วก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนนมีอำนาจและหน้าที่ทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกปริมณฑลสามสิบเมตรดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ทวิ ในวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จำหน่ายจ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราภายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย กระทำการใดเพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้ง โดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร และห้ามมิให้เข้าส่วนช่วยเหลือในการเลือกตั้งด้วยประการใด ๆ ทั้งนี้เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น

มาตรา ๑๓ นอกจากหน้าที่ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ มีหน้าที่จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง

หมวด ๒
สิทธิเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๔ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะ (มีสิทธิ) เป็นผู้เลือกตั้งได้ (ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่หกหรือมัธยมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือเทียบเท่า และ) ต้องมีคุณสมบัติ (อย่างใด)อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

(๑) (เป็นผู้ที่เคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร) สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมบีที่หกหรือมัธยมศึกษาบีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

(๑ ทวิ) รับหรือเคยรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๒) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีเงินเดือนประจำมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน สมาชิกพฤฒสภา สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้(มีสัญชาติไทยซึ่ง)ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ จะ(มีสิทธิ)เป็นผู้เลือกตั้งได้ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔ และได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๑๖ ผู้สมัครต้องมีมาตรฐานการศึกษาโดยมีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้น (มัธยมบีที่หกหรือมัธยมศึกษาบีที่สาม) ประถมบีที่สี่หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ (ซึ่ง) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าหรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่า (นั้น) ชั้นประถมบีที่สี่หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้น

มาตรา ๑๗ บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะ (มีสิทธิ) เป็นผู้สมัคร(รับเลือกตั้ง)ได้ต้อง(เป็นผู้)มีคุณสมบัติ(ตามมาตรา ๑๖) เป็นผู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมบีที่หกหรือมัธยมศึกษาบีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าหรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมบีที่หกหรือมัธยมศึกษาบีที่สาม และต้องมีคุณสมบัติ(อย่างใด)อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

(๑) (เป็นผู้ที่)รับหรือเคยรับราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๒) เคยเป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ชั้นโทขึ้นไปหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นโทขึ้นไป

(๓) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน สมาชิกพฤฒสภา สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีอำนาจหน้าที่กระทำการเทียบชั้นข้าราชการตาม (๒)

มาตรา ๑๘ บุคคลผู้ (มีสัญชาติไทยซึ่ง) ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติจะ (มีสิทธิ)เป็นผู้สมัคร(รับเลือกตั้ง)ได้ต้องมีคุณสมบัติตาม(มาตรา ๑๖ และ)มาตรา ๑๗ และได้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(มาตรา ๑๙ นอกจากลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันที่สมัครรับเลือกตั้งต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง)

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้สมัครผู้ใดสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นอีก

มาตรา ๒๑ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใดผู้สมัครต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วยตนเองต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ณ ศาลากลางจังหวัด แห่งจังหวัดที่เขตเลือกตั้งที่ตนสมัครนั้นตั้งอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับใบสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนว่าผู้สมัครจะสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ให้ประกาศรับสมัครไว้ ณ ศาลากลางจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการรับสมัครหรือไม่รับสมัครให้ผู้สมัครทราบโดยเร็ว

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๒๒ ผู้สมัครผู้ใดซึ่งได้รับแจ้งการรับสมัครจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ต้องนำเงินประกันการสมัครห้าพันบาท และรูปถ่ายหรือรูปภาพที่พิมพ์ชัดเจนเหมือนรูปถ่ายของตนเองขนาด ๙.๕ × ๑๓.๕ เซนติเมตร มีจำนวนสองเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้ง และของจำนวนอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น ไปมอบให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันได้รับแจ้งการรับสมัคร

เมื่อผู้สมัครได้มอบเงินประกันการสมัครและรูปครบถ้วนแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดทำประกาศซึ่งมีชื่อผู้สมัครและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครซึ่งจะใช้ในการลงคะแนน และรูปผู้สมัครปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และที่เลือกตั้งทุกแห่งในเขตเลือกตั้งซึ่งผู้นั้นสมัครโดยเร็ว

ผู้สมัครคนใดไม่นำเงินและรูปไปมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากการเป็นผู้สมัคร และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศถอนชื่อผู้นั้นจากการเป็นผู้สมัคร

มาตรา ๒๓ เงินประกันการสมัครนั้นเมื่อเสร็จจากการเลือกตั้งแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดคืนเงินให้แก่ผู้สมัคร เว้นแต่ผู้สมัครไม่ได้รับเลือกตั้งและไม่ได้คะแนนเลือกตั้งถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้เลือกตั้ง (ที่) ซึ่งมาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือถ้าผู้สมัครถอนการสมัครเสียเอง ให้ถือว่าผู้สมัครถอนการสมัครได้ยินยอมให้เงินประกันนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๒๔ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งไม่รับสมัคร ผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีได้ โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนพิจารณา เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ศาลวินิจฉัยว่าให้รับสมัครหรือไม่ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเร็ว

CURT Chulalongkorn University Repository of Thailand

ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับสมัคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรีบปฏิบัติตามคำสั่งศาล และให้นำมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และถ้าได้จัดตั้งกรรมการตรวจรายชื่อขึ้นแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งคำสั่งศาลให้คณะกรรมการตรวจรายชื่อทราบโดยเร็ว

การใดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและกรรมการตรวจรายชื่อได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนได้รับทราบคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้นเป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

หมวด ๓
ทะเบียนผู้เลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง

มาตรา ๒๕ ในเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล และนอกเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้งสำหรับแต่ละตำบล แยกตามหน่วยเลือกตั้ง เป็นทะเบียนถาวรไว้ ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอ

มาตรา ๒๖ ในการจัดทำทะเบียนผู้เลือกตั้งให้ถือทะเบียนผู้เลือกตั้งที่ได้จัดทำไว้ก่อนแล้ว (ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙) และให้เทศบาลหรือนายอำเภอแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้อง โดยตรวจสอบกับทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และหลักฐานอื่นที่จะทราบได้

มาตรา ๒๗ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เริ่มมีคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งไว้ ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอ

ผู้ใดซึ่งเริ่มมีคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งยังไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อที่ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ไปแจ้ง ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอหรือที่ทำการกำนันที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนั้น เพื่อให้ตนได้มีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ถ้าไม่สามารถไปแจ้งด้วยตนเองได้ จะมอบหมายให้ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะซึ่งเชื่อถือได้ไปแจ้งแทนตนหรือจะแจ้งโดยวิธีส่งหนังสือลงทะเบียนตอบรับทางไปรษณีย์ก็ให้ทำได้

มาตรา ๒๘ ทะเบียนผู้เลือกตั้งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อตัวและชื่อสกุล

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

(๒) เพศ

(๓) วัน เดือน ปีเกิด

(๔) ที่อยู่ปัจจุบัน

มาตรา ๒๙ ผู้เลือกตั้งผู้ใดหรือผู้แทนพรรคการเมืองใดประสงค์จะตรวจดูชื่อของผู้เลือกตั้งในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอในเวลาราชการ ก็ให้เทศบาลหรือนายอำเภอจัดให้ตรวจดูโดยมิชักช้า

มาตรา ๓๐ ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่มีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องต่อเทศบาลหรือนายอำเภอท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่นั้น เพื่อให้ลงชื่อตนในทะเบียนผู้เลือกตั้ง

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเทศบาลหรือนายอำเภอเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องสมควรมีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ก็ให้สั่งเติมชื่อผู้ยื่นคำร้องลงในทะเบียนผู้เลือกตั้งโดยมิชักช้า ถ้าเทศบาลหรือนายอำเภอเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องไม่สมควรมีชื่อในทะเบียนผู้เลือกตั้ง ก็ให้สั่งยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง โดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับคำแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำแจ้ง เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้ลงชื่อผู้ยื่นคำร้องในทะเบียนผู้เลือกตั้งหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังเทศบาลหรือนายอำเภอเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้แก้บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของเทศบาลหรือนายอำเภอก่อนได้รับทราบคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้นเป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓๑ (ในกรณีที่)เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว ให้นายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ ณ ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่าย และที่เลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง สำหรับในเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล สำหรับนอกเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอ คัดรายชื่อผู้เลือกตั้งจากทะเบียนผู้เลือกตั้ง

มาตรา ๓๒ (ในกรณีที่)เมื่อได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งแล้ว ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ ถ้าผู้เลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งดังกล่าว

เมื่อนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้นั้น หรือสมควรยกคำร้อง(นั้น)ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง(นั้น)และให้แจ้งคำสั่ง(นั้น)ให้ผู้ถูกถอนชื่อหรือผู้ยื่นคำร้องทราบ แล้วแต่กรณี และให้นำมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ เมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ศาลแจ้งไปยังเทศบาลหรือนายอำเภอ ซึ่งผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้เลือกตั้งโดยมิชักช้า เพื่อบันทึกลงไว้ในทะเบียนผู้เลือกตั้ง และให้เทศบาลหรือนายอำเภอประกาศการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาลนี้ไว้ ณ สำนักงานเทศบาลหรือที่ว่าการอำเภอ

ในกรณีที่ได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว ให้นายอำเภอประกาศถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย และให้นำมาตรา ๓๐ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๔
หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง

มาตรา ๓๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น

ตามปกติให้ใช้เขตตำบลหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง

ถ้าตำบลใดมีจำนวนผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันคน ให้กำหนดหน่วยเลือกตั้งในตำบลนั้นเพิ่มขึ้น โดยถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละไม่เกินหนึ่งพันคน ทั้งนี้ เว้นแต่การแยกเป็นอีกหน่วยเลือกตั้งหนึ่งจะไม่สะดวกแก่ผู้เลือกตั้งในการไปลงคะแนนเลือกตั้ง แม้จำนวนผู้เลือกตั้งจะเกินหนึ่งพันคนแต่ไม่เกินหนึ่งพันเก้าร้อยคน จะรวมเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยเดียวกันก็ได้ หรือถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าในตำบลนั้นการคมนาคมไม่สะดวกจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้ เฉพาะตำบลในเขตเทศบาลถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งโดยให้มีจำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละไม่เกินสองพันคนก็ได้

เมื่อได้กำหนดหน่วยเลือกตั้งขึ้นแล้ว ให้ประกาศหน่วยเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอและสำนักงานเทศบาล เฉพาะในเขตเทศบาลนั้นให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งประกอบไว้ด้วย

(ห้ามมิให้)การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง (เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว) จะกระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และให้นำความในวรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ หน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง ให้มีที่เลือกตั้งแห่งหนึ่ง ที่เลือกตั้งนั้นต้องให้เป็นที่ซึ่งประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง

เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งใด ให้นายอำเภอประกาศระบุที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในท้องที่ของตนไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง ประกาศของนายอำเภอดังกล่าวให้ปิด ณ ที่ว่า

Legislative Institutional Repository of Thailand

การอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่าย และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๓๗ ที่เลือกตั้งให้มีลักษณะและเครื่องประกอบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนน และเสมียนคะแนน

มาตรา ๓๘ ให้นายอำเภอแต่งตั้งข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน คณะกรรมการตรวจคะแนนแต่ละหน่วยเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการหน่วยละห้าคน และให้แต่งตั้งเสมียนคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งคนเป็นอย่างน้อย จากบรรดาผู้เลือกตั้งซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ และให้มีอำนาจถอดถอนและแต่งตั้งผู้อื่นแทนก่อนวันเลือกตั้งได้

ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเลือกกรรมการตรวจคะแนนคนหนึ่งขึ้นเป็นประธาน เมื่อประธานไม่อยู่ในที่เลือกตั้ง ให้กรรมการตรวจคะแนนเลือกกรรมการตรวจคะแนนอื่นเป็นประธานไปพลางก่อนจนกว่าประธานที่ได้เลือกตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ในการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจคะแนน ให้ถือว่ากรรมการตรวจคะแนนตั้งแต่สามคนขึ้นไปเป็นองค์คณะ

ในกรณีที่มีกรรมการตรวจคะแนนไม่ครบห้าคน ให้กรรมการตรวจคะแนนผู้ที่อยู่ตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ เป็นกรรมการ

Legislative Institutional Repository of Thailand

ตรวจคะแนนให้ครบห้าคน ไปพลางก่อน จนกว่ากรรมการตรวจคะแนนที่ได้ตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการตรวจคะแนน ให้นายอำเภอหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นมีอำนาจแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ คนหนึ่งเป็นกรรมการตรวจคะแนน และให้กรรมการตรวจคะแนนผู้นั้นแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๐ อีกสี่คนเป็นกรรมการตรวจคะแนนไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการตรวจคะแนนซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งไว้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๔๐ กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนน ให้แต่งตั้งจากผู้เลือกตั้งซึ่งมีความประพฤติดี และสามารถอ่านและเขียนหนังสือไทยได้

ห้ามมิให้แต่งตั้งข้าราชการประจำ นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัครหรือผู้แทนพรรคการเมือง เป็นกรรมการตรวจคะแนน

ห้ามมิให้แต่งตั้งผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัครหรือผู้แทนพรรคการเมืองเป็นเสมียนคะแนน

มาตรา ๔๑ การลงมติวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจคะแนน ให้ถือเสียงข้างมาก (เป็นประมาณ) กรรมการตรวจคะแนนคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๒ ให้ถือว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนนตามมาตรา ๓๙ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่

มาตรา ๔๓ กรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในที่เลือกตั้ง หากปรากฏว่าผู้ใดกระทำตนเป็นที่ขัดขวางรบกวนในกิจการเลือกตั้ง หรือจะทำความไม่เรียบร้อยขึ้น กรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปเสียจากที่เลือกตั้งได้ แต่ต้องมิให้ขัดต่อการที่ผู้เลือกตั้งจะใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๔๔ ก่อนเวลาเปิดการรับลงคะแนนครึ่งชั่วโมง ถ้ากรรมการตรวจคะแนนยังมาไม่ครบองค์คณะหรือไม่มาเลย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙

หมวด ๖
ผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัคร

มาตรา ๔๕ พรรคการเมืองแต่ละพรรคและผู้สมัครแต่ละคน มีสิทธิแต่งตั้งผู้เลือกตั้งเป็นผู้แทนพรรคการเมือง (ของตน) หรือผู้แทนผู้สมัครประจำอยู่ ณ ที่ซึ่งจัดไว้ในที่เลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้แห่งละหนึ่งคน

ที่ซึ่งจัดไว้สำหรับผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัครในที่เลือกตั้งนั้น ให้อยู่ในลักษณะที่ผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัครจะต้องได้เห็นการปฏิบัติกิจการของคณะกรรมการตรวจคะแนนได้โดยชัดเจน

หนังสือแต่งตั้งผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนผู้สมัคร ให้ทำตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(การยื่นหนังสือแต่งตั้งผู้แทนพรรคการเมือง) ให้ผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนผู้สมัครยื่นหนังสือแต่งตั้งผู้แทนต่อนายอำเภอที่ที่เลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้นายอำเภอบันทึกรับทราบ พร้อมด้วยลงวัน เดือน ปี ในหนังสือแต่งตั้งนั้นแล้วมอบคืนก่อนวันเลือกตั้ง

พรรคการเมืองหรือผู้สมัครมีสิทธิเพิกถอนผู้แทนซึ่งตนได้แต่งตั้ง โดยยื่นเป็นหนังสือต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้ง หรือต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนในวันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๖ ผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนผู้สมัคร ต้องได้รับความยินยอมให้ดูการดำเนินการเลือกตั้ง และมีสิทธิทักท้วงได้เมื่อเห็นว่ากรรมการตรวจคะแนนปฏิบัติการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยยื่นคำทักท้วงเป็นหนังสือต่อประธานกรรม

Legislative Institutional Repository of Thailand

การตรวจคะแนนให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนออกใบรับ และนำเสนอคณะกรรมการตรวจคะแนนพิจารณาคำทักท้วงนั้น ให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนบันทึกคำทักท้วง รวมทั้งพฤติการณ์และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจคะแนนไว้ในรายงาน (ผลการเลือกตั้ง) แสดงผลของการนับคะแนน

ห้ามมิให้ผู้แทนพรรคการเมืองหรือผู้แทนผู้สมัคร กล่าวโต้เถียงกับกรรมการตรวจคะแนนหรือระหว่างกันเอง โดยประการที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการที่กำลังดำเนินอยู่

บทบัญญัติตามมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้สมัครโดยอนุโลม

หมวด ๗
การลงคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๔๗ บัตรเลือกตั้งและหีบบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะและขนาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีบีด (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครลงในบัตรเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๙ ในวันเลือกตั้ง ให้เปิดการลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๕๐ ขณะจะเปิดการลงคะแนน ให้ประธานกรรมการตรวจคะแนนเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้เลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่าและให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง ใส่กุญแจ ประจำครั่ง ทับรูกุญแจไว้ และให้คณะกรรมการตรวจคะแนนบันทึกการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามมาตรานี้ โดยให้ผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย

มาตรา ๕๑ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้เลือกตั้งที่จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการตรวจคะแนน เพื่อให้ตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

(เมื่อกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้งหรือผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งและให้กรรมการตรวจคะแนนมอบบัตรเลือกตั้งและเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครให้แก่ผู้นั้นไปลงคะแนน)

ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อกรรมการตรวจคะแนน ผู้ที่มีบัตรประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล และพนักงานองค์การของรัฐ ให้แสดงบัตรประจำตัวนั้นต่อกรรมการตรวจคะแนน

เมื่อกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้อ่านชื่อและที่อยู่ของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองผู้ใดทักท้วงให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และให้กรรมการตรวจคะแนนมอบบัตรเลือกตั้ง และเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครให้แก่ผู้นั้นไปลงคะแนน

หากมีผู้ทักท้วงตามวรรค (หนึ่ง) สามหรือกรรมการตรวจคะแนนสงสัยว่าผู้เลือกตั้งที่มาแสดงตนนั้นมิใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนมีอำนาจสอบสวน (จากพยานหลักฐาน ทะเบียนผู้เลือกตั้งหรือบัตรประจำตัวประชาชน) และวินิจฉัยชี้ขาดว่า จะให้ผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยมีสิทธิลงคะแนนหรือไม่คำชี้ขาดของคณะกรรมการตรวจคะแนนให้เป็นที่สุด ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจคะแนนวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่มีสิทธิลงคะแนน ให้ทำบันทึกคำวินิจฉัยนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๕๒ ผู้เลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งใดให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะหน่วยเลือกตั้งนั้น (ในกรณีที่ผู้เลือกตั้งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแห่ง) และให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะแห่งเดียว

ผู้เลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งหรือเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่นั้น

Legislative Institutional Repository of Thailand

โดยไม่ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ถ้าหน่วยเลือกตั้งที่ตนประจำปฏิบัติหน้าที่นั้นอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ให้ผู้เลือกตั้งตามวรรคสองซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่ แสดงหลักฐานคำสั่งแต่งตั้งต่อคณะกรรมการตรวจคะแนนก่อนทำการลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้วให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

มาตรา ๕๓ ผู้เลือกตั้งผู้ใดรับบัตรเลือกตั้งและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร เพื่อลงคะแนนแล้ว ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใดให้คืนบัตรเลือกตั้งและ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครแก่กรรมการตรวจคะแนน ให้กรรมการตรวจคะแนนบันทึกการไม่ลงคะแนนนั้นไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และผู้เลือกตั้งผู้นั้นจะใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๕๔ ระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ห้ามมิให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง เว้นแต่จะมีความจำเป็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการลงคะแนนอันจะหลีกเลี่ยงมิได้จึงให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเปิดได้โดยมิให้เอาบัตรออกจากหีบ และให้ปิดไว้ตามเดิม ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนกระทำต่อหน้าผู้เลือกตั้ง ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งและให้บันทึกแสดงเหตุในการเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง โดยให้ผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย

มาตรา ๕๕ ก่อนประกาศผลการนับคะแนน ห้ามมิให้กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนน แจ้งแก่ผู้ใดให้ทราบจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนนไว้ หรือให้ทราบจำนวนคะแนนอันได้ลงไว้สำหรับบุคคลใด หรือให้ทราบว่าผู้ใดลงคะแนนหรือไม่

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๙

การตรวจและการรวมคะแนน

มาตรา ๕๖ เมื่อปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนนับคะแนนโดยเปิดเผยจนเสร็จในรวดเดียว ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนน

เมื่อการนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนประกาศผลของการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งนั้น และรีบทำรายงานแสดงผลของการนับคะแนนและปิดหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อส่งไปยังนายอำเภอโดยเร็ว

แบบประกาศผลของการนับคะแนน รายงานแสดงผลของการนับคะแนน วิธีนับคะแนน วิธีประกาศผลของการนับคะแนน และวิธีเก็บบัตรเลือกตั้งบรรจุหีบให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๗ บัตรเลือกตั้งดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย คือ

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเลอะเลือน หรือไม่ชัดเจนว่า (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

(๓) บัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(๔) บัตรที่มิได้ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายเลย

(๕) บัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายซ้ำกันหรือซ้อนกัน

(๖) บัตรที่ปรากฏว่ามีบัตรที่ (ลงเลข) ปิดเครื่องหมายซ้อนอยู่ในบัตรนั้นอีก

(๗) บัตรที่มีเครื่องหมาย เครื่องสังเกต หรือข้อความอื่นใดนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวง

บัตรดังกล่าวให้กรรมการตรวจคะแนนสลักหลังว่า "เสีย" และให้กรรมการตรวจคะแนนไม่น้อยกว่าสามคนลงลายมือชื่อกำกับไว้

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในการนับคะแนน หากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้เป็นส่วนหนึ่ง และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๕๘ ให้นายอำเภอรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้าจะต้องใช้หีบบัตรเลือกตั้งในการเลือกตั้งก่อนครบกำหนดหนึ่งปี ก็ให้ใช้หีบบัตรเลือกตั้งนั้นได้ และให้ทำลายบัตรเลือกตั้งกับเอกสารที่เก็บอยู่ในหีบบัตรเลือกตั้งนั้นด้วย

ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งที่ได้กระทำในเขตเลือกตั้งใด ให้เก็บหีบบัตรเลือกตั้งที่ใช้ในเขตเลือกตั้งนั้นไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด

มาตรา ๕๙ ให้นายอำเภอส่งรายงานการเลือกตั้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยด่วน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรวมยอดคะแนนการเลือกตั้ง และประกาศผลการเลือกตั้งโดยเร็ว และให้รายงานไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อ (รายงาน) แจ้ง ต่อไปยัง (สภาผู้แทน) รัฐสภา

มาตรา ๖๐ ในเขตเลือกตั้งซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้หนึ่งคนผู้สมัคร (คน) ผู้ใดได้คะแนนมากที่สุด ให้ (ถือว่า) ผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับ เลือกตั้ง (เป็นสมาชิกสภาผู้แทน) ในกรณีที่คะแนนมากที่สุดเท่ากัน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนเท่ากันจับสลากกันว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือไม่

ในเขตเลือกตั้งซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนมากตามลำดับลงมาเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (เป็นสมาชิกสภาผู้แทนที่มีการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น)

ภายในบังคับแห่งวรรคสอง ในกรณีที่มีผู้สมัครหลายคนได้คะแนนเท่ากันจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถเรียงลำดับผู้ได้รับเลือกตั้ง (เป็นสมาชิกสภาผู้แทน) ได้ตามจำนวนก็ให้ผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลาก เพื่อให้ได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งครบจำนวนที่เขตเลือกตั้งนั้นมีการเลือกตั้งได้

การจับสลากตามความในมาตรานี้ ให้กระทำต่อหน้าผู้ว่าราชการจังหวัดตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

หมวด ๙
การคัดค้านการเลือกตั้ง

มาตรา ๖๑ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง(หรือ)ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบอันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ หรือต่อศาลแพ่ง สำหรับจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี

มาตรา ๖๒ เมื่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาโดยมิชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยและให้ศาลฎีกามีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบสมควรจะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนคนใด ที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้านนั้นได้

(๒) ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่ผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือแม้มิชอบ แต่ไม่มีเหตุอันสมควรจะมีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนคนใดที่ถูกคัดค้านในเขตเลือกตั้งนั้น ให้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านเสีย

มาตรา ๖๓ เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งถูกคัดค้านนั้นขาดจากสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ศาลฎีกามีคำสั่ง คำสั่งของศาลฎีกาซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนผู้ใดผู้หนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทน ก่อนที่ประธานสภาผู้แทนได้รับแจ้งคำสั่ง

หมวด ๑๐
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๔ นายจ้างผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๑ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเนรเทศออกจากประเทศไทยด้วย

มาตรา ๖๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของกรรมการตรวจคะแนนซึ่งสั่งตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ทวิ ผู้เลือกตั้งผู้ใดลงคะแนนหรือพยายามลงคะแนนมากกว่าหนึ่งแห่งอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา๕๒ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๖๘ ผู้เลือกตั้งผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๖๙ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนนผู้ใด ฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนนผู้ใดโดยจงใจนับบัตร เลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำด้วยประการใดโดยมิได้มีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๑ ผู้ใดโดยจงใจกระทำด้วยประการใดให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๒ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนหรือเสมียนคะแนนผู้ใดจงใจไม่ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือกระทำการอันใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวงหรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๓ ข้าราชการ(ประจำ)หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ นายกเทศมนตรี เทศมนตรี กรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการตำบลผู้ใด ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย(กระทำการอันใดอันเป็นอุปการ) คุณหรือเป็นโทษแก่การเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๗๔ ผู้สมัครหรือผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เลือกตั้งผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้เลือกตั้งนั้นลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นมิให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๕ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เข้าสมัครรับเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๗๖ ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้เลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้งหรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้เลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะ หรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือผู้ใดกระทำการเช่นว่านั้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๗ ผู้เลือกตั้งผู้ใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้ง หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๗๘ ภายหลังเวลาที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่ตั้งไว้เพื่อการลงคะแนนแล้ว หรือภายหลังเวลาที่ได้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นแล้ว ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพ หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือลักพาไป ซึ่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

CU IRT Chulalongkorn University Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๗๙ ผู้ใดไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย จงใจกระทำการใดเพื่อขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้เลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนน หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังว่านั้น ภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๐ ผู้ใดโดยทุจริต ทำเครื่องหมายหรือเครื่องสังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๑ ผู้เลือกตั้งผู้ใดโดยทุจริต ใช้บัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร ซึ่งมิใช่บัตรหรือ (เลข) เครื่องหมายที่กรรมการตรวจคะแนนแห่งที่เลือกตั้งนั้นมอบให้ลงคะแนน หรือนำบัตรเลือกตั้งหรือ (เลข) เครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครที่ไม่ใช้ลงคะแนนออกไปจากที่เลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๘๒ ผู้ใดลงคะแนนเลือกตั้งหรือพยายามลงคะแนนเลือกตั้ง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น ได้ลงบัตรหรือพยายามลงบัตร หรือแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือสิ่งที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนที่มิได้มีไว้สำหรับตน หรือที่ทำปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการตรวจคะแนนเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๘๓ ผู้ใดไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย นำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้ง หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนโดยผิดจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๘๔ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่เลือกตั้ง หรือในที่ประชาชนชุมนุมกันอยู่เพื่อรอการเข้าไปลงคะแนนเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....

.....

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บุณฑริกมาศ (เลขาธิการรัฐสภา) : เมื่อที่ประชุมได้ตกลงแก้มาตรา ๖ กลับสู่ร่างเดิมแล้ว มาตรา ๔ ที่ประชุมตกลงให้รอการพิจารณาไว้นั้นก็เป็นอันว่าไม่มีการแก้ไข ให้คงเป็นไปตามร่างเดิม

ต่อไป มาตรา ๗ มีการแก้ไข มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๐ มีการแก้ไข มาตรา ๑๐ ทวิ กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๑๑ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๑ ทวิ กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๑๒ มีการแก้ไข มาตรา ๑๓ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๒ สิทธิเลือกตั้งและการสมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๔ มีการแก้ไข

นายสานนท์ สายสว่าง : การที่กรรมาธิการแก้ไขเกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งจากมัธยมปีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ มาเป็นชั้นประถมปีที่ ๔ นั้น อยากทราบเหตุผลครับ

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : ตามที่ท่านสมาชิกสงสัยเกี่ยวกับการแก้ไขพื้นฐานความรู้สำหรับผู้เลือกตั้งนั้น กรรมาธิการขอเรียนว่า กรรมาธิการไม่ได้แก้ไข คงเป็นอย่างที่ร่างเดิม สำหรับที่ท่านสมาชิกติดใจเป็นเรื่องของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บุณฑริกมาศ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๑๕ มีการแก้ไข มาตรา ๑๖ มีการแก้ไข

นายสานนท์ สายสว่าง : ขอประทานโทษ เมื่อกี้กระผมจำมาตราผิดไป เพราะฉะนั้นอยากจะทราบมาตรา ๑๖ นี่ครับ ขอทราบเหตุผลด้วยครับ

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : การที่คณะกรรมาธิ-

Legislative Institutional Repository of Thailand

การได้แก้ไขความในมาตรา ๑๖ จากระดับมัธยมปีที่ ๖ หรือมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นประถมปีที่ ๔ หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้นนั้น คณะกรรมาธิการก็ได้พิจารณาเห็นว่า ตามกฎหมายเลือกตั้งฉบับก่อน ๆ ก็ได้ถือเกณฑ์พื้นความรู้เช่นนี้เป็นเกณฑ์อยู่แล้ว และพื้นความรู้นี้เองก็ได้ถือเป็นหลักปฏิบัติมาสำหรับกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นเวลาหลายปี และเป็นพื้นฐานความรู้ทั่ว ๆ ไปที่อยู่ตามกฎหมายบังคับ เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่าควรที่จะกำหนดให้เป็นประถมปีที่ ๔

นายสานนท์ สายสว่าง : กระผมอยากจะกราบเรียนว่า สภาจังหวัดของเรายังมีกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายใช้ในรัฐบาลนี้ ยังได้กำหนดคุณวุฒิไว้ในมัธยมปีที่ ๖ หรือการศึกษา ม.ศ. ๓ เพราะฉะนั้นสภาสูงเราบัญญัติเป็น ป. ๔ กระผมว่าจะเป็นการขัดกัน ระบบของสภาในประเทศเดียวกัน กระผมยังมีความนึกคิดว่าระบบการศึกษานี้ทุกคนยอมรับนับถือว่าการศึกษาเป็นของสำคัญเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และเกิดปัญญาเพื่อมาจะทำงาน เพราะฉะนั้นในระบบที่เราได้นั่งมา เช่นพลตำรวจเราจะรับอย่างน้อยก็ต้องสำเร็จ ม.ศ. ๓ หรือ ม. ๖ เสมียนพนักงานเราก็กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนว่าต้องสำเร็จมัธยมปีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ แม้แต่สมาชิกสภาจังหวัดซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเราก็กำหนดไว้ ก็อยากจะทราบว่าเวลานี้ประเทศไทยเราจะไม่ถือการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญกระนั้นหรือ ที่เราจะได้กำหนดคุณวุฒิไว้พอสมควรแก่บุคคลที่จะมานั่งในรัฐสภาเพื่อจะบริหารกิจการของประเทศชาติ ซึ่งเป็นกิจการส่วนรวมของชาติ ถ้าท่านบอกว่าการศึกษาไม่สำคัญกระผมจะไม่ติดใจ

นายมนูญ บริสุทธิ์ (กรรมาธิการ) : การที่คณะกรรมาธิการได้แก้พื้นความรู้จากมัธยมปีที่ ๖ มาเป็นประถมปีที่ ๔ ก็โดยคำนึงถึงว่า ตามสภาพทั่ว ๆ ไปของประเทศไทยเรา การศึกษาซึ่งใช้บังคับนั้นก็ใช้บังคับเพียงชั้นประถมปีที่ ๔ นอกจากนั้นการเลือกตั้งไม่ใช่เหมือนการเข้ารับราชการ คนซึ่งจะมีความรู้ แม้แต่จบปริญญาหรือมัธยมปีที่ ๖ หรือมัธยมปีที่ ๔ เมื่อสมัครเข้ามาเป็นผู้รับเลือกตั้งแล้ว ไม่ว่าจะได้รับเลือกตั้งเพราะมีคุณวุฒิแต่อย่างเดียว

Legislative Institutional Repository of Thailand

ก็หาไม่ จำเป็นจะต้องมีความรอบรู้และเป็นที่นิยมนับถือของราษฎร พื้นความรู้เป็นแต่เพียงหลักเบื้องต้น เมื่อมีความรู้อ่านออกเขียนได้จบ ป. ๔ เรื่องมีความรู้ทั่ว ๆ ไปก็พอใช้ได้แล้ว ต่อไปก็เป็นความรู้ในสาขาต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องสำเร็จมัธยมบีที่ ๖ ดังปรากฏว่ามีอยู่มากหลายในเมืองไทยเรานี้ ที่คนที่มีความรู้ดี ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องสำเร็จมัธยมบีที่ ๖ เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงเห็นว่า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนคนไทยได้มีสิทธิที่จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น คณะกรรมาธิการจึงเห็นว่าควรจะแก้พื้นความรู้เอาเพียงแค่ ป. ๔ ก็พอ เพราะเหตุว่าเขาจะควรได้รับเลือกตั้งหรือไม่นั้น ราษฎรทั่ว ๆ ไปเป็นผู้พิจารณาอีกทีหนึ่งว่า เขามีคุณงามความดี มีประสพการณ์เพียงพอที่เขาจะเลือกให้มาเป็นผู้แทนของเขามานั่งในสภาหรือไม่ ไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้ ป. ๔ หรือ ม. ๖ ป. ๔ หรือ ม. ๖ ก็ใช่ว่าคนสำเร็จ ม. ๖ แล้วจะมีความรู้มานั่งในสภาได้ก็หาไม่ บางคนก็สำเร็จ ม. ๖ ไม่มีความรู้ในสาขาอื่นเลย ความชำนาญหรือประสพการณ์ต่าง ๆ อาจจะไม่มีเลยก็ได้ เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงเห็นว่า การกำหนดความรู้เพียง ป. ๔ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว

นายสานนท์ สายสว่าง : กระผมก็ยังติดใจว่า เพราะเหตุใดเล่าเราเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดซึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง เมื่อเร็ว ๆ นี้ทั่วประเทศก็มี ม. ๖ ทั้งนั้น แต่ละอำเภอที่ไปนั่งในสภาจังหวัด ท่านก็บอกว่า ม. ๖ มีไม่ทั่วไป นี่เป็นข้อเท็จจริงที่ท่านเถียงไม่ขึ้น แล้วเรื่องเมื่อเร็ว ๆ นี้เองครับ นี่ประการหนึ่ง ที่นี้อีกประการหนึ่ง ท่านบอกว่าคน ม. ๖ ไม่มีความรู้ ใช้ไม่ได้ ท่านลบล้างการศึกษาระบบของประเทศเกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการ เพราะฉะนั้นคำว่าคน ม. ๖ ไม่มีความรู้นี่ท่านเอาอะไรมาเป็นเครื่องอ้างอิง เพราะฉะนั้นท่านจะไปมี ม. ๑ ม. ๒ ม. ๓ ม. ๔ ม. ๕ ม. ๖ ทำไม เพราะฉะนั้นเหตุผลกระผมยังไม่เห็นด้วย ที่ยังไม่เห็นด้วยเพราะเหตุว่าคนจะเข้ามาในนี้อย่างน้อยควรจะมีความรู้ ถ้าท่านคิดอย่างนั้นแล้วท่านไปกำหนดทำไมว่า ต้องเอาเงิน ๕,๐๐๐ บาท ก็ทำไมไม่เบิดว่า ไม่ต้อง คนทั่วไปมีประสพการณ์แต่ไม่มีเงินจะได้มาทำงาน แต่ว่าความรู้ท่านไม่กำหนด เอาแต่ ป. ๔

Legislative Institutional Repository of Thailand

แต่เงินต้องเอา ๕,๐๐๐ บาท เพราะ-ฉะนั้นคนจน ๆ มีเงิน ๒,๐๐๐—๓,๐๐๐ ก็สมัครไม่ได้ มีความสามารถคนนับถือประสพการณ์เยอะ แต่ไม่มีเงินวางประกัน ท่านบอกว่าถ้าอย่างนั้นแกก็อย่าเข้ามาซิ นี่ประเดี๋ยวกระผมจะพูดถึงมาตราเงินประกัน เพราะฉะนั้นที่กระผมบอกเมื่อร่าง ร่างให้มันสัมพันธ์กันครับ ร่างให้สัมพันธ์กัน เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าขัดกันกับสภาจังหวัด ขอให้แก้อันนี้ว่าขัดกันไหม ว่าสภาจังหวัดเอา ม. ๖ สภานี้ ป. ๔ ถ้าท่านแก้ว่าไม่ขัดกัน เหมาะแล้ว นั่นสภาจังหวัด สภาส่วนท้องถิ่นต้องเอา ม. ๖ นี่สภาแห่งชาติ ป. ๔ พอแล้ว ผมจะไม่เถียงครับ

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่แปรญัตติให้เป็นประถมศึกษาบีที่ ๔ หรือประโยคประถมศึกษาดังที่กรรมาธิการแก้มานี้ เรื่องกำหนดวิทยะฐานะประถมบีที่ ๔ สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนนั้น มีประวัติศาสตร์มาว่าทำไมสมัยหนึ่งจึงได้มีบัญญัติว่าประถมบีที่ ๔ ถ้าเราดูเผิน ๆ อ่านประถมบีที่ ๔ แล้วเราจะรู้สึกว่ากำหนดไว้น้อยเหลือเกิน ดูประหนึ่งว่าไม่สมกับผู้ที่มาทำงานชั้นสภาแห่งชาติ แต่ความจริงนั้นที่เขาเขียนไว้ว่าประถมบีที่ ๔ นี้เขียนเพื่อให้อ่านแทนคำว่าอ่านออกเขียนได้ เพราะว่าการที่จะมาทำหน้าที่สมาชิกสภานี้ ในเบื้องต้นลักษณะพึงประสงค์ขั้นต่ำที่สุดนี้ ต้องมาอ่านระเบียบวาระเขาได้แล้วก็มาเขียนได้ มาอ่านได้ นี่เป็นขั้นต่ำที่สุด ที่นี้ถ้าเราเขียนว่าอ่านออกเขียนได้ดังที่บางประเทศเขาเขียน เขาใช้คำว่า literate แล้วก็เป็นข้อเถียงกันว่าอ่านออกนะแค่ไหน เขียนได้นะแค่ไหน ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัด บางประเทศถึงกับเอาว่าเวลามาสมัครก็เอามาทดสอบกันดู เอ้า ลองเขียนดูซิ อ่านดูซิ แล้วก็มีกรรมการมาวินิจฉัยว่านี่อ่านออกเขียนได้หรือยัง ซึ่งเป็นวิธีที่เยิ่นเย้อเสียเวลาและถกเถียงกันไม่รู้จักสิ้นสุด การเขียนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลือกตั้งในสมัยที่วางวิทยะฐานะของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประถมบีที่ ๔ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญบี พ.ศ.๒๔๙๒ นั้น มีวิวัฒนาการมาว่าเขียนเพื่อให้อ่านแทนคำว่า ให้อ่านออกเขียนได้ เพราะฉะนั้นถ้าเรามองคำว่าประถมบีที่ ๔ หรือ

Digitized by Chulalongkorn University Repository of Thailand

ประโยคประถม ว่าอ่านออกเขียนได้แล้ว ก็จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้คือต้องการผู้ที่อ่านออกเขียนได้ แต่เขียนเสียอีกทางหนึ่ง ท่านไปเทียบกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดก็จริง มองดูแล้วคล้าย ๆ กับว่าสภาจังหวัดซึ่งเป็นสภาเล็ก ยังเอามัธยมบีที่ ๖ สภาใหญ่ สภาแห่งชาติเอาประถมบีที่ ๔ ฟังแล้วน่าตกอกตกใจสะดุดใจอย่างไรชอบกลอยู่ แต่ถ้าอ่านเสียใหม่ว่าเป็น อ่านออกเขียนได้ แล้วก็ปลงใจนึกเสียว่า สภานี้ยังไม่มีโอกาสที่จะแก้พระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ถ้ามีโอกาสเมื่อไร รัฐบาลเสนอเมื่อไร อาจจะแก้กลับไปประถมบีที่ ๔ ก็ได้ แต่เมื่อยังไม่มีโอกาสและเลือกตั้งไปตามกฎหมายเก่าเป็นเรื่องของกฎหมายเก่า แต่ว่าเวลานี้เรามาจัดระบบเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เราเห็นว่าอะไรถูก ถ้าเห็นว่าอ่านออกเขียนได้นี้พอแล้ว ส่วนความชำนิชำนาญจะแค่ไหน ราษฎรเขาวินิจฉัยเอาเอง ผู้อ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ คือไม่ได้ถึง ป. ๔ เราไม่ให้เป็นเท่านี้ก็สบายใจ

นายสุรพงษ์ ตรีรัตน์ : เรื่องปัญหามาตรฐานความรู้หรือพื้นความรู้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ผมเห็นว่าที่ทางคณะรัฐบาลยกร่างมานั้นถูกต้องแล้ว คือว่าเอากลาง ๆ แค่ มศ. ๓ หรือชั้นมัธยมบีที่ ๖ ไม่ได้เอาไปจนถึงมัธยมบีที่ ๙ หรือ มศ. ๕ หรือปริญญา ทั้งนี้ก็หมายความว่าให้มีโอกาสคัดเลือกคนมีที่ความรู้พอสมควรเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภานี้ แต่เหตุใดกรรมาธิการที่สภาตั้งขึ้งไปแก้เสียแค่ประถมบีที่ ๔ นั้นก็คิดว่าอาจจะลืมข้อเท็จจริงไปอย่างหนึ่งในปัญหาที่ว่าสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกจะเข้ามาประชุมกันนั้น เป็นสภานิติบัญญัติจะต้องมีความรู้บ้างที่จะพออ่านออกแก้กฎหมายได้ ไม่ใช่ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ยกร่างเข้ามาแล้ว เข้ามาแล้วไม่รู้จะอ่านของเขาอย่างไร และไม่รู้จะแก้อย่างไร เราจะเปรียบเทียบดูว่า การอ่านภาษากฎหมายของนักอักษรศาสตร์กับนักกฎหมายนั้นอ่านกันไปคนละอย่างนี่ก็แปลว่า การตีความทางกฎหมายนั้นก็ยากอยู่แล้ว ซึ่งท่านผู้ที่ออกมาค้านว่าควรจะให้ไปตามที่แก้ คือประถมบีที่ ๔ นั้นก็คือแล้วเป็นการเปิดโอกาส แต่รู้สึกว่าตามรัฐธรรมนูญของเราไม่ได้เปิดโอกาสเสียทั้งหมด หมายความว่า เรา

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

เขียนรัฐธรรมนูญแบบไทยๆ เขียนกรอบให้เดิน ถ้าเราจะเปิดโอกาสทั้งหมด เราก็ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนราษฎรทุกคน สมัครได้ ได้รับเลือกตั้งแล้วมาเป็นรัฐมนตรีได้ เป็นนายกรัฐมนตรีได้ ต้องเป็นอย่างนั้น ถึงจะเรียกว่าเปิดโอกาสทั้งหมด แต่นี่หาเป็นเช่นนั้นไม่ รัฐธรรมนูญเราก็เขียนกรอบให้อยู่ และอีกประการหนึ่ง ที่ทางฝ่ายรัฐบาลได้เคยแถลงมาแล้วว่า บรรดาผู้ที่จะเข้ารับราชการก็ยังต้องมีความรู้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ จึงเข้ารับราชการเป็นพนักงานสามัญชั้นจัตวา อันดับ ๑ อย่างนี้ การเข้ารับราชการถูกแล้ว ก็ต้องไปขีดเขียน เพราะฉะนั้นจึงกำหนดเอาว่า ต้องมีความรู้ จึงจะไปขีดไปเขียนได้ ทีนี้มาถึงสภาทั้งที่มีคนฟังอยู่เต็มไปหมด เสร็จแล้วจะขอแก้กฎหมายที่ตรงไหน ที่นี่เป็นสภาออกกฎหมายนี่ ไปแก้กฎหมายเข้ามารักษาสิทธิของประชาชน กฎหมายทุกฉบับที่ออกมานั้นมาริดรอนสิทธิ หรือจะเอาอำนาจไปให้เจ้าหน้าที่หรือเขียนกรอบให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ เราก็จะต้องมีความรู้ว่า เราจะเขียนอย่างไร ถึงจะจำกัดของเขาให้สั้นเข้า ให้เคบเข้า ไม่ใช่เขียนให้กว้างไป แล้วเขาก็ใช้อำนาจไม่มีขอบเขตอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าไม่มีความรู้เลย หรือมีความรู้แค่ ป. ๔ จะไปเขียน ไปเถียงกับเขาอย่างไรได้ถูกต้องเล่า ฉะนั้น อันนี้เคยมีมาแล้วในอดีตว่า หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า จูงควายเข้าสภา นั่นก็เพราะว่าเขาพูดกันอยู่ทางหนึ่ง แต่ไปพูดเสียอีกทางหนึ่ง ไม่รู้ว่าเขาพูดกันประเด็นอะไร แล้วก็ที่พูดกันอยู่ทุกวันนี้ ในทุกวันพฤหัสบดี ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายก็ทราบดีอยู่แล้วว่า เรามาพิจารณาเฉพาะในกฎหมาย เราไม่ได้เข้าไปบริหารราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้พอสมควร มิฉะนั้นจะไปแก้กฎหมาย หรือไปค้านกฎหมายเพื่อรักษาสิทธิของประชาชนทั่วประเทศได้อย่างไร เพราะฉะนั้นกระผมจึงไม่เห็นด้วยกับท่านกรรมาธิการที่ไปแก้ ก็อยากจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของเขาข้าพเจ้าขอยืนยันให้เป็นไปตามร่างเดิม

พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด : มาตรา ๑๖ นี้ กระผมเป็นคนขอแปรญัตติเอง แล้วก็ทางคณะกรรมาธิการก็แก้ตามที่กระผมได้ขอแก้ไปแล้วนั้น คือหมายความว่าชั้นประถมปีที่ ๔ หรือประโยคประถมศึกษาตอนต้น ที่ใช้คำว่า "ประโยคประถมศึกษาตอนต้น" นั้น

Legislative Institutional Repository of Thailand

เพราะเหตุว่า ในสมัยอดีตนั้นไม่มีประถมบีที่ ๔ เพิ่งมามีเอาในสมัยหลังนี้ แต่ก่อนนี้มีแค่เพียงประถมบีที่ ๑ ประถมบีที่ ๒ ประถมบีที่ ๓ เท่านั้น จบแล้วขึ้นมัธยมบีที่ ๑ ต่อไป เพราะฉะนั้นจึงใช้ถ้อยคำอย่างนี้ การที่กระผมขอแปรญัตติอย่างนั้นนั้น ก็เพราะเหตุว่าทางรัฐบาลมิได้ขยายการศึกษาไปทั่วประเทศให้ครบชั้นมัธยมบีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ ในขณะนี้ถ้าไปดูสถิติการศึกษาแล้ว จะเห็นว่าในอำเภอต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยยังเหลืออีก ๒๐๐ กว่าอำเภอ ยังไม่มีโรงเรียนประจำอำเภอ คือโรงเรียนซึ่งมีชั้นสูงสุดถึงชั้นมัธยมบีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ เมื่อเป็นเช่นนี้ สิทธิอันนั้น ประชาชนซึ่งอยู่ในเขต ๒๐๐ กว่าอำเภอนั้นก็ไม่มีโอกาสในการที่จะตั้งตัวแทนของตนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลย เป็นการไม่ยุติธรรมอย่างยิ่ง อีกประการหนึ่ง เพื่อนสมาชิกผู้มีเกียรติของกระผมบอกว่าที่สมาชิกสภาจังหวัดนะ ทำไมถึงได้มีชั้นมัธยมบีที่ ๖ นี่สภาผู้แทนราษฎรน่าที่จะได้มีคนที่มีภูมิปัญญาสูงกว่านั้น อันนี้กระผมมีความคิดอยู่เสมอว่า ไม่ช้านี้เราคงจะได้แก้พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นที่แน่นอน เพราะเหตุว่าในบางอำเภอที่ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ตัวอย่างที่ในจังหวัดลำปางซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่โตไม่มีสมาชิก ไม่มีผู้ใดที่จะมีความรู้ชั้น ม. ๖ เลยอยู่หลายอำเภอ เพราะฉะนั้นในการที่สมัครรับเลือกตั้งคราวนี้จึงหาใครไม่ได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องไปขอยืมคนที่ในจังหวัดไปสมัครที่อำเภอนั้น ที่มีความรู้ ม. ๖ จึงได้สมาชิกสภาจังหวัดเพิ่มขึ้นมาแต่ละอำเภอ ๆ อันนี้แสดงให้เห็นว่า การที่จะไปปรับเอาว่าต้องมีวุฒิชั้นมัธยมบีที่ ๖ หรือ ม.ศ. ๓ นั้น ในเมื่อรัฐบาลยังไม่อาจที่จะขยายผลของการศึกษาให้ทั่วประเทศแล้ว และจะมาบัญญัติอย่างนี้ กระผมก็ไม่เห็นด้วย ควรที่จะได้ใช้ตามที่ได้แปรญัตตินี้มา เพื่อที่จะให้คนที่มีบัญญา ไม่ใช่มีแต่ความรู้อย่างเดียว คำว่ามีความรู้นั้น ไม่จำเป็นจะต้องมีวุฒิปริญญาหรือมัธยมบีที่ ๖ แม้เพียงประถมศึกษาถ้ามาพูดกันในเชิงบัญญาแล้วบางคนก็ได้ทำหน้าที่ให้แก่ชาติบ้านเมืองมาเป็นอย่างดีที่สุด คนที่มีความรู้มุ่งหมายในทางบัญญามากกว่า บัญญาทางสมอง บัญญาทางอาชีพ บัญญาในทางจิตใจ บัญญาในทางที่มีวุฒิ ในทางคุณธรรม เพราะฉะนั้นคนที่มีบัญญาแล้ว แม้จะมีความรู้แค่ประถมบีที่ ๔ พูดกันนิดเดียวก็เข้าใจ ไม่

LIRT
Legislative Institute Digital Repository of Thailand

ต้องมานั่งแซะกันอะไรมากมาย ไม่ต้องออกกฎบทกฎหมาย ก็มีผู้ที่เคยเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเคยทำหน้าที่นี้ได้ดีอยู่แล้ว ฉะนั้นเพื่อความเป็นธรรม เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้ประเทศไทยนี้เป็นประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง กระผมจึงได้แปรญัตติอันนี้ขึ้นมา กระผมขอสนับสนุนในการที่ท่านกรรมาธิการได้กรุณาแก้ไขตามที่ได้ส่งร่างมาให้ท่านทั้งหลายได้ทราบแล้วในขณะนี้ ขอบคุณ

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า มาตรา ๑๖ นี้ควรจะให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข หรือว่าจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล ท่านผู้ใดเห็นว่าควรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๗ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย คือให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาลโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๙ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๑๗ มีการแก้ไข มาตรา ๑๘ มีการแก้ไข มาตรา ๑๙ กรรมาธิการตัดออก

นายสานนท์ สายสว่าง : การที่กรรมาธิการตัดมาตรา ๑๙ ออกนี้ กระผมยังไม่เห็นด้วย เพราะเหตุว่าต่อไปนี้เราจะปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีระบบพรรค การจะมีระบบพรรคนั้น เราก็ได้ศึกษาและได้ทราบข้อเท็จจริงกันมาแล้ว ว่าระบบพรรคที่แล้วมามีกรณีล้มลุกคลุกคลาน แล้วก็มีกรณีซื้อขายตัวกัน แล้วก็มีกรณีที่เรียกว่าไม่ค่อยยังยืน และอีกประการหนึ่งเป็นการเลือกโดยนโยบายแต่ส่วนตัว ไม่ได้มีนโยบายส่วนรวม ถ้าหากว่าเราจะส่งเสริมระบบพรรคให้เข้าคัลลองของระบอบประชาธิปไตยกับนานาอารยประเทศแล้ว เราก็ควรจะส่งเสริมในรูปผู้สมัครนั้นควรจะสมัครในนามของพรรคการเมือง แล้วการหาเสียงนั้นเราจะได้หาเสียงโดยอ้างนโยบายของพรรค เพราะการกระทำใด ๆ ในทางการเมืองนั้น เสียงเดียวหรือ

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

๒ – ๓ เสียงไม่สามารถที่จะนำมาติไปสู่ในทางการเมืองได้ ก็ต้องอาศัยเสียงข้างมากในรัฐสภาหรือในการประชุมทางการเมือง เพราะฉะนั้นเราจะจูงใจเราเพื่อจะนำทางเพื่อให้เข้าคัลลองระบบพรรคการเมืองเสียทีหนึ่ง ไม่ใช่ส้มลุกคลุกคลานกันไป เพราะฉะนั้นการที่เราให้ผู้สมัครเข้าพรรคการเมืองก่อนที่จะสมัครนั้น เพื่อเป็นการแสดงตัวว่าผู้นั้นนิยมชมชอบในแนวนโยบายของพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองนี้ที่จะนำมาบริหารประเทศประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเรามีกฎหมายที่บังคับกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ที่จะแทรกซึมเข้ามา ฉะนั้น การเมืองที่ดำเนินนโยบายเป็นแบบคอมมิวนิสต์เราห้ามจดทะเบียน เป็นการกลั่นกรองผู้ที่สมัครว่ามีแนวนโยบายไปทางไหนในรูปของพรรคเสียชั้นหนึ่งก่อน เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่าระบบพรรคเราควรจะกำหนดคุณวุฒิตามกฎหมายนี้ ซึ่งกระผมเข้าใจว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญทั้งนี้ ซึ่งกระผมได้รับรู้จากท่านผู้มีเกียรติว่ากฎหมายนี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะมีกฎหมายอีกหลายเล่ม ซึ่งอ้างไว้ว่าต้องมีคุณวุฒิเป็นสมาชิกองค์การนั้นองค์การนี้ ถึงจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ได้ กระผมหวังว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติอาจจะให้แนวความรู้แก่สภาในครั้งนี้ เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่าการที่รัฐบาลได้ร่างมาในรูปนี้ กระผมเห็นว่าเพื่อจรรโลงระบบพรรคให้มั่นคงและให้ก้าวหน้าให้ยั่งยืน เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่าร่างเดิมของรัฐบาลที่ร่างมา ผู้สมัครต้องสมัครในนามของพรรคหรือเป็นสมาชิกของพรรคนั้น เป็นการที่ชอบในระบอบพรรคที่เราจะดำเนินต่อไป กระผมขอยืนยันตามร่างเดิมครับ

พระยาสุนทรพิพิธ (กรรมาธิการ) : เรื่องพรรคการเมืองนั้นใครๆ ก็ย่อมรู้กันอยู่ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย แต่ทว่าเรื่องพรรคการเมืองที่จะเป็นปัจจัยอันดีในระบอบประชาธิปไตยนั้น ไม่ได้สร้างขึ้นด้วยกฎหมาย หรือไม่ใช่ว่าสร้างขึ้นวันนี้ปีนี้ แล้วจะเป็นพรรคการเมืองที่ดี ที่จะดำรงระบอบประชาธิปไตย หามิได้มันต้องกินเวลามาก ที่พูดกันอย่างว่าเวลานี้ราษฎรเลือกผู้แทนด้วยเลือกบุคคล ไม่ได้เลือกอุดมการณ์หรือนโยบาย นั่นเป็นวัฒนธรรมของมนุษยชาติที่จะต้องมีความนับถือในบุคคล ส่วนนโยบายหรืออุดมการณ์นั้น ผู้ที่สร้างอุดมการณ์หรือสร้าง

LIRT Legislative Information Repository of Thailand

นโยบายจะต้องทำให้ปรากฏเป็นหลักฐานเป็นผลแล้ว นั่นแหละ เขาก็จะได้เปลี่ยนวัฒนธรรมทางจิตใจมาเลือกทางนโยบาย ไม่เลือกบุคคล ที่นี้ของเรา พรรคนี่ก็เพิ่งจะตั้งได้มีสัก ๒ พรรค แต่นี่เราดูประวัติศาสตร์พรรคของเราที่แล้วมา จากพระราชบัญญัติพรรคการเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ชั่วเวลา ๒ ปี เรามีพรรคการเมือง ๓๒ พรรค มีชื่อเสียงต่างๆ กัน นับตั้งแต่พรรคเสรีมนังคศิลา มาจนถึงพรรคศรีอารยเมตไตรย พรรคไอค์ปาร์ค พรรคคนจน ราษฎรยังไม่เห็น ยังไม่เข้าใจในชื่อเสียงของพรรค ยังไม่เข้าใจในอุดมการณ์ หรือนโยบายของพรรค นี่ เป็นเช่นนั้น เพราะด้วยอะไรล่ะ ก็ด้วยนักการเมืองนั่นเอง เราก็จะไปว่าราษฎรไม่ได้ เพราะในพรรคทำไมจึงมี ๒ ปีมี ๓๒ พรรค ก็จากพรรคนั่นแหละ แยกกันออกมาเป็น ๒ พรรค ๓ พรรค ๔ พรรค ๕ พรรค นั่นก็แสดงว่า พรรคการเมืองนั่นแหละ อย่าว่าราษฎรไม่รู้จักอุดมการณ์ ไม่รู้จักนโยบาย พรรคการเมืองเองก็ไม่ได้ถือนโยบาย ไม่ได้ถืออุดมการณ์เป็นสำคัญ ถือบุคคลเป็นสำคัญนั่นเอง นี่ เพราะฉะนั้นเรื่องพรรคที่จะให้เป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์ในระบอบประชาธิปไตยนั้น มันต้องสร้างกันตั้งศตวรรษ ตั้งกึ่งศตวรรษ อเมริกาเขามีพรรค เขาก็ไม่ได้มีกฎหมายในรัฐธรรมนูญก็ไม่มี กฎหมายพรรคการเมืองก็ไม่มี นี่เรามีกฎหมาย ในกฎหมายบอกแต่เพียงว่า พรรคการเมืองก็คือสมาคมนั่นเอง แต่ว่าเล่นการเมืองได้ ไม่ได้มีอะไรเป็นหลักเป็นฐานที่จะให้คนจะต้องเข้าไปสังกัดพรรค ที่จะไว้วางใจ ท่านประธานโปรดคิดดูเถิดในระบอบประชาธิปไตยนี่ ราษฎรได้สิทธิอะไรสิทธิอย่างมากในประชาธิปไตย ก็คือว่าเลือกตั้ง สมัครรับเลือกตั้ง มีเท่านี้ นี่มีสิทธิเท่านี้ แล้วก็ยังมีบทบัญญัติ ว่าต้องมีคุณสมบัติอย่างนั้น ๆ มีข้อห้ามอย่างนั้น ๆ ถ้าต้องข้อห้าม ก็สมัครไม่ได้ นี่ให้เห็นนะ เราบอกว่า อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชน แต่แล้วเขาก็มีคุณสมบัติแล้ว ในข้อห้ามนะครับ เรามาบัญญัติกฎหมายว่าต้องไปสังกัดพรรค กระผมใคร่ที่จะว่า มันไม่เป็นประชาธิปไตยเหลือเกิน มันทอนสิทธิกัน อย่างน่าสงสาร แล้วก็ได้เรียนแล้วว่าพรรคนั้นก็มีอะไร กฎหมายอะไรรับรอง ว่าพรรคนั้นนะจะเป็นที่พึ่งของคน เป็นสถาบันอะไร กลายมาเป็นสถาบันอำนาจที่ ๔

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ในระบอบประชาธิปไตย หมายความว่า คนที่มีคุณสมบัติไม่ต้องห้ามแล้ว เอ็งจะสมัครพรรคการเมืองจะต้องมาอยู่เป็นทาสของฉัน ต้องเอาสิทธินั้นมาจำนองไว้แก่ฉัน นี่ครับ มันเป็นธรรมที่ไหน เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงได้แก้ไข ยิ่งกว่านั้น บทบัญญัติที่จะเอามาบัญญัติในมาตรานี้ นี่กระผมว่าขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ไม่ชอบด้วยหลักของนิติศาสตร์ คือเรื่องจะให้ผู้สมัครสังกัดพรรค นี่เราพูดกันแล้ว ตั้งแต่ยกร่างรัฐธรรมนูญ เราก็ไม่เอากัน เป็นการตัดสิทธิเสียเหลือเกิน เราไม่เอากัน มาถึงร่างรัฐธรรมนูญเข้ามาสู่สภา ตั้งกรรมาธิการวิสามัญไปพิจารณา ก็มีผู้ที่จะยัดเข้าไปให้ได้ ก็ไม่เอากัน ลงท้ายมาจนเป็นอนุมาตรา ๖ ของมาตรานี้นะว่ามีลักษณะอื่น จึงได้มาบัญญัติได้ ซึ่งกระผมเห็นว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ถ้าจะให้ได้ก็ต้องตีความ สภานี้ต้องตีความ นี่เป็นเช่นนั้นครับ กระผมยังไม่อยากจะพูดถึงในแง่เงื่อนของกฎหมาย ความเป็นมนุษยธรรมนี่ แล้วก็มันจะเกิดอลเวงใหญ่ ถ้าให้บัญญัติกฎหมายได้อย่างนี้ในวันข้างหน้า เพราะเหตุว่าถ้าบัญญัติอย่างนี้ได้แล้ว ที่หลังพรรคใดได้บริหารราชการแผ่นดิน ก็ออกกฎหมายไปละครับ ตัดรอนสิทธิพวกหนึ่งเหลือองค์เดียว ที่นี้เหลือพรรคเดียว ก็ทำได้ ทำได้ตามนี้ ถ้ากฎหมายอันนี้ออกไปได้ก็จะเป็นอย่างว่า คือกระผมคิดว่า ตั้งแต่เมื่อเช้านี้กระผมก็พยายามที่จะอภิปรายในเรื่องรวมเขต หรือเรื่องอะไรแต่ไม่ได้อภิปราย ก็เราพูดกันคือเราพูดกันนี้ไปในทางวิชาการ โต้เถียงกันด้วยวาทะศิลป์อะไรต่ออะไรต่างๆ ไม่ได้คิดถึงจิตใจของประชาชนเลย เราบอกประชาธิปไตย ถ้าเราไม่ให้ความสะดวกสบายใจ การปฏิบัติที่ง่ายแก่ประชาชนแล้ว มันก็คงเป็นอยู่อย่างนี้ เพราะราษฎรก็ไม่สนใจ คอยดูเถิดครับ การเลือกตั้งคราวหน้าก็อาจเอือมระอา ไม่สนใจ ยิ่งมาสังกัดพรรคนี้ก็เอาสิ ที่นี้ภายในพรรคก็จะเกิดละสมัครคัดเลือกกัน เอ้า จังหวัดนี้ มาสมัคร ๑๐ คน จะเลือกตั้งได้ ๒ คน เอา ๒ คน อีก ๘ คนก็ไปแตกเสียแล้ว นี่เป็นเหตุที่จะเพาะความอลเวงภายในพรรค เขาก็ไปตั้งพรรคใหม่ ที่นี้พรรคที่จะเกิดเป็นตอกเห็ด ๒ ปีมันจะไม่ ๓๒ อย่างประวัติศาสตร์ มันจะกลายเป็นมาก

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

กว่านั้น เพราะไม่ยากอะไรนี่ครับ กระผมอยู่ในอำเภอหนึ่งนี่คนมาตั้งหมื่นตั้งแสนๆ ๕๐๐ คนเอามา กระผมก็ตั้งพรรคได้แล้วที่นี้มันจะไป conflict กันอย่างมากข้างหน้า แต่ว่ากระผมก็เรียนแต่เพียงเท่านี้ว่า กระผมจะมีความรู้สึกน่าอนาถใจที่สุด ในการที่บังคับว่าคนที่สมัครต้องเข้าพรรค เพราะเหตุผลยังมีอีกมาก แต่กระผมขอเรียนย่อๆ เพียงเท่านี้

นายสุรพงษ์ ตรีรัตน์ : ผมขอชี้แจงข้อข้องใจของผู้ที่อยากจะให้คงไว้ตามร่างเดิมแล้ว รู้สึกว่ามันไม่ไปตามเหตุผลที่สมควร หมายความว่ากรรมาธิการนี้ไปตัดมาตรานี้ออกทั้งมาตรานั้นโดยไม่มีเหตุผลที่สมควร เพราะอะไร เรายกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมืองไปแล้ว ที่ว่าเราเคยมีพรรคการเมืองมาแล้ว มีต่อมาเหมือนดอกเห็ดนั่นแหละมันพัฒนาการละ คือหมายความว่าคนยิ่งสนใจเรื่องการปกครองบ้านปกครองเมืองเท่าไร คนก็มารวบรวมกันเป็นพรรคการเมืองยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าได้เคยถามคนสัญชาติอเมริกันว่า ทำไมจะลงคะแนนเลือกตั้งประธานาธิบดีสักทีนี่ แกจะลงคะแนนแกไม่ยอมให้ใครดู แกจะลงของแกถึงจะอยู่นอกประเทศก็ตามเถอะ เขาบอกว่าเราเป็นคนอเมริกัน เราจะต้องใช้สิทธิของเรา เราต้องเลือกพวกเราเข้าไปปกครอง ถ้าเราไม่คิดปกครองเขาเขาก็ปกครองเราวันยังค่ำ นี่พรรคการเมืองก็อย่างเดียวกัน คนที่จัดพรรคขึ้นมาเขาก็อยากจะเข้ามาปกครอง แต่ว่าเมื่อเลือกแล้วความสนับสนุนของประชาชนไม่มี มันก็ค่อยๆ ย่อยสะลายหายไปเอง พรรคมีมากแล้วก็เหลือน้อยเข้าๆ ถ้าจะว่าไปถึงสมัยโบราณก็กลับไปดูในอังกฤษ อเมริกา มันก็เหมือนกัน แต่เดิมมาก็มีพรรคมาก ไป ๆ เดี๋ยวนี้ก็มาเหลือ ๒—๓ พรรคเท่านั้นที่จะมาแข่งขันกันอยู่ ส่วนคนที่จะคิดตั้งขึ้นมาใหม่ก็ไม่เอา เขาก็จะไปรวมในพรรคใหญ่ๆ นั่นแหละ นี่ก็อย่างเดียวกัน กระผมว่ากรรมาธิการอย่าไปวิตก เขาจะมาตั้งพรรคสักกี่พรรคก็ตามเถอะ เพราะว่าพรรคการเมืองเหล่านั้นก็จะต้องขัดสรรบุคคลเลือกตั้งให้มากมีเสียงข้างมากในสภาก็ลองในจำนวนสัก ๒๑๖ ถึง ๒๑๙ นี่ ถ้าพรรคใดพรรคหนึ่งเขาเลือกมาได้ทั้งหมดเขาก็อาจจะเป็นรัฐบาลได้ ถ้าท่านไม่เห็นว่ามีประโยชน์อย่างไรเรื่องพรรคการเมือง การที่จะไปบอกว่า จะไปบังคับให้คนใดคนหนึ่งไปสังกัดพรรคการเมืองแล้วเป็นเรื่องบังคับเขาอย่าง

LIRT
Legislative Library Repository of Thailand

นั้นอย่างนี้ไม่ถูกต้องนั้น ไม่ใช่ เราเป็นผู้แทนราษฎร ถ้าเราเลือกมาได้คนเดียว จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนมีตั้ง ๒๐๐ กว่าคน ราวๆ ไม่เกิน ๒๑๙ คน แล้วเรามีคนเดียว เสียงเดียว หรือเราเลือกได้ในพระนครมี ๑๕ คน ก็มี ๑๕ เสียงเท่านั้น จะไปปกครองอะไรได้ ถ้าไม่รวมกันเป็นพรรค ท่านก็ต้องดูว่าบ้านเมืองนี้พัฒนามาอย่างไร อย่างในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลทั้ง ๑๒๐ เทศบาลนั้น เขาเลือกกันโดยเป็นพรรคแล้ว ผู้ที่เคยเป็นนายกเทศมนตรี เป็นเทศมนตรี เป็นสมาชิกมา ถ้าไปสมัครเดี่ยวๆ แล้วไม่ได้เลย นานๆ ถึงจะมีหลงเข้ามาสักคนเดียว อย่างนี้นี่เป็นของแน่นอน หมายความว่าประชาชนนั้นไม่ใช่โง่หรอก เขารู้จักใช้สิทธิใช้เสียงของเขาแล้วในการที่จะเลือกฝ่ายบุคคลที่เข้ามาบริหาร ก็ระยะเวลา ๑๐ ปี ที่ผ่านมา เขายังเลือกคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลได้ถูกต้อง ก็สำมะหาอะไรกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขาจะเลือกของเขาให้ถูกต้องไม่ได้ เขารู้ว่าเขาจะเลือกใคร ใครจะตั้งพรรค ถูกแล้วในชั้นต้นๆ ก็ดูตัวบุคคล แล้วก็ไปดูว่าสังกัดพรรคอะไร ถ้าจะดูตัวบุคคลเอา เลือกบุคคลเข้าไปคนเดียวจะไปทำอะไรได้ เพราะเสียงเดียวกระเทียมลีบ ถ้าว่าเลือกพรรคนี้เข้าไป คราวนี้ได้ ๑๐๐ คน คราวหน้าได้ ๒๐๐ คน ก็มีหวังเป็นรัฐบาลได้เหมือนกัน ต้องค่อยๆ พัฒนาไปจึงจะถูกต้อง ไม่ใช่ตามวิธีการอย่างที่ท่านว่ามาเมื่อกี้นี้ เหตุผลของกรรมาธิการนั้นยังไม่เป็นไปตามสิ่งที่จะเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย เรายิ่งเขียนลงไปอย่างไร ถ้าเราตัดออกเสียทั้งมาตรานี้ก็ยิ่งต้อยพัฒนาลงไป ความจริงรัฐบาลเสนอมานี้ดีอยู่แล้ว ก็หมายความว่าใครจะมาเล่นการเมือง ก็ขอให้มาเล่นเป็นพรรค ให้มาสังกัดพรรค จะได้มีโอกาสเข้าไปปกครองบ้านปกครองเมืองได้ ในระยะเวลาข้างหน้าการเลือกตั้งนั้น เมื่อสมัยนี้ได้น้อย สมัยต่อไปได้มากขึ้น สมัยต่อไปได้รับความนิยมมากขึ้น ก็เป็นรัฐบาลได้อย่างนี้ เพราะฉะนั้นการสังกัดพรรคจึงควรจะให้คงไว้ตามที่มีสมาชิกผู้หนึ่งเสนอนั้นเป็นการถูกต้องแล้ว ข้าพเจ้าขอสนับสนุน

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช: กระผมก็เสียปฏิญาณไปแล้วที่ว่าจะไม่พูด เผอิญไปพูดเข้าแล้วก็เลยต้องพูดเรื่อยๆ ไป เรื่องเหตุผลที่จะให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองนั้น สภานี้

Digital Thai Institutional Repository of Thailand

ก็ได้อภิปรายกันมาแล้วด้วยเหตุผลหลายอย่างหลายประการ เมื่อครั้งที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เข้ามาเพื่อให้สภานี้รับหลักการ กระผมเองก็ได้กราบเรียนท่านประธานแล้ว ว่ากระผมเป็นผู้ที่เห็นด้วยกับระบอบพรรคการเมือง ถ้าหากว่ามีระบอบประชาธิปไตยแล้ว การมีพรรคการเมืองก็เป็นสิ่งที่จะต้องติดตามมาอย่างไม่ต้องสงสัย ท่านสมาชิกที่สนับสนุนร่างของรัฐบาล มาตรานี้ ท่านได้กล่าวกันหลายท่านแล้ว ว่าถ้าหากว่ามีมาตรานี้อยู่ในร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งแล้ว จะทำให้ระบอบพรรคการเมืองเป็นปึกแผ่นขึ้น กระผมเองก็อยากจะเชื่อเช่นนั้น แต่ว่าเมื่อได้พิจารณาแล้ว ได้คิดดูด้วยเหตุผลธรรมดาสามัญหลายอย่างก็ยังมองไม่เห็นจริงๆ ว่าถ้าหากว่าถ้าเราบังคับให้คนเข้าพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองจะเป็นปึกแผ่นกันขึ้นได้อย่างไร พรรคการเมืองจะเป็นปึกแผ่นได้นั้นอยู่ที่นโยบาย อยู่ที่ความสุจริตอยู่ที่ความเชื่อถือของประชาชนเป็นใหญ่ สักแต่ว่าเขียนกฎหมายบังคับว่าถ้าใครไม่สังกัดพรรคการเมืองสมัครผู้แทนไม่ได้แล้ว กระผมรู้สึกว่าจะไม่มีผลในทางที่จะทำให้พรรคการเมืองเป็นปึกแผ่นขึ้นมาได้อย่างไร กระผมอาจจะโง่ไปก็ได้ เพราะนึกอย่างไรก็ยังมองไม่เห็น ก็พร้อมที่จะฟังเหตุผลต่อไป แต่ว่าเข้าถึงระยะนี้ยังมองไม่เห็นจริงๆ ที่ท่านกรรมาธิการได้ลุกขึ้นมาชี้แจงนั้น กระผมเชื่อว่าเป็นทางที่น่าจะเป็นไปได้มากกว่า คือผลที่เกิดขึ้นก็จะมีการตั้งพรรคการเมืองกันอย่างไม่มีประมาณ หาประมาณมิได้ เพราะกฎหมายบังคับว่าต้องเข้าพรรคการเมือง ใครอยากสมัครผู้แทนราษฎรก็จำเป็นจะต้องเข้าพรรคให้ได้ ถ้าว่าเข้าพรรคใดไม่ได้ ก็ต้องตั้งพรรคขึ้นเอง เมื่อพูดมาถึงเพียงนี้กระผมก็อยากจะขอประทานกราบเรียนท่านประธานว่า คนอย่างท่านประธานก็ดี หรืออย่างกระผมก็ดี ถ้าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกไปโดยคงมาตรา ๑๙ ไว้แล้วละก็ มีทางหากินได้ใหม่แล้ว คือการตั้งพรรคขึ้นให้เช่า ท่านประธานก็เป็นผู้ที่มีผู้เคารพนับถือกว้างขวาง คน ๕๐๐ คนทำไมจะหาไม่ได้ กระผมเองก็แฟนมากเต็มทีขนาด ๕๐๐ คนหาได้แน่ ก็ตั้งพรรคขึ้นจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองเรียบร้อยแล้วถ้าสมาชิกใครแตกพรรคมาไม่ได้รับคัดเลือกให้เข้าสมัครผู้แทนราษฎร ซึ่งก็มีข่าวหนังสือพิมพ์อยู่ พรรคสหประชา-

CIRT
Collective Institutional Repository of Thailand

ไทยของรัฐบาลนี้เองก็ดูเหมือนจะมีเรื่องอย่างนั้นอยู่แล้ว มาตระผมก็รับเข้าพรรค ตระผมเก็บเงินคนละ ๑,๐๐๐ บาท บำรุงหัวหน้าพรรค เลือกตั้งทีไรก็ได้ ๒๐๐,๐๐๐ กว่า สบายทุกที โดยที่ตระผมก็ไม่ต้องไปสมัครอะไร ไม่ต้องไปทำอะไร มีพรรคไว้ให้เช่าจะเป็นทางทำมาหากินใหม่เกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่งในเมืองไทย ซึ่งคนกำลังหากินกันตัวเป็นเกลียวในระยะนี้

นายประยูร กาญจนดุล : ตระผมเป็นผู้หนึ่งที่ได้แปรญัตติให้ตัดมาตรา ๑๙ นี้ ทั้งนี้เพราะเหตุที่ว่าได้พิจารณาแล้วในแง่กฎหมาย เห็นว่าถ้าจะคงมาตรานี้ไว้แล้ว จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดแจ้ง ทำให้กฎหมายเลือกตั้งนี้จะไม่มีผลต่อไป แล้วจะต้องมีการร่างกฎหมายเลือกตั้งกันใหม่ ซึ่งจะทำการเลือกตั้งไม่ทันกำหนดเวลา ๒๔๐ วันตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ที่ได้กล่าวว่าร่างนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยหลักการนั้นจะเห็นได้ว่า ขัดในข้อแรกที่ว่าขัดต่อเสรีภาพในการที่จะรวมกันเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ให้การรับรองไว้อย่างแน่ชัดว่า บุคคลมีเสรีภาพในการที่จะรวมกันเป็นพรรคการเมือง ซึ่งหมายความว่าจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือจะรวมกันตั้งพรรคการเมือง หรือจะไม่ตั้งก็ได้ แต่ว่าการที่จะไปบังคับให้บุคคลต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้วจึงจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนั้น เป็นการขัดต่อเสรีภาพตามมาตรานี้ นอกจากนั้นยังขัดต่อหลักกฎหมายมหาชนโดยทั่วไป และขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนด้วย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในข้อ ๒๐ อนุมาตรา ๒ ในปฏิญญาสากลว่า "บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมหนึ่งสมาคมใดมิได้" เป็นเสรีภาพของเขา เป็นสิทธิมนุษยชน เพราะฉะนั้นหลักนี้เป็นหลักทั่วไปที่คุ้มครองสิทธิของมนุษยชน พรรคการเมืองก็เป็นสมาคมการเมืองอันหนึ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อมาบังคับให้ต้องเป็นสมาชิก ก็ขัดต่อหลักใหญ่นี้

อีกประการหนึ่ง ที่ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญด้วย ก็คือว่าตามมาตรา ๙๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ว่า "สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ

LIRT Legislative Library Repository of Thailand

มอบหมายใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย" ถ้าหากว่าจะมีพระราชบัญญัติเลือกตั้งนี้บังคับว่า ผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทน คือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ก็เท่ากับว่าบังคับโดยกฎหมายให้อยู่ในอาณัติของพรรคการเมืองโดยตรงทีเดียวก็จะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนตามมาตรา ๙๗ นี้อย่างชัดแจ้งอีกประการหนึ่ง

เหตุผลอีกประการหนึ่ง คือตามร่างของรัฐบาลที่ได้เขียนมาบอกว่า "นอกจากลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันที่สมัครรับเลือกตั้งต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง" ได้เขียนจำกัดว่าต้องเป็นสมาชิกอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น ถ้าหากว่าเมื่อสมัครรับเลือกตั้งเสร็จแล้วเขาประกาศรับสมัครแล้ว จะออกจากพรรคการเมืองก็ได้ ไม่ทำให้เข้าลักษณะต้องห้ามนี้ เป็นการบัญญัติลักษณะต้องห้ามชั่วคราว ซึ่งจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญอีก เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๙ ได้บัญญัติไว้ว่าลักษณะต้องห้ามนี้อาจจะกำหนดเพิ่มขึ้นได้ในอนุมาตรา ๖ กำหนดว่า "ลักษณะอื่น หากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน" ก็อาจจะกำหนดลักษณะต้องห้ามอื่น ๆ นอกจากที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดเอาไว้แล้วได้อีกด้วย ด้วยกฎหมายเลือกตั้ง แต่ว่าเมื่อได้กำหนดขึ้นแล้วนี้ ลักษณะต้องห้ามนี้จะต้องอยู่ต่อไป เป็นการถาวร เมื่อบุคคลสมัครรับเลือกตั้งแล้ว เป็นสมาชิกผู้แทน เข้าลักษณะต้องห้ามนี้เมื่อใด จะต้องออกจากสมาชิกภาพตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๕ อนุมาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติว่า "มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๖ (๑)(๒)(๓) หรือ (๕) หรือมาตรา ๘๙ (๑) (๒) (๓) (๕) หรือ (๖)" มาตรา ๘๙ อนุมาตรา ๖ นั้นก็คือว่า ลักษณะอื่นที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งนี้เมื่อตามร่างที่เสนอมานี้บอกว่า ให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเฉพาะในวันที่สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อเขาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเขาก็ไปสมัครได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศรับสมัครแล้ว เขาก็ออกหรือว่าจะมาออกทีหลังเมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ไม่เป็นเหตุให้ต้องออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน ก็ขัดต่อที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า ถ้าต้องด้วยลักษณะต้องห้ามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งนั้นแล้วต้องออกจากสมาชิกภาพ เพราะฉะนั้นนี่เป็นการขัดขัดแจ้งทีเดียว มาบัญญัติเป็นลักษณะชั่วคราว ด้วยเหตุผลต่างๆ นั้น กระผมเห็นว่าเมื่อบัญญัติมาตรา ๑๙ นี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ [illegible] สภานี้แต่งตั้งขึ้นมาผู้ร่างรัฐธรรมนูญนี้ [illegible] การ และในกิจการต่างๆ แล้วก็ให้วุฒิสภาทำหน้าที่เพียงแต่ออกกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญของรัฐธรรมนูญ เพราะว่าเราสร้างส่วนประกอบของรัฐสภาให้สมบูรณ์โดยสร้างสภาผู้แทนขึ้นมาเรารัง ๆ จนกระทั่งขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติก็จะเสียชื่อแต่ไหน เสียแรงที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิปล่อยให้กฎหมายเลือกตั้งที่เป็นกฎหมายสำคัญนี้ออกไปโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้ เป็นการเสียหายอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นจึงเห็นด้วยว่าควรจะตัดมาตรา ๑๙ นี้ออก

นายทวี แรงขำ (ประธานกรรมาธิการ) : กระผมขอประทานโอกาสชี้แจงในนามรัฐบาลที่เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยมีมาตรา ๑๙ บัญหาที่ท่านสมาชิกอภิปรายว่ามาตรา ๑๙ นี้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น รัฐบาลขอประทานชี้แจงว่า บัญหานี้เป็นบัญหาสำคัญ และรัฐบาลก็ได้พิจารณาโดยถ่องแท้ว่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นระเด็นที่ได้พิจารณากันแล้วในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี แต่ว่าอย่างไรก็ตาม ในหลักที่ว่าอันใดจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ใช่กระผมชี้ ไม่ใช่คนนั้นชี้หรือไม่ใช่คนนี้ชี้ ผู้ที่จะพิจารณาเด็ดขาดนั้น คือคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญที่สภานี้แต่งตั้งไป เมื่อมีกรณีเกิดขึ้น ในชั้นนี้ก็อาจจะมีแต่เพียงบัญหาว่า ผู้นั้นผู้นี้เห็นว่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยเฉพาะมาตรานั้นนั้น ทางรัฐบาลขอกราบเรียนว่าได้พิจารณาเหมือนกันในบัญหานี้ และได้พิจารณาว่าไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นความเห็นของรัฐบาล มิฉะนั้นแล้วรัฐบาลจะเสนอมาหาได้ไม่ บัญหาที่ว่าขัดหรือไม่ขัด โดยเฉพาะในข้อที่ท่านสมาชิกได้ชี้แจงนั้นที่ว่าจะขัดต่อมาตราที่ว่า บุคคลย่อมมีเสรีในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองนั้น นั้นก็บัญญัติถึงเรื่องการที่

Legislative Institutional Repository of Thailand

บุคคลจะพึงรวมกันเป็นพรรคการเมือง หรือไม่รวมกันเป็นพรรคการเมือง แต่บัญหาเรื่องการเลือกตั้งการสมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นอีกบัญหาหนึ่ง ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้นานาประการ และยังมีบทเพิ่มเติมที่จะให้กฎหมายเลือกตั้งนั้นกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมก็ได้ หรือกำหนดลักษณะต้องห้ามเพิ่มเติมก็ได้ ในการที่กำหนดเพิ่มเติมนี้ก็อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญนั้น ๆ ถ้าจะดูว่าขัดต่อสิทธิมนุษยชนนั้น ก็เป็นอีกบัญหาหนึ่ง ซึ่งถ้าหากว่าได้กำหนดข้อห้ามใด ๆ ก็ตาม หรือกำหนดคุณสมบัติอย่างใดก็ตาม ก็ย่อมจะไปกระทบถึงบัญหาที่ไปตัดโอกาสต่อสิทธิของบุคคลอื่นที่พึงมีพึงได้นั้น จะเรื่องอายุก็ดี เรื่องสัญชาติก็ดี เรื่องใด ๆ ก็ดี ก็ย่อมมีด้วยประการทั้งปวง บัญหาเรื่องนั้นนั้น ที่รัฐบาลเสนอมาก็โดยพิจารณาในแง่ที่ว่า ในระบบของการเมืองนี้ รัฐบาลใคร่จะส่งเสริมสนับสนุนให้กิจการของพรรคการเมืองเป็นไปโดยลักษณะที่มั่นคงแข็งแรงตามเจตนารมณ์ที่เราประสงค์ กระผมก็ได้กราบเรียนชี้แจงต่อสภานี้เมื่อวันเสนอหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วว่า การที่มีข้อเงื่อนไขที่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ก็โดยมีความรู้สึกอยู่ว่าจะเป็นประโยชน์ในแง่ที่จะอุปการให้พรรคการเมืองนี้ได้ดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยสู่ความสำเร็จเรียบร้อยได้ดีขึ้นตามทรรศนะของรัฐบาล ก็ถูกละบุคคลย่อมมีทรรศนะต่าง ๆ กัน ไม่มีบัญหาอย่างที่กระผมกราบเรียนแล้ว แต่ทรรศนะของรัฐบาลในการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เช่นนั้น ก็ทรรศนะในทางนั้น บัญหาเรื่องการที่พรรคการเมืองจะเกิดขึ้นในประเทศไม่ว่าประเทศใดนั้น ก็ย่อมมีวิวัฒนาการต่างกัน ก็เป็นความจริงอยู่ว่า ประเทศนั้นมีอย่างนั้น ประเทศนี้มีอย่างนี้ และก็การที่กำเนิดขึ้นของสิ่งต่าง ๆ นั้น ท่านที่เคารพทั้งหลายก็คงจะมองเห็นได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกำหนดขึ้นในเรื่องใด ๆ ก็ตาม ก็อาจจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติเองก็ได้ แล้วมีวิวัฒนาการไปจนสู่จุดหมายปลายทางที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ในเรื่องพรรคการเมืองนี้นั้น ก็อาจจะเกิดเป็นอย่างนั้นก็ได้ แต่ว่าเป็นอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ที่ว่าการเกิดของสิ่งต่าง ๆ นั้น

CIRT
Digital Intellectual Repository of Thailand

บางที่เกิดขึ้นโดยกฎหมาย เพราะฉะนั้นในประเทศเรานี้ ตามที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้นมา ซึ่งสภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นก็โดยเหตุที่ว่าพรรคการเมืองนั้น สำหรับเมืองไทยเกิดขึ้นโดยกฎหมาย ซึ่งในหลายประเทศก็ไม่มี เขาเกิดขึ้นโดยสภาพของเขาเองก็มีอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มีส่วนที่จะประคับประคองอุปการให้พรรคการเมืองนั้นเป็นเครื่องมือเครื่องกลไกของการดำเนินการทางการเมืองในรัฐให้บรรลุความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ จึงได้เขียนกฎหมายเลือกตั้งนี้เป็นการสนับสนุนอุปการการดำเนินการของพรรคการเมืองไปในทางที่กราบเรียนมานั้น ที่กราบเรียนมานั้นนั้น รัฐบาลนี้ยอมเคารพต่อสภานี้ ก็เป็นเรื่องที่รัฐบาลเสนอแนวและความคิดในการที่จะจรรโลงการดำเนินการทางการเมืองนี้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย โดยกำหนดว่า เอาเรื่องของพรรคการเมืองขึ้นมาเกี่ยวข้องด้วยในการสมัคร ได้คำนึงแล้วว่าไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นจึงเสนอท่านประธานที่เคารพเพื่อได้ทราบตามที่รัฐบาลได้พิจารณามา ได้คำนึงถึงปัญหานี้มิใช่ว่าไม่ได้คำนึง ส่วนที่รัฐสภาจะมีทรรศนะหรือความคิดเห็นอย่างไร หรือมีมติอย่างไร รัฐบาลนี้เคารพต่อมตินั้นเป็นมติที่สูงสุดของชาติ

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าก็เป็นผู้หนึ่งที่แปรญัตติตามที่กรรมาธิการได้ลงมติให้ตัดมาตรานี้ออกคนหนึ่ง เหมือนกัน ปัญหาเรื่องมาตรา ๑๙ จะขัดหรือไม่ขัดรัฐธรรมนูญนี้ ข้าพเจ้าตกอยู่ในฐานะที่ต้องเอา plaster ปิดปากพูดไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าได้รับเกียรติแต่งตั้งเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้ามีความเห็นของข้าพเจ้าเหมือนกัน แต่ข้าพเจ้าพูดไม่ได้ ขัดหรือไม่ขัด แล้วก็การพูดถึงหากจะใช้สิทธิในฐานะเป็นสมาชิกพูดได้ก็ไม่ควรพูด เพราะความเห็นเปลี่ยนได้ในเมื่อฟังความเห็นคนอื่นแล้ว เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดนี้ ข้าพเจ้าไม่ขอพูด แต่ข้าพเจ้ามีข้อที่จะกราบเรียนท่านประธานเพื่อเป็นข้อคิดแก่ท่านสมาชิกทั้งหลายว่ามาตรา ๑๙ นี้แม้จะไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ สมมติว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ สมควรบัญญัติหรือไม่ ข้าพเจ้าคำนึงเสมอข้าพเจ้ามีความคิดอย่างเดียวกับท่านสมาชิกที่อภิปรายมาก่อนข้าพเจ้าบางท่าน

TIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

ว่าเราต้องสนับสนุนการมีพรรคการเมือง สนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นปึกแผ่น แต่วิถีทางสนับสนุนนั้นต้องแนบเนียน ต้องรัดกุมทำแล้วต้องเป็นผล - ไม่ใช่ว่าเขียนไว้เป็นเงา ๆ ให้ใผ่ผันกัน เราอ่านร่างมาตรา ๑๙ ให้ดีแล้ว ก็เป็นดังที่ท่านสมาชิกผู้แปรญัตติท่านหนึ่งที่อภิปรายก่อนข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ คือบังคับให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเฉพาะในวันที่สมัคร คือวันยื่นใบสมัคร เมื่อได้ยื่นใบสมัครในขณะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว รุ่งขึ้นลาออก ก็ไม่เสียคุณสมบัติอะไร ไม่ต้องห้ามอะไร นี่เป็นคล้าย ๆ กับของเล่นของเด็ก ทำไมร่างมาตรา ๑๙ จึงเขียนเช่นนั้น ขอให้เราไตร่ตรองให้ดี ทำไมเขียนเช่นนั้น เพราะว่ามาตรา ๑๙ นี้เขียนโดยอาศัยอำนาจที่ได้มาจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๙ ที่ว่าบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งคือ (๑) ... (๒) ... (๓) ... (๔) ... (๕) ... แล้วก็ (๖) ลักษณะอื่นหากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ก็มาตรา ๘๙ ไปพูดถึงบุคคลที่ห้ามไม่ให้สมัครก็เป็นระยะที่ว่าเป็นข้อวิบัติในขณะสมัคร ดังนั้นมาตรา ๑๙ ก็ต้องเขียนเอาความวิบัติของบุคคลนั้นในขณะสมัคร จะไปเขียนเลยว่า ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตลอดไปจนถึงวันเลือกตั้งก็เขียนไม่ได้ เพราะเกินมาตรา ๘๙ ท่านจึงเขียนกันแค่นี้ แล้วท่านก็เขียนต่อไปไม่ได้ ว่าผู้ใดรับเลือกตั้งได้แล้วไปลาออกจากพรรค ละให้พ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ก็เขียนไม่ได้ เพราะการพ้นสภาพจากสมาชิกสภาผู้แทนนั้นเป็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๕ ซึ่งมีอยู่ ๖ ประการด้วยกัน จะไปเขียนกฎหมายอะไรเพิ่มเติมก็เขียนไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่เขียกร่างกฎหมายฉบับนี้ ต้องผูกมัดให้จำกัดอยู่ให้เขียนได้เฉพาะวันยื่นใบสมัคร เขียนอย่างอื่นไม่ได้ เรื่องที่จะบังคับให้คนคงอยู่ในพรรคการเมืองเพื่อรักษาเสถียรภาพพรรคการเมืองนั้นมีตัวอย่างในประเทศอื่นใกล้เคียงกับเราเกาหลีนี่เขามีรัฐธรรมนูญที่เดียว สมาชิกสภานี้นับแต่วันเลือกตั้งมา ได้รับเลือกตั้งมาตลอดเวลาดำรงสมาชิกภาพต้องเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ถ้าพ้นจากสมาชิกภาพไปแล้ว ขอโทษ พ้นจากสมาชิกภาพแห่งพรรคการเมืองแล้วก็ต้องพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนด้วย ตัวอย่าง

Legislative Institutional Repository of Thailand

เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มี ชั้นหัวหน้าพรรคซึ่งมีเสียงข้างมากของเกาหลีลาออกจากพรรค ก็เลยพ้นจากสภาพสมาชิก กฎหมายเช่นนั้นเขาศักดิ์สิทธิ์ ถ้าอย่างนั้นเราเขียนทำไม เราเขียนขึ้นต้น คุณมีสิทธิ์เท่านั้น แต่ไม่ลงเอย บอกว่าเพียงวันยื่นใบสมัครต้องเป็นสมาชิก หลังจากนั้นเป็นอย่างไรช่างมัน เขียนไว้ทำไม เขียนแล้วไม่ศักดิ์สิทธิ์ สงท้ายก็จะเป็นอย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งอาวุโสของเราคนหนึ่งว่า จะกลายเป็นอื่นไป ซึ่งจะเป็นเรื่องน่าเอนจอนาถ

ในประการที่ ๒ สมมติอีกว่า มาตรานี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ สมควรบัญญัติไหม เราอย่าลืมว่า มาตรา ๑๙ นี้อาศัยอำนาจมาจากมาตรา ๘๙ แห่งรัฐธรรมนูญ อนุมาตรา ๖ "ลักษณะอื่นหากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน" ที่นี้เรามาสำรวจดูซิว่า มาตรา ๘๙ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ มีหลักอะไรที่เขาบัญญัติการขาดคุณสมบัติ การขาดลักษณะหลาย ๆ ประการอะไรบ้าง และแต่ละอันนะ มีลักษณะเป็นอย่างไร มีสภาพเป็นอย่างไร

๑. ติดยาเสพติดให้โทษ ท่านจะเห็นได้ว่า คนเราเกิดมาแต่ง ๆ นี่ไม่ได้ติดยาเสพติด ติดยาเสพติดนี่มาติดทีหลัง แล้วเห็นได้ทีเดียว คนติดยาเสพติดให้โทษนี่เป็นบุคคลพึงรังเกียจอย่างยิ่ง ไม่สมควรมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทน จึงได้ห้ามไว้

๒. ตาบอดทั้งสองข้าง คนเกิดมาตาก็ไม่บอด โดยสภาพที่เกิดมา มาบอดทีหลัง หรือแม้แต่บอดแต่กำเนิด ก็เป็นข้อวิบัติ ทำให้ขัดข้องต่อการดำเนินการในสภา

ประการที่ ๓ เป็นบุคคลสติไม่สมประกอบ ซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี คนเกิดมาก็ไม่ได้สติไม่สมประกอบ มาสติไม่ดีทีหลัง มันเกิดวิบัติ

๔. เคยต้องคำพิพากษาโทษให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป โดยพ้นโทษยังไม่ถึง ๕ ปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท คนเกิดมาก็ไม่ติดคุกติดตรางไปติดคุกทีหลัง ก็เป็นข้อวิบัติ

๕. เป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนประจำ หรือตำแหน่งประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง คนเกิดมาก็ไม่ใช่เป็นข้าราชการ ไปเป็นทีหลัง แต่เป็นทีหลังนั้น หมายความว่าตำแหน่งราชการนั้น ถ้าให้

Legislative Institutional Repository of Thailand

สมัครในขณะที่เป็นข้าราชการอยู่ก็เสียความยุติธรรม ความเป็นข้าราชการไม่ใช่ของร้ายในตัวของมัน แต่ว่าถ้ายอมให้คนที่ยังเป็นข้าราชการอยู่ในขณะมาสมัครนี้ เป็นภัยต่อสังคม ไม่ยุติธรรมต่อคนอื่น อะไรอย่างนี้ จึงเป็นข้อที่น่ารังเกียจทั้งนั้น แต่คนที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองน่ารังเกียจหรือพรรคการเมืองที่ตั้งกัน อย่าว่าแต่เป็นดอกเห็ด ๒ พรรค ๓ พรรคที่ได้รับความนิยมจากราษฎรส่วนมากนั้น ข้าพเจ้าอาจจะไม่เห็นด้วยในนโยบายก็ได้ ข้าพเจ้าอาจจะรังเกียจกรรมการเห็นหัวหน้าพรรคก็ได้ หรือข้าพเจ้าเข้าไปแล้ว ข้าพเจ้าไปพบสิ่งไม่ดี ข้าพเจ้าลาออกก็ได้ นี่เป็นสิทธิของมนุษย์ จะเข้าหรือไม่เข้า จะออกหรือไม่ออก ทีนี้เราบอกว่าถ้าใครไม่อยู่ในพรรคการเมือง ซึ่งเกิดมาก็ไม่ได้เคยอยู่ในพรรคการเมือง ธรรมชาติแล้วบอกว่า ถ้าไม่เข้าอยู่ในพรรคการเมืองแล้วสมัครไม่ได้ข้าพเจ้าว่ามันไม่สอดคล้องกับหลักการใหญ่ ๆ แห่งข้อวิบัติที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๘๙ โปรดฟังให้ดี ข้าพเจ้าไม่ได้บอกว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าว่าไม่สอดคล้องกับลักษณะที่เราหยิบยกมาบัญญัติเอาไว้ ถ้าแม้ว่าเราต้องการให้ผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองสมัครเท่านั้นแล้ว ข้าพเจ้าว่าไม่ใช่เขียนในกฎหมายเลือกตั้ง ต้องไปเขียนในรัฐธรรมนูญแล้วต้องเขียนด้วยว่า เวลาสมัครก็ต้องเป็นระหว่างเลือกตั้งก็ต้องเป็น ตลอดเวลาดำรงสมาชิกภาพก็ต้องเป็น ผู้ใดพ้นจากสมาชิกพรรคการเมือง ผู้นั้นหมดสมาชิกภาพจากสภาผู้แทน นั่นจึงจะสมบูรณ์ และจะเป็นเครื่องบำรุงพรรคได้อย่างจริงจัง ไม่ใช่เขียนไว้หลอกเด็ก อย่างร่างมาตรา ๑๙ ตามร่างเดิมนี้ ข้าพเจ้าขอกราบเรียนท่านประธานว่า เมื่อเราอภิปรายกันไป ๆ น่ะ เราอย่าไปหลงเข้าพงเข้าป่าว่า เราเพียงต้องการให้เป็นสมาชิกพรรค แล้วเรากลับมาตรา ๑๙ เราต้องดูว่า เมื่อพ้นคืนชีพแล้ว มันมีผลอย่างไร อย่าลืมว่าไม่อยู่ในสิทธิในอำนาจของสมาชิกคนใดที่จะไปแก้ร่างเดิมได้อีกถ้าคืนต้องคืนมาทั้งตุ้น ตัดออกต้องตัดออกทั้งตุ้น มี ๒ ประเด็นเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องแก้ เมื่อคืนมาแล้วปฏิบัติไม่ได้หรือได้ไม่ดี หรือเป็นแต่เพียงของหลอกเด็กเช่นนั้น คืนมาทำไม ถ้าท่านอยากให้เป็นการสนับสนุนพรรคการเมือง เอาซิ มาเสนอญัตติแก้รัฐธรรมนูญกันเดี๋ยวนี้ก็เอา แล้วมาอภิปรายกันใหม่ ว่า

Legislative Institutional Repository of Thailand

ต้องคงอยู่ในพรรคการเมือง สมาชิกทุกคนต้องเป็นพรรคการเมือง พวกเราก็เข้าพรรคการเมืองกันให้หมดที่ ประการสุดท้าย ทำไมเราต้องไปเกณฑ์ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนนี้ต้องอยู่ในพรรคการเมือง แต่มีกฎหมายฉบับใดบอกว่าสมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีที่ไหน รัฐธรรมนูญก็ไม่มี กฎหมายก็ไม่มี เพราะฉะนั้นผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้แทนนี้ถูกกีดกันเสียด้านหนึ่ง ผู้ที่เข้ามาเป็นวุฒิสภาไม่ต้องถูกกีดกันทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า เราเป็นผู้แทนปวงชนด้วยกัน เสมอภาคกันไหม เราเป็นวุฒิสภา เราเป็นผู้ใหญ่ อย่าไปห้ามเขาในเมื่อเราไม่ห้ามตัวเอง

นายทวี แรงขำ (ประธานกรรมาธิการ): กระผมจำเป็นต้องลุกขึ้นกราบเรียนสภาเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย โดยเหตุที่ท่านผู้อภิปรายมีข้ออภิปรายทำนองว่ารัฐบาลเขียนมาตรานี้เหมือนหลอกเด็ก แต่ความจริงนั้นรัฐบาลได้พิจารณาและเขียนขึ้นไม่มีเจตนาที่จะไปหลอกลวงใคร โดยเงื่อนไขที่จะได้กราบเรียนต่อไปนี้ ปัญหาเรื่องที่จะได้บัญญัติขึ้นมาในลักษณะที่กล่าว คือบังคับในวันสมัครรับเลือกตั้งนั้น ทั้งนั้นโดยเจตนาที่แท้จริงแล้วละก็ประสงค์อย่างยิ่งที่จะให้เป็นลักษณะต้องห้ามตลอดกาล แต่ก็มีอุปสรรคบางประการถ้าทำเช่นนั้น ในเมื่อผู้นั้นได้รับเลือกตั้งมาจากจังหวัดใดก็ตาม แล้วบังเอิญไม่ใช่ปัญหาเรื่องลาออกไม่ใช่ปัญหาเรื่องตายจะออกอย่างที่ท่านว่า บังเอิญมาถูกขับออกจากพรรคการเมือง พ้นจากสมาชิกภาพ ดังนี้แล้วก็จะเป็นเรื่องที่ผู้นั้นจะต้องขาดจากสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งราษฎรได้ลงคะแนนเลือกตั้งมา เราควรจะเคารพสิทธิของประชาชนผู้เลือกตั้งในการที่เขาเลือกตั้งผู้ใดเข้ามา เพราะฉะนั้นการที่บัญญัติในเรื่องนี้ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามเฉพาะในวันเลือกตั้ง ก็โดยเหตุประการฉะนี้ที่ได้คำนึงเพื่อแก้ไขเหตุการณ์นั้น ที่นี้ก็บัญหาที่ว่า ในการที่บุคคลย่อมจะมีเสรีภาพในการที่จะเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองนี้อย่างใดก็ได้ ก็จริง เราก็เคารพ เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมเป็นทางที่จะสอดคล้องกับที่ท่านว่า คือว่า ถ้าไม่พอใจก็ลาออกไปจากพรรคนั้นแล้วก็ย่อมจะไม่พ้นจากภาวะในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งราษฎรได้เลือกตั้งเข้ามา ก็ไม่อยากจะให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนที่ได้เลือกตั้งบุคคลใดเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ที่นี้บัญหาถ้าจะกล่าวว่า ดูเหมือนเป็นเรื่องเล่น ๆ หรือหลอกเด็ก ท่านองที่ว่าบังคับให้เป็นเฉพาะวัน

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

นั้น เราควรจะเคารพต่อบุคคลที่อยู่ในฐานะที่ได้รับเลือกตั้งมา ที่เป็นสมาชิกมา บุคคลนั้นควรจะเป็นบุคคลที่มั่นคง เป็นบุคคลที่ได้ไปณรงค์หาเสียงในทางที่เอานโยบายของพรรคไปแสดงต่อประชาชนจนเขาได้รับเลือกตั้งมา แล้วก็อยู่ ๆ โดยไม่มีเหตุผลจะสลัดต่อคำพูดหรือคำกล่าวต่อประชาชน โดยที่นึกจะออกก็ออกตามชอบใจอย่างนั้น เราควรจะให้ถือเสียว่าเป็นเรื่องที่บุคคลผู้นั้นควรจะปฏิบัติได้เพียงใด ที่จำเป็นต้องกราบเรียนนี้ก็โดยเหตุที่ว่า มิได้ร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาเป็นของเล่น ๆ แต่ร่างมาโดยที่มีหลักการและแบบของบางประเทศแต่นั้นตึงเกินไป เราก็เอาเพียงสายกลางอย่างที่กราบเรียนนี้

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า มาตรา ๑๙ นี้ควรจะให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการตัดออกหรือว่าจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล ท่านผู้ใดเห็นว่าควรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการตัดออก โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๐ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๘ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ตัดมาตรา ๑๙ ออกตามที่คณะกรรมาธิการเสนอมา ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๒ มีการแก้ไข

นายสานนท์ สายสว่าง : มาตรา ๒๒ กระผมเป็นผู้แปรญัตติเกี่ยวกับจำนวนเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งร่างเดิมนั้นร่างมาว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องวางเงินประกันสมัคร ๕,๐๐๐ บาท กระผมเห็นว่า กฎหมายเก่า ๆ นั้นเราก็มีเพียง ๓,๐๐๐ บาท การที่เราไปขึ้นขึ้น ๕,๐๐๐ บาท ครั้งหนึ่งนี้รู้สึกว่าคนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งมีความรู้เพียง ป. ๔ ซึ่งท่านเปิดเสรีภาพให้เข้าเต็มที่ ซึ่งเขามีประสพการณ์ที่จะมาทำงานให้แก่ประเทศชาติ แต่บังเอิญเขายากจนไม่มีเงินทอง เพราะเขามุ่งที่จะรับใช้ประเทศชาติไม่ใช่มาคิดมากอบโกยหาเงินส่วนตัว แล้วเขาจะเอาเงินที่ไหนมาสมัครตั้ง ๕,๐๐๐ บาท เพราะฉะนั้น

Legislative Institutional Repository of Thailand

กระผมเห็นว่าขนาด ๓,๐๐๐ บาทนี่เป็นมาตรฐานว่าคนธรรมดาที่จะเล่นการเมืองอันพึงควรจะหามาวางประกันได้ เพราะฉะนั้นถ้าจะเปิดเสรีภาพจริง ๆ กระผมว่าไม่ควรเอาเลย เหมือนอย่างท่านเปิดเสรีภาพเอา ป. ๔ เพื่อจะส่งเสริมประชาธิปไตยก็อย่าไปเอาเสียเลยซิ อย่างนี้ท่านส่งเสริมคนมีเงิน กีดกันคนจนแต่มีความสามารถ แล้วท่านจะอ้างว่าเป็นประชาธิปไตย เพื่อจะส่งเสริม ม. ๖ แล้วไม่เป็นประชาธิปไตย เอาเงิน ๕,๐๐๐ บาท นี่แหละเป็นประชาธิปไตย คนรวย ๕,๐๐๐ บาทเป็นคนดีมีเกียรติแต่คนไม่มีเงินมาวางเป็นคนไร้เกียรติไม่มีความสามารถ เอาอะไรมาอ้างว่าเป็นประชาธิปไตยของท่านที่อ้างว่า ป. ๔ กับ ม. ๖ เพราะฉะนั้นกระผมขอกราบเรียนว่ามาตรฐานพอสมควร มีบ้าง ไม่มีเสียเลยก็ไม่ถูก เอาสัก ๓,๐๐๐ บาทครับ กระผมขอกราบเรียนยืนยันที่กระผมแปรญัตติ อย่าไปเห็นกับคนรวยดีกว่าคนจนเลยครับ แล้วกฎหมายที่แล้วก็ ๓,๐๐๐ บาทครับ ถ้าท่านเอา ๕,๐๐๐ บาท ท่านจะแสดงว่าเงินตราไทยตก จึงต้องเพิ่มขึ้น ค่าน้ำเงินใช้ไม่ได้ จึงต้องเพิ่มเข้าไป เพราะฉะนั้นกระผมขอกราบเรียนกฎหมายเก่าก็ ๓,๐๐๐ บาท กฎหมายใหม่ก็ควรจะ ๓,๐๐๐ บาท ขอท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายเอาเป็นประกันไว้เพียง ๓,๐๐๐ บาทเถอะครับ เป็นการเหมาะสม

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการขอกราบเรียนถึงเหตุผลที่ร่างเกี่ยวกับจำนวนเงินประกันไว้จะเป็น ๕,๐๐๐ บาทดังเดิมนั้น และไม่ได้แก้ไขไปตามผู้ขอแปรญัตติ แต่คณะกรรมาธิการได้พิจารณาเห็นว่า จำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาทนั้นเป็นจำนวนที่เหมาะสมสำหรับภาวะปัจจุบัน และนอกจากนี้คณะกรรมาธิการได้คำนึงถึงว่าเกี่ยวกับการทำความสะอาด การปิดโปสเตอร์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ นั้น ร่างรัฐบาลนั้นเองได้บังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องจัดการลบหรือทำความสะอาดเกี่ยวกับการปิดประกาศโฆษณาให้เรียบร้อย แต่คณะกรรมาธิการเห็นว่าจะเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยไม่จำเป็น จึงได้คงจำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาทไว้ และนอกจากนั้นเมื่อได้เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติฉบับก่อนแล้ว พระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้กำหนดจำนวนเงินไว้ ๓,๐๐๐ บาท

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

จริง แต่จะริบเงินจำนวนนั้นถ้าหากว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับคะแนนถึง ๒๐ เปอร์เซนต์หรือร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้ที่มาลงคะแนนเสียงแต่ตามร่างใหม่นี้เราได้ลดเปอร์เซนต์ลงไปเพียง ๑๐ เปอร์เซนต์เท่านั้น ถ้าหากว่าได้คะแนนไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซนต์จึงจะริบเงินประกันนั้น นี่จะเห็นได้ว่าถึงแม้จะเพิ่มจำนวนเงินขึ้นไป แต่ก็ได้ลดเปอร์เซนต์ที่จะริบเงินประกันนั้นให้ต่ำลง เพื่อเปิดโอกาสให้คนไม่ต้องถูกริบได้ง่ายขึ้น

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช: กระผมอยากจะขอเรียนถามคณะกรรมาธิการ คือกระผมเห็นว่าในมาตรานี้ได้มีการแก้ไข คำว่า "เลขหมาย" ตัดคำว่า "เลข" ออก แล้วเติม "เครื่องหมาย" นี้กระผมออกจะไม่เข้าใจ คือเข้าใจแต่โดยเดา กระผมคิดว่ากรรมาธิการคงจะแก้คำนี้เพื่อให้กินความถึงจุด ๆ ที่ประกอบกับเลขหมาย แต่ถ้าไปแก้อย่างนี้แล้ว กระผมเห็นว่าทำให้เกิดความเข้าใจสับสน คำว่า "เครื่องหมาย" นี้ อาจจะไม่เกี่ยวกับเลขเลยก็ได้ อย่างกระผมไปสมัครผู้แทนหรือ กระผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด กระผมคิดจะแหวกแนว มันก็ไม่ผิดกฎหมาย คือกำหนดให้ผู้สมัครเขียนรูปสัตว์เป็นเครื่องหมายประจำตัวมา ตามปีนักษัตร อย่างกระผมเกิดปีกุน กระผมก็มีเครื่องหมายเป็นรูปหมู แล้วก็เอาไปทำเป็นบัตรเลือกตั้ง ก็น่าจะแปลได้ คือกระผมเข้าใจ เข้าใจว่ากรรมาธิการเขียนอยากจะให้รวมไปถึงจุด ๆ สำหรับคนที่ดูตัวเลขไม่ออก จะได้นับเอา แต่ก็เนื่องในตัวเลข ถ้าหากว่าเขียนว่า "เลขหมาย" แล้วมีจุดประกอบสำหรับให้นับถูก กระผมเห็นว่าไม่ผิด น่าจะทำได้ แต่ถ้าไปเขียนเครื่องหมายแล้ว เกรงจะเกิดความเข้าใจผิดสับสนกันไปใหญ่

นายทวี แรงขำ (ประธานกรรมาธิการ) : ขอประทานชี้แจงในนามกรรมาธิการ คือเมื่อสภานี้ได้ลงมติเรื่องการเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขตเช่นนี้แล้ว ปัญหาในเรื่องการดำเนินการเลือกตั้งก็จะต้องมีเปลี่ยนแปลงไปบ้าง และเฉพาะในเรื่องเครื่องหมายผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่เดิม ๆ มานั้นเราใช้คำว่า "เครื่องหมาย" และเครื่องหมายนั้นนั้นกำหนดโดยกฎกระทรวงและกฎกระทรวงก็ออกมากำหนดมามีจุด ๆ ดังที่ว่านั้นแล้วก็มีเลขประกอบ แต่ว่าถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นไปในลักษณะแบ่งเขต อย่างที่ได้โต้เถียงกันนั้นแล้ว และร่างของกรร-

CIRT Digital Repository of Thailand

มาธิการที่ไพ้แก้มา คือถ้าเป็นเรื่องแบ่งเขตก็ใช้เครื่องหมายได้ ถ้าเป็นเรื่องรวมเขตแล้วต้องใช้เลขหมาย ขอประทานโทษเพราะเหตุว่าถ้าเป็นเรื่องรวมเขตแล้วละก็ใช้เครื่องหมายที่จะมีจุด ๆ ดังนั้นอาจจะไม่พอเพียงกับจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ยกตัวอย่างเช่นในจังหวัดพระนครซึ่งจะมีการเลือกตั้งได้ถึง ๑๕ คน ขอให้คิดดูก็ได้ ว่าผู้สมัครจะมีกี่คน อย่างน้อยก็คงจะถึง ๓๐๐ คน เมื่อถึง ๑๐๐ คนแล้วเราจะไปใส่จุดอย่างที่ว่านั้นในดวงตราไปรษณีย์เล็กนิดเดียวย่อมจะไม่พอ อย่างที่ท่านทั้งหลายก็ได้ประสบมาแล้ว ทางรัฐบาลก็ได้พิจารณาว่า ถ้าเป็นการเลือกตั้งรวมเขตนี้แล้วก็อาจจะต้องเอาแต่เฉพาะเป็นเลขหมาย ขอแก้เป็นเลขหมายจากเครื่องหมายทุกแห่งเลย เพราะฉะนั้นนี่เป็นผลของการแก้ไขในมติที่สภานี้ได้ผ่านไป โดยจะต้องใช้เลขหมายแทนเครื่องหมายตลอดกาล

นายสานนท์ สายสว่าง : กราบมาตรานี้มีสองประเด็นครับ กระผมยังยืนยันเรื่องเงิน ๓,๐๐๐ บาทอยู่ คือกระผมยังรู้สึกว่าสมาชิกนี้ยังพยายามส่งเสริมให้คนมีเงินเท่านั้นเข้ามานั่งในรัฐสภา กระผมยังยืนยัน ๓,๐๐๐ บาทอยู่ครับ ถ้าท่านสมาชิกเห็นว่าคนมีเงินดีกว่าคนจนก็เอา ๕,๐๐๐ บาท ถ้าเห็นว่าพอไปได้ก็เอา ๓,๐๐๐ บาทอย่างกระผม เพราะฉะนั้นกระผมยังยืนยันมติที่กระผมแปรญัตติไว้ครับ

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า ในเรื่องเงินประกันนี้ควรจะให้เป็นไปตามที่มีผู้แปรญัตติหรือว่าจะให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรให้เป็นไปตามที่มีผู้แปรญัตติ คือ ๓,๐๐๐ บาทโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล คือ ๕,๐๐๐ บาท โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๖ คน)

ประธานวุฒิสภา : ส่วนมากแล้วท่าน ฉะนั้นเป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล คือ ๕,๐๐๐ บาท

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการต้องขอประทานอภัยเป็นอย่างมากที่ได้มีข้อ

CULIRT Digital Repository of Thailand

บกพร่องเกี่ยวกับการพิมพ์ ในร่างที่เจ้าหน้าที่ได้แจกสำหรับพิจารณาตามระบบรวมเขตนั้น คำว่า "เครื่องหมาย" ขอแก้เป็น "เลขหมาย" ทุกมาตราและทุกแห่ง เพราะเหตุว่าถ้าใช้ระบบแบ่งเขตแล้วเป็นเรื่องเครื่องหมาย แต่เมื่อกลับมาใช้ระบบรวมเขตแล้วต้องเป็นเลขหมายครับ นี่มีการผิดพลาดในการพิมพ์ขอขอบคุณท่านสมาชิกที่ท้วงด้วย

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ นัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๒๓ มีการแก้ไข มาตรา ๒๔ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๓ ทะเบียนผู้เลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๒๕ มีการแก้ไข

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : เมื่อตะกี้นี้กระผมได้ยื่นขึ้นก็เกี่ยวกับมาตรา ๒๔ คือว่าเนื่องจากการแจกร่างมาในปัจจุบันทันด่วนนั้น ถ้าเทียบดูแล้วกับมาตรา ๒๔ ซึ่งเป็นร่างที่กรรมาธิการแก้ไขไว้ก็รู้สึกว่าไม่ตรงกัน ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด มาตรา ๒๔ บอกว่า ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งไม่รับสมัคร ผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ศาลากลางจังหวัดตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น แล้วก็ร่างที่ได้รับมาเดี๋ยวนี้ไม่มีข้อความที่ว่านี้กลับไปใช้ข้อความเดิมในตอนนี้กระผมไม่เข้าใจ จะเป็นเพราะเหตุว่าร่างนี้ได้ส่งมาให้เพื่อรู้ล่วงหน้าหรืออย่างไร กระผมไม่ทราบ

ประธานวุฒิสภา : ขอให้ทางกรรมาธิการชี้แจง

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : สำหรับมาตรา ๒๔ ที่คณะกรรมาธิการไม่ได้แก้ไขนั้น เพราะเหตุว่าเป็นระบบรวมเขต แต่ตามมาตรา ๒๕ ของร่างแบ่งเขตนั้นเป็นเรื่องที่ในจังหวัดหนึ่งอาจจะมีหลายเขต และการยื่นคำร้องคัดค้านนั้นเองให้ยื่นต่อศาลที่กำหนดไว้ว่าเป็นศาลจังหวัดที่ศาลากลางจังหวัดตั้งอยู่ที่นี้เมื่อเป็นรวมเขตแล้วเขตจังหวัดทั้งเขต ใครอยู่ในจังหวัดนั้นก็ยื่นต่อศาลจังหวัดได้เพราะฉะนั้นต้องยึดถือตามร่างเดิมของรัฐบาล จะแก้ไปตามร่างที่แบ่งเขตไม่ได้

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : เรื่องนี้กระผมไม่เข้าใจ คือว่าไปกะว่าเป็นเรื่องรวมเขต ข้อความจะต้องเป็นไปตามนั้น อย่างนี้มันไม่ถูก คือว่าถ้าพูดกันอย่างแท้จริงแล้วละก็ ข้อความที่

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

กรรมาธิการเขาแก้ไว้นั้น ถ้าหากว่าไม่มีใครคัดค้านแล้วต้องเป็นไปอย่างเดิมทุกตัวอักษร และมาอธิบายกันแบบนี้กระผมไม่เข้าใจ ถ้าจะขอแก้ก็แก้ไป กระผมไม่ว่าอะไร เพราะเหตุว่ากฎหมายเลือกตั้งออกไปแล้ว ถ้ามีอะไรผิดสักเล็กน้อยละก็เป็นที่น่าเสียใจ เพราะเหตุว่ารู้แล้วว่าเราร่างกันนี้ร่างกันด้วยความเร่งรีบ และสามารถเสนอร่างใหม่เข้ามาโดยบัดจุบันทันด่วน เป็นท่านองจะรู้ว่ามีรวมเขตเป็นของแน่ ก็ทำไมไม่แก้มาให้หมด เพราะฉะนั้นก็เป็นข้อสังเกตอย่างนี้ ถ้าแก้ก็แก้อย่าคลุมมาแบบนั้น ถ้าอย่างนั้นกรณีรวมเขตที่เอากันหมด ข้อความอะไรก็ได้ทั้งนั้น ถ้าเป็นกรณีรวมเขต ถ้าอย่างนี้ไม่ใช่แน่

ประธานวุฒิสภา : ข้าพเจ้าอยากจะเรียนให้ทราบว่า มาตรา ๖ นี้ไม่รู้ว่าจะแบ่งเขตหรือรวมเขต เพราะว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แก้ตามที่ว่า ให้แบ่งเขต ที่นี้พอมาตรา ๖ แก้ไขให้รวมเขตเท่านั้นก็กระเทือนไปหลายมาตราเหลือเกิน เพราะฉะนั้นก็ว่าไป อันไหนควรแก้ คือต้องคงกลับตามร่างเดิมเรื่องเท่านั้นเอง

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : ที่กระผมกราบเรียนก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นการรบกวนเวลาของสภานักหรอก แต่เพราะเหตุว่าตามมาตรา ๒๔ ของเดิม ถ้าไม่มีอะไรเป็นอย่างอื่นแล้วก็จะต้องเป็นไปอย่างนั้น ที่นี้ก็เขียนแก้ ศาลากลางจังหวัดแล้วก็ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น เมื่อมีอย่างนี้ละก็เวลาเอาร่างใหม่มา ซึ่งเสนอเมื่อตะกี้นี้ ก็ต้องเป็นไปตามนั้น กระผมไม่เข้าใจว่าทำไมถ้าเป็นเรื่องรวมเขตแล้วต้องเข้าใจข้อความว่าควรจะเป็นอย่างนั้น ๆ นี่ไม่เข้าใจ อย่างอื่นมีตั้งเยอะแยะ ต้องแก้ในที่ประชุมครับ ไม่ใช่ให้ผ่านไปเฉย ๆ

นายมนูญ บริสุทธิ์ (กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการได้ข้อแก้แล้ว มาตรานี้ขอแก้เป็นอย่างเดิม ไม่ใช่ไม่ได้ขอแก้ ที่ขอแก้เป็นอย่างเดิมตามที่พิมพ์แจกไปนี่ สมาชิกท่านสงสัยว่าทำไมถึงไปแก้อย่างนี้ ก็จะอธิบายสักเล็กน้อย ขอประทานโทษด้วย คือว่าเดิมนะเราแบ่งเขตเลือกตั้ง เช่นจังหวัดอุบลราชธานีนี่มีศาลจังหวัดยะโสธร ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ที่นี้ถ้าเขาสมัครในเขตยะโสธร เราบังคับว่าถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่รับละก็ ต้องมาเป็นความกันที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานี คือที่ศาลากลางจังหวัดที่ตั้งศาล อันใหม่นี่มีเขตเดียวกันแล้ว จังหวัด

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

หนึ่งมีเขตเดียว เพราะฉะนั้นไปยื่นสมัครที่เขตไหน ๆ ก็ต้องมาขึ้นกับศาลจังหวัดอยู่นั่นเอง ที่ศาลจังหวัดที่เขตนั้นตั้งอยู่ที่นี้ปัญหาก็มีว่าติดอยู่นิดเดียวสำหรับกรุงเทพ ฯ เรานี่ ตามนัยละก็ ถ้าสมัครในเขตมีนบุรีละก็ เราไม่ให้ไปขึ้นศาลจังหวัดมีนบุรี ให้มาขึ้นศาลแพ่งนี่ เท่านั้นแหละครับ

พลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าว่าตามข้อบังคับแล้ว ก็แทบจะไม่มีสิทธิอภิปรายอะไรเลยในเรื่องนี้ เพราะว่าเสนอมาในร่างเดิม แต่ข้าพเจ้าถือว่าการอภิปรายของข้าพเจ้าเป็นการดีเพื่อก่อเสมอ แต่ก็ไม่ถึงกับติหรอก มีความสงสัยเพื่อความรอบคอบ ข้าพเจ้าใคร่จะถามทรรศนะกรรมาธิการว่าที่เขียนว่า ผู้สมัครมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่นั้น เคยนึกถึงจังหวัดที่มีจังหวัดปกครอง มีศาลจังหวัด ๒ ศาลบ้างไหม สมมติว่าจังหวัดยะลานี่มีศาลจังหวัดยะลาแล้วก็มีศาลจังหวัดเบตง ศาลจังหวัดเบตงนี่ตั้งอยู่บนภูเขาในอำเภอเบตงเพราะกันดารราษฎรไม่สามารถจะมาที่ตัวจังหวัดยะลาก็ไปขึ้นศาลเบตง ที่นี้เราเขียนว่า "ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่" เขตเลือกตั้งนี่ทั่วจังหวัดยะลาแต่ในเขตเลือกตั้งนี้มีถึง ๒ ศาล จะเกิดตีความ คนที่อยู่เบตงจะไปหาความสะดวกก็จะไปยื่นต่อศาลจังหวัดเบตง อย่างนี้ลำบากไหม หรือสมควรจะแก้ว่า "ต่อศาลจังหวัดซึ่งศาลากลางในเขตจังหวัดนั้นตั้งอยู่" ถ้าอย่างนี้หมดปัญหา นี่ข้าพเจ้าไม่ได้ใช้สิทธิที่จะแก้แต่ว่าเรียนกรรมาธิการว่ามันเป็นปัญหา

นายสมภพ โหตระกิตย์(กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการขอแก้ตามร่างที่ใช้สำหรับแบ่งเขต คือแก้เป็นว่า ในบรรทัดที่ ๒ ของมาตรา ๒๔ "ร้องต่อศาลจังหวัดที่ศาลากลางจังหวัดตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดนั้น" เพราะอาจจะมีกรณีที่มี ๒-๓ จังหวัด อย่างที่ท่านสมาชิกกล่าว

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : ต่อไปมาตรา ๒๕ มีการแก้ไข มาตรา ๒๖ มีการแก้ไข มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๑ มีการแก้ไข มาตรา ๓๒ มีการแก้ไข มาตรา ๓๓ มีการแก้ไข มาตรา ๓๔ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๔

LIRT Legislative Institute Repository of Thailand

หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๕ มีการแก้ไข มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๕ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กรรมการตรวจคะแนนและเสมียนคะแนน ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๔๐ มีการแก้ไข มาตรา ๔๑ มีการแก้ไข มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๖ ผู้แทนพรรคการเมือง มีการแก้ไข มาตรา ๔๕ มีการแก้ไข มาตรา ๔๖ มีการแก้ไข หมวด ๗ การลงคะแนนเลือกตั้ง ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๔๗ มีการแก้ไข มาตรา ๔๘ มีการแก้ไข มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๑ มีการแก้ไข

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : สำหรับมาตรา ๕๑ ที่กรรมาธิการแก้ไขนั้นก็มีข้อสังเกตอยู่เล็กน้อย เพราะเหตุว่าเรื่องนี้แต่เดิมทีเดียวนั้นก็ตามร่างของกระทรวงมหาดไทย เมื่อครั้งแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาร่างนั้น ก็ได้พิจารณาปัญหาอันนี้ ผลที่สุดก็ประสบความยุ่งยากในการที่จะให้ผู้ที่ไปออกเสียงลงคะแนนนั้นจะต้องแสดงบัตรประจำตัวเพราะเหตุว่าในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเป็นถิ่นกันดารหรือตามตำบลต่าง ๆ นั้น บัตรประจำตัวนี่ที่ใช้ แม้ถึงว่าตามกฎหมายจะใช้ทั่วประเทศไทยแล้วก็ตาม แต่ว่าเป็นส่วนมากที่ยังมีบ้างไม่มีบ้างอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นในการที่เขาจะใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีต้องแสดงบัตรนั้นก็รู้สึกว่าจะเป็นการกระทบกระเทือนหรือสร้างความลำบากให้กับผู้ที่จะตั้งใจดีไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้สมัครไม่ว่าจะเป็นพรรคหรือไม่ว่าจะเป็นกรณีส่วนตัว เพราะฉะนั้นคณะกรรมาธิการในชั้นนั้นในขั้นของกระทรวงมหาดไทยก็ได้พิจารณาอันนี้แล้ว แล้วในที่สุดเป็นอันว่าตัดออก บัญชีเลือกตั้งนี้ถ้าพูดกันที่จริงแล้วละก็ตามร่างของกระทรวงมหาดไทยเอาถึงกับว่าให้มีทะเบียนเลือกตั้ง คือว่าก่อนที่จะเลือกตั้งต้องไปแสดงตัวต่อเจ้าพนักงาน ต่ออำเภอ เสร็จแล้วเมื่ออำเภอออกบัตรให้แล้วละก็ต้องเก็บบัตรนั้น แล้วก็เวลาไปเลือกตั้งก็เอาบัตรนั้นไปแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในที่สุดคณะกรรมการที่ว่านี้ก็เป็นอันว่าไม่เอา นอกจากไม่เอาแล้ว ก็การที่จะใช้บัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวนี้ก็เห็นว่าถ้าไม่มีความจำเป็นแล้วละก็อย่าเรียกร้อง

ARIT Digital Library of Thailand

เพราะเหตุว่าจะสร้างความศรัทธาในการที่เขาจะออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้เลือกตั้งนั้นก็เป็นการลำบากอยู่ เขาอาจจะบังเกิดความไม่พอใจ เป็นต้นว่าไม่ได้เอาบัตรไป พอเสร็จแล้วบอกว่าบัตรไม่ได้เอามา เสร็จแล้วก็ต้องกลับไป ซึ่งทั้ง ๆ ที่เขาก็มีความตั้งใจดีในการที่จะไปออกเสียงลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นพรรคใดพรรคหนึ่งก็ตามนี้ก็มีปัญหาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ก็เลยเป็นอันว่าทางฝ่ายคณะกรรมการนี้ ความเห็นส่วนมากก็เป็นอันว่าไม่จำเป็นที่จะต้องมีบัตรประจำตัวออกแสดง แล้วยิ่งไปกว่านั้นละก็ ในกรณีของกฎหมายพรรคการเมืองนี้ พรรคแต่ละพรรคก็มีหน้าที่ที่จะต้องสนใจในเรื่องบัญชีเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็เป็นเรื่องสำคัญอยู่ที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นจะต้องสนใจในบัญชีเลือกตั้งอย่างที่ว่านั้น ก็ต้องไปคอยตรวจดูว่าของใครมีอย่างไร ถูกต้องอะไรแค่ไหน เสร็จแล้วก็ไปแจ้งให้กับผู้ที่จะใช้สิทธิให้ทราบหรืออย่างน้อยก็มีบัตรหรือว่ามีเลขประจำตัวบอกว่าตัวชื่อคนนั้น แล้วก็มีเลขหมายอย่างนั้น เมื่อเวลาไปลงเสียงก็ให้ไปลงตามที่ว่านั้น เพราะฉะนั้นบัญชีเลือกตั้งนี้ก็เป็นที่เรียบร้อยได้ ถ้าในกรณีที่ไม่มีพรรคการเมืองแล้วละก็ ไม่มีใครสนใจในเรื่องนี้ ตาสีตาสาแกก็ไม่รู้ พอถึงเวลาแกก็ไปเสร็จแล้วแกไปออกเสียงลงคะแนน แล้วในที่สุดก็ยังต้องมีบัตรประจำตัวอีก อย่างนี้กระผมเองก็ยังรู้สึกข้องใจอยู่ ก็อยากจะขอประทานเสนอต่อที่ประชุมนี้ว่า ไม่น่าที่ทางคณะกรรมาธิการจะได้เพิ่มเติมความสำคัญข้อนี้ขึ้น อันเป็นผลให้การเลือกตั้งนี้จะได้รับความกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการขอชี้แจงเหตุผลที่ได้กำหนดให้ผู้เลือกตั้งต้องมีบัตรประจำตัวนั้น ก็โดยได้คำนึงเห็นว่าการที่จะมีผู้เลือกตั้งมาขอบัตรลงคะแนนนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องให้เป็นการแน่นอนว่าเป็นผู้เลือกตั้งที่แท้จริงที่มีชื่อตรงกับที่อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และการที่จะทราบได้ว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่ถูกต้องแท้จริงหรือไม่นั้น ก็ควรจะได้อาศัยบัตรประจำตัวเป็นการตรวจสอบเป็นเครื่องพิสูจน์ และบัตรประจำตัวนั้นเองก็ได้มีกฎหมายออกบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักรแล้ว และในกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัว

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประชาชนนั้นเองก็ได้กำหนดไว้ว่าประชาชนต้องพกบัตรประจำตัวอยู่ พร้อมที่จะแสดงได้เมื่อถูกร้องขอตรวจด้วยเหตุคณะกรรมาธิการจึงเห็นว่า เมื่อกฎหมายบัตรประจำตัวได้กำหนดหรือบังคับให้ประชาชนต้องมีบัตรประจำตัวอยู่แล้ว ถ้าหากจะให้ใช้บัตรประจำตัวเป็นเครื่องแสดงว่าเป็นผู้เลือกตั้งก็ย่อมจะมีประโยชน์ได้เป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นการป้องกันการทุจริตไม่ให้คนอื่นมาปลอมแปลงนี เรียกว่าป้องกันพลาดได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้คณะกรรมาธิการจึงแก้ให้ผู้เลือกตั้งต้องมีบัตรประจำตัวตามกฎหมายบัตรประจำตัวมาแสดง

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : ประสพการณ์ในเรื่องการเลือกตั้งนี้ ถ้าหากว่าผู้สมัครได้ผ่านมาแล้วถึงจะรู้ว่าผลเป็นอย่างไรแค่ไหน ถ้าหากว่าไม่เคยสมัครรับเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเลยละก็รู้สึกว่าเป็นของธรรมดา คือการที่จะเอากฎหมายมาใช้ใคร ๆ ก็พูดกันได้ อย่างบัตรประจำตัวนี้ลองไปตรวจสำรวจดูว่าตามท้องถิ่นและตามหัวเมืองนี่จะมีบัตรประจำตัวถูกต้องครบถ้วนสักแค่ไหนปัญหาอันนี้เรายังแก้กันไม่ตก และในที่ประชุมกรรมการชั้นกระทรวงมหาดไทยเราก็พิจารณาปัญหาอันนี้อย่างมากมายเหลือเกิน ในที่สุดนี้ก็ว่าอย่างนี้ไม่ได้แล้ว ต้องปล่อยไป เพราะเหตุว่าผู้แทนผู้สมัครก็มี ผู้แทนพรรคการเมืองก็มี เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าใครมาแสดงตัวในลักษณะแปลกปลอมเราก็จับได้ง่าย คือไม่เหมือนกับเรื่องเทศบาล เทศบาลอะไรต่าง ๆ พวกนี้ก็เป็นเรื่องจำเป็น ดู ๆ อะไรกันไม่ออก แต่นี่ประโยชน์ของประเทศชาตินี่เป็นส่วนสำคัญ เพราะฉะนั้นในการที่เราจะมีผู้แทนผู้สมัครก็ดี หรือว่าผู้แทนของพรรคก็ดี ก็คอยคุมบัญชีเลือกตั้งอยู่ เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว โอกาสที่จะผิดพลาด และโอกาสที่ไพ่ไฟพลิกอะไรต่าง ๆ นี่กระผมนึกว่าเป็นไปไม่ได้ในเรื่องนี้ เราก็ห่วงเราก็เกรงไปเอง แต่เราไปใช้กฎหมายอย่างว่านั้น กระผมเองก็ไม่เถียง เพราะกฎหมายฉบับนี้ออกมาแล้วก็เป็นเวลานานและก็ใช้ทั่วประเทศไทย เกี่ยวกับเรื่องบัตรประจำตัว แต่ในขณะนี้ก็ต้องยอมรับกันอยู่แล้ว กระทรวงมหาดไทยยอมรับว่ายังคลาดเคลื่อน ยังไม่ครบถ้วน ยังไม่ถูกต้อง ยิ่งกว่านั้นก็ยังชาดที่จะมีบัตรประจำตัวกันตั้งเยอะแยะมากมายเหลือเกิน เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วละก็กระผมนึกว่าการเลือกตั้งนี้จะขาดผู้ที่

LRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

จะใช้สิทธิโดยชอบของเขาด้วยความสมัครใจ ด้วยความเต็มใจในระบอบประชาธิปไตย นี่เขาจะไปเลือกผู้แทนของเขาสักคนหนึ่ง เสร็จแล้วเขาลืมเอาบัตรประจำตัว โอกาสที่เขาจะกลับไปเอามาไม่มีทาง เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วกระผมก็นึกว่าทางกรรมาธิการนี่ก็น่าจะเห็นใจในเรื่องนี้ คือถ้ามีประสพการณ์อย่างนี้แล้วละก็เถียงกันไม่ได้ ถ้าหากว่าจะเอากันทางกฎหมาย กระผมก็ไม่ได้ว่า เพราะฉะนั้นก็ตั้งข้อสังเกตสำหรับที่ประชุม

หลวงประกอบนิติสาร : เมื่อไม่มีผู้ใดพูดทางฝ่ายกรรมาธิการ ข้าพเจ้าก็ขอพูดสนับสนุนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่ทักท้วงมาตรานี้ ทฤษฎีของข้าพเจ้ามีว่าในขณะที่เราต้องการจะป้องกันโจรผู้ร้ายนั้น เราอย่าฆ่าเจ้าของบ้าน หมายความว่า คนที่สุจริตอุตส่าห์เดินทางไปลงคะแนน เพียงลืมบัตรประจำตัวก็ลงไม่ได้ เขาไม่ย้อนกลับไปอีก อย่างที่ท่านสมาชิกว่าเรื่องบัตรประจำตัวนี้ถ้าพูดโดยทฤษฎีก็เป็นเรื่องที่น่าจะถูกต้อง แต่ข้าพเจ้าคิดว่าเรื่องบัตรประจำตัวที่เราทำกันมา ๑๐ กว่าปีนี้ แม้ถึงบัดนี้ก็อยู่ในขั้นทดลองข้าพเจ้าท้าก็ได้ว่าที่เรานั่งกันอยู่ในนี้ถ้าเอาบัตรจริง ๆ แล้วยังหาไม่พบกันอีกหลายคนเหมือนกัน ไปอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ เพราะพวกเราไม่เคยถูกตรวจ ชาวบ้านก็เหมือนกัน บางทีไปซุกไว้ที่ไหนก็ไม่รู้ ย้ายตำแหน่งแห่งที่ บางคนพอเรียกบัตรประจำตัวอย่างนี้ กลัวเสียแล้วเพราะเจ้าหน้าที่ของเรานี่ เอะอะใช้วิธีเรียกบัตรประจำตัวตรวจ ตั้งข้อหาอะไรไม่ได้ก็เรียกบัตรประจำตัว พอเรียกบัตรประจำตัวดีไม่ดีพาเข้าห้องขัง ราษฎรยังมีความกลัวอยู่อย่างนี้ข้าพเจ้าว่า จริง การที่คนมาลงคะแนนนั้น เราควรจะแน่ใจว่าเป็นคนนั้นคนนี้โดยถูกต้อง แต่มีวิธีตรวจอีกเหลือหลาย และคนในท้องที่ในหน่วยเลือกตั้งด้วยกันแล้ว ถ้าเขาสนใจแล้วเขาเกิดรู้ว่าใครเป็นใคร หน้าตาเป็นอย่างไรหมด ถ้าเราคิดว่าอะไร ทฤษฎีอะไรควรจะเป็น เราก็คิดว่าราษฎรก็ควรจะช่วยกันพิทักษ์รักษาอย่าให้คนแปลกปลอมมาลงช่วยกันทักท้วง ซึ่งบางทีก็ยังหวังไม่ได้ของเรายังไม่ถึงขนาด ถ้าท่านจะเอาระบบบัตรประจำตัวมาเป็นหลัก ข้าพเจ้าจะไม่ขัดข้องเลย ถ้าท่านเขียนต่อไปว่าหรือเอกสารอื่นอันเป็นพยานหลักฐานแสดงว่า คน ๆ นั้นคือใคร สมมติว่าใบอนุญาตขับรถยนต์ซึ่งมีรูปถ่ายติดอยู่ก็ควรอนุญาตให้ใช้แทนได้ แต่ท่านไม่

Legislative Institutional Repository of Thailand

เขียน ถ้าท่านเขียนบอกว่า เอกสารอื่นที่ใช้แทนที่จะเป็นที่เชื่อถือได้ว่าคนนั้นคือคนนั้น คนนี้คือคนนั้น ถ้ามีช่องให้ออกได้ ข้าพเจ้าอาจจะเห็นด้วยเข้ามาสักครึ่งหนึ่งหรือกว่านั้น แต่ว่าถ้ายืนกรานบัตรประจำตัว ข้าพเจ้าเห็นอันตรายเหลือเกินสถิติที่เราวิตกอยู่แล้วว่าเลือกตั้งน้อย ๆ น่ะ คราวนี้จะเป็นที่อับอายขายหน้าต่อโลกยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้เป็นไปตามร่างเดิมยิ่งกว่าสมาชิกคนเมื่อกี้นี้อีก เมื่อสมาชิกคนเมื่อกี้ขอฝากข้อสังเกต ข้าพเจ้าขอให้กลับสู่ร่างเดิม

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (กรรมาธิการ): ตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ๒ ท่านได้อภิปรายมานั้น ในที่ประชุมกรรมาธิการก็ได้พิจารณาและได้ถกเถียงทำนองเดียวกัน แต่ว่ากรรมาธิการได้คำนึงถึงว่า ต้องการให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบริสุทธิ์ ถ้ามีวิถีทางใดที่จะป้องกันการทุจริตได้ แล้วกรรมาธิการก็พยายามปกป้อง จึงได้เกิดการแก้ไขในมาตรานี้ขึ้น มีเจตนาเพียงเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้น อย่างไรก็ตามถ้าหากว่าที่ประชุมนี้จะเห็นเป็นอย่างอื่น เช่นว่าจะเห็นตามกรรมาธิการก็ดี หรือจะคงไว้ตามร่างเดิมก็ดี กรรมาธิการไม่ขัดข้อง แต่ว่าที่กรรมาธิการแก้นั้นด้วยเจตนาและความประสงค์ดังที่ได้กราบเรียนมานี้

นายทวี แรงขำ (ประธานกรรมาธิการ): คือปัญหามาที่ว่านั้นเป็นความจริงอย่างที่ท่านสมาชิกเสนอ ได้มีการพิจารณากันมากในชั้นเจ้าหน้าที่ปัญหาในทางปฏิบัตินั้นก็ได้ตั้งใจไว้ว่าถึงแม้จะไม่มีบัตรประจำตัว ถ้ากรณีที่สงสัยที่กรรมการตรวจตะแนนจะพึงสงสัยแล้วก็อาจจะเรียกบัตรประจำตัวมาตรวจ นั่นที่ทางฝ่ายรัฐบาลคิดจะทำก็มีอยู่ในทางปฏิบัติ แต่ว่ามาถึงชั้นกรรมาธิการได้พิจารณาถึงปัญหานี้ที่จะนำเอาทฤษฎีเรื่องบัตรประจำตัวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการที่เพื่อความสุจริตยุติธรรมของการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตเช่นนี้ ทางรัฐบาลก็ไม่มีข้อที่จะโต้เถียงได้ เพราะรัฐบาลก็มีความปรารถนาและมีความตั้งใจอยู่แล้วที่จะให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยความสุจริตและยุติธรรมที่สุดเท่าที่อยู่ในอำนาจรัฐบาลจะทำได้ ก็เมื่อมีท่านสมาชิกได้ข้องใจในปัญหาถึงเรื่องการใช้สิทธิของบุคคลจะเป็นการกระทบกระเทือนเช่นนั้น ทางคณะกรรมาธิการ

CIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ได้พิจารณากันก็สุดแต่มติของที่ประชุมวุฒิสภา ไม่มีอันใดขัดข้องที่จะไปตามร่างเดิมของรัฐบาล

นายสานนท์ สายสว่าง : เจตนาของกรรมาธิการนั้นทุกคนก็เห็นด้วย แต่ว่าเราต้องมีเจตนาใหญ่ที่ว่า การเลือกตั้งนั้นเราอยากจะให้ประชาชนใช้สิทธิมากที่สุดที่จะมากได้ ถ้าหากว่ากรรมาธิการเขียนทำนองว่า ถ้าสงสัยให้เรียกบัตรประจำตัว ยังมีช่อง นี่เขียนบังคับต้องเอามา ทีนี้การโฆษณาตามกฎหมายนี้จะให้ประชาชนเข้าใจตามเงื่อนไขอันนั้น และผมว่ารัฐบาลอาจจะทำไม่ทัน เพราะฉะนั้นเป็นการบังคับเลยต้องเอาบัตรประจำตัวมา แล้วกระผมเห็นด้วยกับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่าบัตรประจำตัวนั้นปกติแล้วไม่ค่อยจะได้ติดตัวไปไหนหรอก โดยเฉพาะสุภาพสตรี ไม่มีกระเป๋า ไม่มีอะไรก็มักไม่ค่อยมีติดตัวไปด้วย เพราะฉะนั้นถ้าบังคับให้เอาบัตรไปแสดงด้วยเปอร์เซนต์ในการที่เราจะส่งเสริมให้มีผู้ใช้สิทธิลงคะแนนมากจะขลุกขลัก แต่เจตนานั้นกระผมเข้าใจว่าวิธีป้องกันในการไม่ให้มีพลร่มไพ่ไฟนั้น รัฐบาลมีวิธีป้องกันและกฎหมายเราก็เขียนไว้รัดกุมอยู่แล้ว ถ้าหากว่าให้เป็นไปตามที่เพิ่มเติมนี้ กระผมว่าจะลำบากผู้มาใช้สิทธิจะตกไปอย่างมาก ทีเดียว แล้วเราจะโฆษณาให้รู้ว่าต้องเอาบัตรไป ว่าหายากแล้วหายหาไม่ได้ก็ไม่มีเวลาจะมาทำ แต่จะมาทำแทนก็ต้องเสียเงิน ไม่ใช่เสียเงินแล้ว ปุบปับได้แรมเดือนกว่าจะได้ทำแทนบัตรที่หายไปแล้ว กระผมรับรองจริง ๆ ว่าที่ตัวท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเวลานี้ก็หายาก กระผมขอยืนยันคนหนึ่งละกระผมไม่มี ไม่ได้ติดมา นี่เป็นความจริง แต่เจตนานะดีแต่ว่าจะเสียผลในด้านส่งเสริมในการให้ประชาชนมาใช้สิทธิ เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะกราบเรียนว่าให้ใช้วิธีป้องกันที่รัดกุมทางอื่นจนกว่าเราจะพร้อมแล้วหรือว่ามีบริบูรณ์แล้วหรือว่าประชาชนของเรามีบัตรติดตัว เราได้กวดขันกันอยู่ตลอดแล้วทุกวันนี้ในเรื่องอื่น จนเขาเคยชินว่าเขาต้องมีบัตรติดตัวเรื่อย ๆ ไม่ใช่เฉพาะกรณีนี้ กระผมว่ากรณีนี้เราถึงจะบัญญัติเช่นนี้ถึงจะมีผล ถ้าปล่อยไปอย่างนี้กระผมวิตกกังวล ก็อยากจะขอความกรุณากรรมาธิการขอถอนที่เติมนี้เสียแล้วเอาไว้ตามร่างเดิมดีกว่าลงมติ

พันโท ประเสริฐ สุดบรรทัด : ในฐานะที่กระผมมีประสบการณ์เรื่องเกี่ยวกับเรื่องนี้มาเป็นอันมากที่เคยว่า ถ้าหากว่าไม่มีบัตรประชาชนไว้ให้คณะกรรมการดูแล้วละก็ การเลือกตั้งเราจะหวัง

Legislative Institutional Repository of Thailand

ว่าได้รับการสุจริตต่อไปนั้นหาได้ไม่ กระผมยังยืนยันตามที่คณะกรรมาธิการได้แก้ไขนั้นถูกต้อง ตามที่ว่าบัตรประชาชนบุคคลจะทำหายเสียนั้น ก็เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ กฎหมายก็บังคับอยู่แล้ว บางท่านบอกว่าไม่มีใครพกมา เดี๋ยวนี้กระผมก็พกมาครับบัตรประชาชนติดตัวเสมอ ถ้าหากว่าเราไม่มีบัตรประชาชนแล้ว พลร่มโดดกันบ๋มบี๋ไปหมดมองทั้งเห็น ๆ พลร่มโดด เขาก็บอกว่าเขายังไม่ได้ทิ้งบัตรลงไปเลย เปลี่ยนกันไปเปลี่ยนกันมา ๆ ถ้าเรามีบัตรแล้วแสดงให้เห็นชัดทีเดียวว่า นี่คนนี้ใช่ไหมนายเขียว นายขาว อะไรต่ออะไรเห็นชัด ๆ ในบางจังหวัด จังหวัดกระผมนี่อย่าหลงกันนักเลยครับว่าแหม ผู้คนพลเมืองนิยมระบอบประชาธิปไตย ๑๐๐ เปอร์เซนต์นะครับมาลงกันสถิติครั้งสุดท้ายเราไปเบิดดูของสภานี่๙๗ เปอร์เซนต์เขาตัดลงเสียบ้างเพราะมันมากเกินไป นี่เพราะเหตุว่าไม่มีบัตรประชาชน กระผมได้เรียกร้องมาแล้วเป็นอันมากว่า ถ้าจะให้การเลือกตั้งของประเทศไทยบริสุทธิ์แล้ว ขอให้มีบัตรประชาชน การที่กระทรวงมหาดไทยจะทำทันหรือไม่นั้นอยู่ที่การโฆษณาและอยู่ในการปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทย ถ้ารู้แล้วว่ากฎหมายจะออกในรูปนี้ ก็ควรจะสั่งการไปทั่วทุกจังหวัด ๗๑ จังหวัดว่า ขอให้โฆษณานะประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านทุก ๆ เดือนนี่ให้จัดแจงมีบัตรประชาชนติดตัว ใครที่ยังไม่มีให้รีบทำเสีย กระผมว่าทันถมไปอีก ๓ เดือนกว่า กระผมขอยืนยันให้คณะกรรมาธิการอย่าใจอ่อน ยืนยันในการที่แก้ไขนี้แหละครับ จะได้เป็นเหตุให้การเลือกตั้งของเราบริสุทธิ์สมกับระบอบประชาธิปไตยที่ต้องการ

นายประสิทธิ์ จุลละเกศ : กระผมมีความเสียใจว่าในด้านความคิดเห็นของท่านผู้แทนสระบุรีนั้นไม่ตรงกัน คือว่า ถ้าหากว่าเป็นไป คะแนนนิยมอะไรของท่านอย่างมากมายหรือมีเปอร์เซนต์อย่างสูงละก็ ก็เห็นจะเพียงเฉพาะจังหวัดสระบุรี แต่ที่นี้เราพูดถึงความจริงกันดีกว่า ความจริงนี้เราอาจจะเถียงกันไม่ได้ เพราะเหตุว่าเราก็รู้อยู่แล้วว่านักประสพการณ์เป็นส่วนมากที่เราสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี่ ส่วนมากเป็นอย่างนั้นจริง ๆ คือว่าบางทีเราเหนื่อย เราไปหาเสียงมาตั้งเยอะแยะ ที่นี้เพียงกลับมาถึงแล้ว เขามาลงคะแนน ชื่อของเขาไม่มีในบัญชี เท่านี้ก็แย่แล้ว ที่นี้ไม่อย่างนั้น ถ้าหากว่าชื่อมีในบัญชีแล้วไม่

LIRT Legislative Institute Research Repository of Thailand

ได้เอาบัตรประจำตัวมาอีกกี่ยัง ๒ ซ้อน และไม่มีมนุษย์ที่ไหน ในโลกนี้ที่กลับไปบ้านแล้วไปเอาบัตรประจำตัวมาแล้วต้องไปทำอะไรมาอย่างนี้เป็นไปไม่ได้ นี่เป็นของจริงข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้น ซึ่งกรรมาธิการท่านเองท่านก็ยอมและพร้อมที่จะแก้ให้ เพราะท่านเห็นใจและเรื่องนี้ถ้าหากว่าท่านผู้แทนสระบุรีขอโทษที่ผมต้องเอ่ยชื่อท่าน ถ้าหากว่าเราได้พิจารณาร่างของกระทรวงมหาดไทยแล้วละก็ปัญหาอันนี้จะหมดไปเลย คือกระทรวงมหาดไทยถึงกับมีบัตรเลือกตั้งไปลงทะเบียนกันคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตั้งหลายท่านประกอบกันตั้งเยอะแยะ ผลที่สุดก็ไม่เอาด้วยความเห็นเป็นอย่างนั้น ผลที่สุดก็เลยว่าเอาละบัญชีเลือกตั้งนี่เพียงพอในขณะนี้แล้ว แต่ที่นี้ประกอบกับว่า เราก็มีผู้แทนของผู้สมัคร ก็จะเป็นท่านสมาชิกใครก็ไม่ทราบ ผมจำไม่ได้ก็เอาละ ขอแปรญัตติว่า เพิ่มเติมผู้สมัครผู้แทนพรรคการเมืองก็มี ผู้แทนผู้สมัครก็มี เสร็จแล้วก็ต้องควบคุมบัญชีเลือกตั้งของตัวเองนี่มันอยู่ในตัวอยู่แล้ว ถ้าหากว่าจะให้พรรคการเมืองของตัวเองนี่ ได้รับเลือกตั้งมาก็ต้องควบคุมต้องดูแล ต้องดูบัญชีเสร็จแล้วต้องไปตามคนที่จะมาออกเสียงให้หมดปัญหา เรื่องอื่นไม่ต้อง ถ้าอย่างนี้แล้วละก็กระผมคิดว่าท่านกรรมาธิการก็คงจะไม่ขัดข้องที่จะแก้อันนี้ให้คงเป็นไปตามร่างเดิม

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปอีกแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า ท่านผู้ใดมีความเห็นว่าควรให้เป็นไปตามที่มีผู้แก้ขอแก้ไขว่าไม่จำเป็นต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนไปแสดงต่อกรรมการตรวจคะแนน

หลวงประกอบนิติสาร : เพื่อบ้องกันความสับสนที่ข้าพเจ้าทักท้วงคือตามร่างเดิมนั้น คือหมายความว่าเฉพาะที่กรรมาธิการเติม ๒ วรรคขึ้นมา ขอให้กลับเอาวรรค ๑ ขึ้นมา ร้อยพันขึ้นมาไม่เกี่ยวกับวรรคสุดท้าย เกี่ยวไปบอกว่าร่างเดิมเป็นวรรคสุดท้ายเข้าด้วย ข้าพเจ้าไม่แตะต้องวรรคสุดท้าย

ประธานวุฒิสภา : ถ้าอย่างนั้นหมายความว่าต้องขอคะแนนเสียงในที่ประชุมนี้ว่า จะให้คงไว้ตามร่างเดิม หรือว่าจะให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมาธิการแก้ไข โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๕ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล โปรดยกมือขึ้น

LIRT Legislative Institutional Repository of Thailand

(มีสมาชิกยกมือ ๒๘ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล

นายสมภพ โหตระกิตย์ : (กรรมาธิการ) : เมื่อมติของที่ประชุมให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาลที่เสนอมา คณะกรรมาธิการขออนุญาตเพิ่มคำหนึ่งคำ เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องผู้แทนผู้สมัคร คือในวรรคที่ ๑ ของร่างเดิมบรรทัดที่ ๔ วรรคที่ ๑ บรรทัดที่ ๔ มีความว่า "ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้งหรือผู้สมัคร" ขอตัดคำว่า "หรือ" หน้าคำว่า "ผู้สมัคร" แล้วเติมคำว่า "ผู้แทนผู้สมัคร" ระหว่างคำว่า "ผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมือง" เมื่อเติมแล้ว จะอ่านได้ความดังนี้ "ถ้าไม่มีผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร ผู้แทนผู้สมัคร หรือผู้แทนพรรคการเมืองผู้ใดทักท้วง"

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : โดยที่ร่างเดิมของรัฐบาลมีเพียง ๒ วรรค เมื่อกลับคืนเข้าร่างเดิมแล้ว ความในวรรค ๒ หรือวรรคสุดท้ายบรรทัดแรก ที่กล่าวว่าคำว่า "สาม" ให้แก้เป็น "หนึ่ง" "หากมีผู้ทักท้วงตามวรรคหนึ่ง"

ประธานวุฒิสภา : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๕๒ มีการแก้ไข มาตรา ๕๓ มีการแก้ไข มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๘ การตรวจและการรวมคะแนน ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๖ มีการแก้ไข มาตรา ๕๗ มีการแก้ไข มาตรา ๕๘ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๙ มีการแก้ไข

หลวงประกอบนิติสาร : สงสัยว่าท่านเลขาธิการคงอ่านไปตามที่ตามองเห็นว่ามีการแก้ไขอยู่หลายแห่ง บางมาตราแก้ไข "เลขหมาย" เป็น "เครื่องหมาย" ในนี้จึงปรากฏอ่านว่า แก้ไข บัดนี้กรรมาธิการได้ขอแก้กลับเป็น "เลขหมาย" ทั้งหมดแล้ว จึงเป็นอันว่าไม่มีการแก้ไข

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : ขอประทานโทษ เป็นไปตามนั้นถูกต้องแล้ว มาตรา ๖๐ มีการแก้ไข หมวด ๙ การคัดค้านการเลือกตั้ง ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๑ มีการแก้ไข มาตรา ๖๒ มีการแก้ไข

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๖๓ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๑๐ บทกำหนดโทษ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๕ มีการแก้ไข มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๖๗ ทวิ กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๒ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๗๓ มีการแก้ไข มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๘๐ ทวิ คุณหลวงประกอบนิติสารขอแปรญัตติและขอสงวนคำแปรญัตติไว้

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าได้ยื่นคำขอแปรญัตติ โดยขอเพิ่มความเป็นมาตรา ๘๐ ทวิ ดังนี้ ให้อ่านว่า "มาตรา ๘๐ ทวิ ผู้ใดโดยทุจริตกระทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดอันเป็นการลวงผู้เลือกตั้งให้สำคัญผิดเกี่ยวกับเลขหมายประจำตัวหรือการสังกัดพรรคผู้สมัครคนใด หรือของตนเองในกรณีที่ตนเป็นผู้สมัครด้วย มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" เหตุผลในการที่ข้าพเจ้าเสนอดังนี้เพราะปรากฏข้อเท็จจริงขึ้นแล้ว ว่ามีการแกล้งกันในระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง แม้ในโฆษณาเที่ยวบอกตามบ้าน ถึงขนาดกระจายเสียงว่าคนที่ว่าสมัครในพรรคนั้นพรรคนี้ ไม่จริงหรอกไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค หรือที่ตัวไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคก็ไปเที่ยวบอกราษฎรว่าตัวเป็นสมาชิกพรรค ทำให้ราษฎรเกิดหลงผิดไขว้เขวสับสนอันอาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเลือกตั้ง ข้าพเจ้าได้รับคำชี้แจงจากกรรมาธิการว่า กรรมาธิการไม่เห็นด้วยเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องหยุมหยิม ข้าพเจ้าขอกราบเรียนท่านประธานว่าไม่ใช่เรื่องหยุมหยิม และตัวอย่างคราวที่แล้วมันมีแล้ว และน่าจะเป็นเหตุที่ทำให้ผลการเลือกตั้งนี้เปลี่ยนแปลงไปจากที่ควร แต่แน่ละไม่มีอะไรจะไปพิสูจน์อย่าง ช.ต.พ. ได้ว่าเป็นหรือไม่เป็นแต่อย่างน้อยการกระทำเช่นนั้นจะเป็นจุดเริ่มของการเล่นสกปรกในทางการเมืองต่อไปอาจจะมีการบีบประกาศกันตามเสาไฟฟ้าตามกำแพงให้ปรากฏเลขหมายประจำตัว หรือพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นอย่างอื่น ซึ่งถ้าเกิดขึ้นก็น่าจะอเนจอนาถมาก สิ่งนี้ควรจะมีการป้องกันเสียก่อน กรรมาธิการท่านแจ้งกับข้าพเจ้าว่า ก็ถ้าจะเขียนอย่างนี้แล้วมีอีกมากมายเหลือเกินที่จะ

LIRT
Legislative Library of Thailand

ต้องมาเขียน ข้าพเจ้าบอกว่าท่านนึกได้ก็นำมาเขียน แต่ข้าพเจ้านึกได้เท่านี้ที่สำคัญ ที่ท่านเติมลงไปในมาตราหนึ่งเป็นมาตราอะไรข้าพเจ้าไม่ต้องเสียเวลาพลิกละ แต่ท่านเติมเข้าไปเป็นทวิ ที่บัญญัติว่าผู้ใดไปลงคะแนน หรือพยายามลงคะแนน มากกว่าหน่วยเลือกตั้งหนึ่งนั้น มีความผิดนั้น ข้าพเจ้าว่าอย่างนั้นอันตรายยังน้อยกว่าที่ข้าพเจ้าว่านี้ เพราะที่ข้าพเจ้าว่านั้น ทำให้ราษฎรทั้งตำบลทั้งเขตเลือกตั้งหลงผิดหลอกลวงเอาคะแนนกัน ถ้าพูดถึงเป็นการฉ้อฉลละก็ฉ้อฉลอย่างน่าเกลียดที่สุดนี่ ข้าพเจ้าขอฝากไว้ในความดำริของท่านสมาชิกว่าถ้าเราช่วยกันป้องกันอะไรได้ก็ป้องกันมันเสีย ถ้าไม่ป้องกันละก็มันเกิดขึ้นอีกแล้วเราจะมานั่งเสียใจว่าอ้าวรู้เรื่องแล้วเราไม่ป้องกัน แล้วก็เกิดไปมีเหตุการณ์ขึ้น ซึ่งผู้เสียหายไม่สามารถจะนำอะไรไปฟ้องศาลได้ ข้าพเจ้าพลิกกฎหมายดูหมดแล้ว ไม่เข้ากฎหมายอะไรเลยที่จะไปฟ้องให้ลงโทษคนนั้นไม่ว่าทางแพ่งทางอาญา ไม่ทราบจะเอากฎหมายอะไรมาฟ้อง เพราะฉะนั้น จึงต้องสร้างกำแพงไว้กันสิ่งเหล่านี้

นายสมภพ โหตระกิตย์ (กรรมาธิการ) : คณะกรรมาธิการได้พิจารณาข้อความของผู้แปรญัตติแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติที่ผู้แปรญัตติขอเพิ่มเป็นมาตรา ๙๐ ทวินั้นเป็นข้อความที่ไม่มีความสำคัญเพียงพอที่จะกำหนดเป็นความผิด และถ้าหากว่าจะกำหนดไว้เช่นนั้น ผลจะสะท้อนไปให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยเรานั้นเป็นผู้ที่ถูกเขาหลอกได้ง่ายอย่างยิ่ง และโดยเฉพาะความที่ว่า "ผู้ใดโดยทุจริตกระทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดอันเป็นการลวงผู้เลือกตั้งให้สำคัญผิดเกี่ยวกับเลขหมายประจำตัว หรือการสังกัดพรรคของผู้สมัครคนใดหรือของตนเองในกรณีที่ตนเป็นผู้สมัครด้วย" กรณีนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรไม่ทราบ ถ้าหากว่าสมมติว่าความผิด ผมจะไปหลอกคนอื่นว่าผมไม่ใช่ตัวนายสมภพ เช่นนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไร นี่จะเห็นว่าความผิดมันเกิดขึ้นไม่ได้ใครเขาก็รู้อยู่แล้วจะบอกผมว่า นี่ไม่ใช่นายสมภพ ตามข้อความของผู้แปรญัตติที่ขอเพิ่มขึ้นมาเช่นนี้ด้วยเหตุผลนี้เองทางคณะกรรมาธิการจึงเห็นว่าข้อนั้นเองก็ไม่ส่งผลที่จะให้เกิดขึ้นได้เช่นนั้นแล้ว และถ้าหากว่าบัญญัติไว้แล้วก็แสดงให้เห็นว่าราษฎรชาวไทยนี่ หลอกกันได้ง่ายเหลือเกิน เพียงแต่บอกว่าคนนี้

CIRT Digital Repository of Thailand

คือ นาย ก. ก็จะหลงเชื่อ และนอกจากนั้นเองถ้ามีไว้ อาจจะทำให้เกิดการกลั่นแกล้งเป็นที่เสียหายแก่คนอื่นได้ง่าย ด้วยเหตุนี้คณะกรรมาธิการเมื่อได้เทียบเคียงถึงเหตุผลน้ำหนักของความถูกต้องแล้วในทางหลักการบัญญัติกฎหมายเป็นความผิด จึงไม่เห็นพ้องด้วยกับผู้แปรญัตติที่จะได้กำหนดความผิดไว้ในกรณีเช่นนี้

นายสานนท์ สายสว่าง : ข้อเท็จจริงมีอย่างที่ท่านผู้แปรญัตติแปรคือว่าขอประทานโทษจะเอ่ยชื่อว่า กระผมกับคุณหลวงเป็นผู้สมัครแข่งกัน มีอยู่ตำบลหนึ่งคุณหลวงคะแนนดีกว่ากระผมเหลือเกินเป็นนัมเบอร์ ๑ เรียกว่าเป็นนัมเบอร์ประจำตัวของคุณหลวง กระผมเบอร์ ๒ พอพรุ่งนี้จะเลือกตั้ง กระผมส่งคนของกระผมไปแล้ว ว่าเดี๋ยวนี้ทางการเขาเปลี่ยนเบอร์คุณหลวงแล้วเป็นเบอร์ ๒ เขาลบเสียแล้ว เปลี่ยนใหม่แล้วเบอร์ ๑ นั่นผิด ประชาชนก็ อ้าว โวยวาย เอ๊ย เขาสั่งมาใหม่แล้วนะ เบอร์ ๒ เขาเปลี่ยนแล้ว แล้วคนที่ไปบอก สมมติว่านี่เป็นลูกศิษย์คุณหลวง นี่กรณีอย่างนี้ แล้วคนเลือกไม่ได้ไปดูละที่หน่วยว่าเบอร์อะไร ใคร ไปถึงก็ลง แล้วทำในคืนที่พรุ่งนี้จะเลือกตั้ง หลอกเอาเบอร์ของคนอื่นมาเป็นเบอร์ของตัว แล้วหลอกเบอร์ของตัว บอกว่าเป็นเบอร์ของคนนั้น อย่างที่กระผมกราบเรียนมี ใช้กลอุบาย ส่วนที่จะว่าประชาชนจะโง่หรือไม่โง่เง่าหรือไม่เง่า กระผมไม่พูด กระผมว่าทุกคนฉลาด ทุกคนสุจริต กฎหมายสันนิษฐานว่าทุกคนสุจริต แต่ว่าเรามีอะไร ข้อเท็จจริงที่ประสบมาแล้วถ้าจะเขียนกันไว้ได้ กระผมว่าจะเป็นคุณอย่างนี้มีครับ มีจริง ๆ อย่างที่ผู้แปรญัตติแปร กระผมอยากสนับสนุนเรากันไว้ดี

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า จะควรให้เพิ่มเป็นมาตรา ๘๐ ทวิ ตามที่มีผู้แปรญัตติเสนอมาหรือไม่ ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรให้เพิ่มตามที่มีผู้แปรญัตติเสนอมา โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓๔ คน)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๖ คน)

ประธานวุฒิสภา : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติว่าควรให้เพิ่ม ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

CIRT Chulalongkorn Institutional Repository of Thailand

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (เลขาธิการรัฐสภา) : มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ ไม่มีการแก้ไข

(ไม่มีสมาชิกทักท้วง)

ประธานวุฒิสภา : จบการพิจารณาในวาระที่ ๒ แล้ว ต่อไปนี้เป็นการพิจารณาในวาระที่ ๓ ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมนี้ว่า สมควรที่จะประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายได้หรือไม่ ท่านผู้ใดเห็นว่า สมควรที่จะประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ประธานวุฒิสภา : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานวุฒิสภา : ไม่มี เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายได้

ต่อไปนี้ คือว่า มาตรา ๑๖ นั้น คุณสานนท์ สายสว่าง ได้ขอแปรญัตติเพิ่มมาตรา ๑๖ ทวิ ความว่า "ข้าราชการจะลาออกสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนจะต้องลาออกก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งสามเดือน" คณะกรรมาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการของผู้แปรญัตติเป็นหลักการที่ดี สมควรนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. .... แต่เป็นหลักการที่เคยมีอยู่แล้วในกฎหมายเลือกตั้งฉบับก่อน แต่เมื่อได้พิจารณาความในมาตรา ๙๙ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว คณะกรรมาธิการเห็นพ้องต้องกันว่า อาจจะขัดต่อกฎหมาย แต่โดยเหตุว่าคณะกรรมาธิการเห็นด้วย จึงตั้งข้อสังเกตมา และจำเป็นที่จะต้องขอความเห็นชอบของสภาว่า สมควรที่จะแจ้งไปยังรัฐบาล เผื่อว่าท่านจะได้แก้ไขในการบริหารของกระทรวงทบวงกรม

นายสานนท์ สายสว่าง : กระผมใคร่จะกราบเรียนชี้แจงประกอบสักเล็กน้อย ขอความกรุณาเวลาสักเล็กน้อยครับ คือว่ากฎหมายเก่าเรามีจะต้องลาออกมีกำหนด ทีนี้กระผมแปรญัตติ กรรมาธิการบอกว่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็เห็นชอบด้วย ทีนี้กระผมเห็นว่าเราจะปล่อยให้ข้าราชการลาออกวันนี้ สมัครพรุ่งนี้ในระยะนั้นเป็นการเอาเปรียบผู้สมัครคนอื่นเขา โดยสมมติว่าเป็นตำแหน่งนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด อาจจะนัดประชุมราษฎรล่วง

LIRT Legislative Information Repository of Thailand

หน้าได้อะไรได้ โดยอำนาจสั่งไปให้มีประชุมออกชี้แจงข้อราชการ เอาเปรียบผู้สมัครด้วยกัน แล้วก็เป็นการเสียหายแก่รัฐบาล ทำนองรัฐบาลส่งเสริมข้าราชการให้เอาเปรียบอะไรนั้น ข้อครหาก็จะเกิดขึ้น แต่เมื่อจะขัดต่อรัฐธรรมนูญแล้วรับไปว่าจะไปเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อจะแนะนำให้ลาออกก่อนมีกำหนดสัก ๓ เดือน อะไรอย่างนี้ กระผมก็พอใจในเหตุที่กระผมแปรญัตติก็คือ

๑. กันครหาของคณะรัฐบาลว่าจะเอาเปรียบคนอื่นเขา

๒. เมื่อใครจะโดดเล่นการเมืองก็โดดมาล่วงหน้า ดีกว่าไปอาศัยตำแหน่งหน้าที่รวบรวมราษฎรชี้แจง แล้วก็เอาเปรียบเสียงค่าพาหนะในนั้นเสร็จ แล้วก็ออกก่อน ๒ วัน ๓ วัน ซึ่งเป็นการมิชอบ

เพราะฉะนั้นกระผมก็ราบเรียนตามที่คณะกรรมาธิการเห็นชอบด้วย ฝากไปให้รัฐบาลเพื่อลงมติ กระผมก็ขอชี้แจงแต่เพียงเท่านี้ครับ

ประธานวุฒิสภา : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้นำข้อสังเกตข้อนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

จอมพล ถนอม กิตติขจร (นายกรัฐมนตรี) : รัฐบาลขอขอบคุณรัฐสภาที่ได้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเลือกตั้งให้สำเร็จเสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการที่จะไปเตรียมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้เตรียมการในการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ และรัฐบาลขอยืนยันกับรัฐสภานี้ว่า จะดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและด้วยความสุจริตยุติธรรมอย่างที่สุด ขอขอบคุณ

ประธานวุฒิสภา : สำหรับการประชุมวันนี้ หมดระเบียบวาระแล้ว ข้าพเจ้าขอเลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม

พล. ท. ส. วิจิตรานุช
พล. อ.ต. ชู สุทธิโชติ
พล. ต. อร่าม เมนะคงคา
พ.ท. ประเสริฐ สุดบรรทัด

ผู้จดรายงานการประชุม

อุดม พลอยสังวาลย์
ธนู บุณยรังค์
โฉมเฉลา ลีพลากร
ฉันทนา ชานบ้อม

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ปรเสริฐ บัทมะสุคนธ์
ก. อุทยานิน
พล. ร.ท. ศรี ดาวราย

สุพงศ์ ศิริพูนเกียรติ
จำรงค์ ใจอ่อนน้อม
สินธุ์ชัย ซื่อสัตย์ดี
เปรมจิต บุณยะกาญจน
สมศรี ใจอ่อนน้อม
พิลาส จารุนัฏ
สมชาย ดาวอุดม

ตรวจแล้ว วันที่ ๒๒ / ม.ค. / ๑๒

สุขันธ์ จิตรกถึก
หัวหน้าแผนกรายงานการประชุม

ประหยัด แดงอินทวัฒน์
หัวหน้ากองการประชุม

ประสิทธิ์ ศรีสุชาต
รองเลขาธิการรัฐสภา

ประเสริฐ บัทมะสุคนธ์
เลขาธิการรัฐสภา

พ.อ. นายวรการบัญชา
ประธานวุฒิสภา

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand